

بودجه ریزی با اولویت عدالت جنسیتی

— برای پیشبرد برابری جنسیتی و رفاه زنان —

مدرس: دکتر الیزابت کلاتز

w w w . y a l d a n e t w o r k . o r g

بودجه ریزی با اولویت عدالت جنسیتی

— برای پیشبرد برابری جنسیتی و رفاه زنان —

فهرست:

مقدمه	۳
سرفصل اول: موارد ضروری برای بودجه بندی جنسیت محور	۶
سرفصل دوم: بررسی بودجه بندی جنسیت محور	۲۳
سرفصل سوم: تجربیات بین المللی در مورد اجرای بودجه بندی جنسیت محور توسط دولت ها و نهادهای عمومی	۴۲
سرفصل چهارم: مثال های بین المللی از اجرای بودجه بندی جنسیت محور: جامعه مدنی و دیگر فعالان خارج از مجموعه دولت	۵۵

- سرفصل پنجم: تحلیل بودجه‌بندی جنسیت محور..... ۷۱
- سرفصل ششم: بودجه‌بندی جنسیت‌محور و بودجه مشارکتی..... ۹۰
- سرفصل هفتم: یکپارچه‌سازی بودجه در روند تدوین آن از منظر جنسیت..... ۱۱۰
- سرفصل هشتم: استفاده از بودجه‌بندی جنسیت‌محور برای تشویق برابری جنسیتی در ایران..... ۱۲۸
- سرفصل نهم: تحلیل بودجه جنسیتی به عنوان اساسی برای تبلیغ و دفاع‌کردن از انجام تغییر..... ۱۳۴

مقدمه:

به دوره آموزش مجازی «بودجه‌ریزی با اولویت عدالت جنسیتی» خوش آمدید!

امیدواریم این دوره آموزشی (که در قالب ۱۰ سرفصل تنظیم شده) با مشارکت خودتان گامی در جهت یادگیری و پیشرفت شما باشد. همان‌گونه که خواهید دید، «بودجه بندی جنسیت محور» موضوعی بسیار هیجان انگیز است، چرا که موضوع برابری میان زنان و مردان را به یکی از مهم‌ترین سنگ‌های سیاست‌گذاری مردانه، یعنی به عرصه بودجه‌بندی‌های عمومی، وارد می‌کند و پرسش‌هایی درباره اینکه روند تصمیم‌گیری چگونه است و بودجه‌های عمومی صرف چه چیزی می‌شود و به نفع چه کسی است و به چه میزان مطرح می‌کند. اهمیت این موضوع آن جایی بیشتر می‌شود، که «بودجه‌بندی جنسیت محور» بر عملکرد زنان و به خصوص شما که داوطلب شرکت در نهادهای تصمیم‌گیرنده دولتی هستید، هم در زمینه هزینه کردن بودجه عمومی، و هم در مسیر چگونگی ایجاد دگرگونی تاثیر خواهد داشت. در طول دوره آموزشی بحث در مورد این موضوعات بسیار خواهد بود! این مقدمه کوتاه مدخلی است برای آشنا کردن شما با ساختار دوره آموزشی و این که شما چگونه می‌توانید به صورت موفقیت آمیزی آن را سپری کرده و از مزایای آن بهره مند شوید.

تمامی سرفصل‌های دوره آموزش مجازی به یک شیوه تدوین شده‌اند.

هر فصل با مقدمه مختصری آغاز می‌شود، که با مطرح کردن پرسش‌های کوتاه و تکالیف یا

تمرین‌های پژوهشی ذهن شما را به اندیشیدن در مورد موضوع فصل درگیر می‌کند. بهتر است

زمانی را برای تفکر درباره چنین سوالاتی و انجام تحقیق و تمرین در مورد آنها اختصاص دهید. چون هم زمان با تمرکز کردن بر موضوعات مطرح شده در سرفصل‌ها، باید روی تجربه فراگیری هم متمرکز شوید.

برای آشنا شدن با مطالب هر سرفصل، پاورپوینت‌های ارائه شده را پیشاپیش ببینید. این پاورپوینت‌ها دارای مطالب کلیدی و مدخلی برای سایر موضوعات هر سرفصل خواهند بود. تمرین‌های موجود در هر سرفصل، درک و دریافت شما را از موضوع مورد بحث عمیق‌تر خواهند کرد. در پایان و به جهت نتیجه گیری، مجدداً مقدمه و نکات کلیدی را دوره کنید. این کار به شما کمک می‌کند، سطح یادگیری خود را محک زده و آن را ارتقا دهید.

بهتر است از نکات مهم در هر سرفصل یادداشت برداری کنید. چگونگی تنظیم و تهیه این یادداشت‌ها بر مبنای سلیقه و برداشت شخصی شما از مطالب مطرح شده خواهد بود. نکات مهم از دیدگاه شما می‌تواند موارد قابل تاملی در میان نقل قول‌ها، ایده‌ها، موضوعات عملی و یا سوالات شما باشد. پاسخ برخی از سوالات خود را در سرفصل‌ها خواهید دید اما پاسخ برخی دیگر را خودتان باید بیابید. فراموش نکنید که ایده‌های خود برای آینده را ثبت و ضبط کنید.

با آرزوی موفقیت برای همه شما!

• نکته

یادداشت برداری آموزشی شامل برداشت‌ها و نکات کلیدی است. برای ثبت و ضبط موارد مهم آموزشی، می‌توانید از مدل زیر استفاده کنید:

سرفصل شماره...

سایر نکات یا اطلاعات مهم	ایده‌ها برای اقدامات آینده	سوالاتی که باید پی-گیری شوند	مهمترین آموخته‌ها و نکات کلیدی	یادداشت‌ها در مورد آمادگی برای تمرین‌ها
.۱	.۱	.۱	.۱	.۱
.۲	.۲	.۲	.۲	.۲
.۳	.۳	.۳	.۳	.۳

سرفصل اول : موارد ضروری برای بودجه‌بندی جنسیت محور

مقدمه

برای شروع اولین سرفصل، لطفاً به موارد زیر فکر کنید:

- در مورد بودجه بندی شهرداری‌ها چه می‌دانید؟ تا جایی که به یاد می‌آورید، نکات و مباحث مهم در این زمینه چه مواردی هستند؟
- در مورد موقعیت زنان (با در نظر گرفتن گروه‌های مختلف مانند دختران جوان یا بانوان سالمند، یا زنانی که تحت شرایط مشکل اقتصادی بسر می‌برند، و غیره) چه فکر می‌کنید؟ در حوزه استحفاظی شهرداری منطقه شما، موقعیت زنان چطور می‌تواند با به کارگیری خدمات عمومی یا سرمایه‌گذاری‌های عمومی و یا اعطای اعتبار از بودجه (جا به جایی نقدینگی عمومی) بهبود یابد؟

اهداف سر فصل

- تشریح و توضیح مفهوم «بودجه‌بندی جنسیت محور»
- توضیح اصول و مفاهیم مرتبط به «بودجه‌بندی جنسیت محور» و ارتباط آن با کوشش برای تحقق حقوق برابر زنان با مردان
- ارائه دیدگاهی روشن در مورد «بودجه‌بندی جنسیت محور» که آن را به صورت یک رهیافت در جهت برابری جنسیتی و مکملی موثر برای یکسان‌سازی حقوق زنان و مردان حوزه قانون معرفی خواهد کرد.

متون لازم برای مطالعه

- متن مقدماتی: بودجه‌بندی جنسیت محور چیست؟
- مزایای بودجه‌بندی جنسیت محور در کار شهرداری‌ها.

بودجه‌بندی جنسیت محور چیست؟

بودجه دولت مهمترین ابزار سیاست ورزی در دست دولت است. این که چه میزان پول برای کدام هدف‌ها تخصیص یافته شده، اجرای موفقیت‌آمیز همه سیاست‌های دولت را تحت تاثیر قرار می‌دهد. تنها این نکته مهم نیست که سیاست‌های مناسب دولتی، خدمات عمومی در خور، و سرمایه‌گذاری‌های موثر تدوین کردند. مهم‌تر از آن این است، که منابع کافی (پول، نیروی انسانی، و سایر موارد) اجرای موثر برنامه‌های تدوین شده را تضمین نمایند. چون بدون در اختیار داشتن منابع کافی، دولت نمی‌تواند به صورت موفقیت‌آمیزی هیچ یک از سیاست‌های خود را به مرحله اجرا در آورد. از این روست که رهیافت‌های موثر برای بهبود و ارتقاء وضعیت زنان در جامعه و برابری جنسیتی میان زنان و مردان عمیقا با موضوع بودجه‌بندی ارتباط دارد. بودجه‌بندی جنسیت محور رهیافتی کارآمد برای مطرح کردن برابری جنسیتی در قلب سیاست‌گذاری‌های عمومی در جامعه است، به نحوی که می‌توان آن را وسیله ای برای ارتقای وضعیت زنان دانست.

بودجه بندی جنسیت محوره معنای بودجه‌های جداگانه برای زنان یا مردان، یا تقسیم بودجه به صورت ۵۰٪ برای زنان و ۵۰٪ برای مردان نیست. بلکه هدف از آن در نظر گرفتن بعد جنسیتی در سیاست‌های کلان است، که در بر دارنده تحلیل امور جنسیتی، تغییر سیاست‌ها و روندهای بودجه‌بندی و همچنین تاثیرات آنهاست.

بودجه‌بندی جنسیت محور با لحاظ کردن حساسیت‌های مربوط به موضوع جنسیت، از ابزارها، رویکردها و رهیافت‌های متنوعی برای تحلیل هزینه‌های عمومی و درآمدها استفاده می‌کند. رهیافت‌ها و فعالیت‌های مربوط به شکل‌های ملموس بودجه‌بندی جنسیت محور، همگی وابسته به پس‌زمینه موضوع، اهداف

تعیین‌شده، بازیگران و حوزه اقدام آنها هستند. این نوع از بودجه‌بندی در بردارنده یک روند طولانی تشویق برای انجام تغییرات است، به گونه‌ای که سیاست‌های حاصل از تغییر، روندها و موسسات تازه، بیشتر به موضوع جنسیت حساس شوند. بودجه بندی جنسیت محور میتواند در سطوح ملی، منطقه‌ای و محلی به کار گرفته شود. با این حال، این دوره آموزش مجازی بر عرصه محلی و شهرداری‌ها متمرکز است.

بودجه‌بندی جنسیت محور متضمن آن است که بودجه‌های دولت و سیاست‌ها و برنامه‌هایی که تحت شعاع آن هستند، احتیاجات و منافع زنان و مردانی را که متعلق به گروه‌های اجتماعی مختلف هستند لحاظ کند. بدین ترتیب این نوع از بودجه‌بندی ناظر بر تبعیضات ناشی از مذکر یا مونث بودن است. و در عین حال نامالیمات ناشی از تعلق به یک گروه قومی خاص، طبقه اجتماعی، وضعیت فقر اقتصادی، مکان و سن را هم در نظر می‌گیرد.

از طریق ایجاد و به کار بستن ابزارها و فناوری‌های مختلف، بودجه بندی جنسیت محور می‌تواند گام‌های مهمی را برای رسیدن به هدف بردارد. این ابزارها عبارتند از:

- به رسمیت شناختن، بازگرفتن و بهاء دادن به مشارکت‌ها و نقش رهبری و هدایت زنان در عرصه اقتصاد بازار، بازتولید نسل و خانه داری (که در آن سهم زنان غیر آشکار و کم ارزش جلوه داده میشود)؛
- تشویق نقش رهبری و هدایت زنان در عرصه‌های عمومی و سیاسی، اقتصادی، در مجلس نمایندگان، در تجارت، رسانه‌های گروهی، فرهنگ، موسسات مذهبی، اتحادیه‌ها و گروه‌های جامعه مدنی؛

- مشارکت در روند دگرگونی‌ها برای به رسمیت شناختن نیازهای فقیرترین و بی‌قدرت‌ترین طبقات اجتماع؛
- ایجاد توانایی و زمینه‌های مستعد برای طرفداری و تبلیغ حقوق زنان در میان سازمان‌های زنان و در ارتباط با موضوعات بودجه بندی و سیاست‌های اقتصادی.

مفاهیم مترادف متعددی برای بودجه‌بندی جنسیت محور به کار می‌رود، از جمله «بودجه جنسیتی»، «بودجه زنان» و یا «بودجه حساس به موضوع جنسیت». علی‌رغم این تنوع در نام‌گذاری، اکثر این موارد به تلاش‌هایی اشاره دارند که در جهت تضمین حقوق زنان و تبلیغ برابری جنسیتی میان زنان و مردان در بودجه بندی‌های دولتی صورت می‌گیرند. با توجه به این موضوع که هدف بودجه‌بندی جنسیت‌محور قابل قبول‌سازی بودجه زن محور است، بدیهی است که وزیر امور مالی نقش اساسی را ایفا می‌کند. در حالی که سایر وزارتخانه‌ها دارای مسئولیت‌هایی در ارتباط با برنامه‌ها و روندهای بودجه بندی‌های خودشان هستند.

تعریف شورای اروپا از بودجه‌بندی جنسیت محور به طرز گسترده‌ای مورد استفاده است:

«بودجه بندی جنسیتی یعنی قابل قبول سازی بودجه زن محور در روند بودجه‌بندی. این به معنای آن است، که ارزیابی‌های مبتنی بر دیدگاه جنسیتی در تمام روندهای بودجه و بازسازی هزینه‌ها و درآمدها در جهت تشویق برابری جنسیتی مد نظر هستند.»

قابل قبول سازی عدالت جنسیتی به رویکردی اشاره دارد که بر اساس آن وضعیت زنان و مردان باید برای دستیابی آنها به جایگاهی برابر در عرصه کلیه فعالیت‌های اجتماعی مورد بررسی قرار گیرد. از این رو علاوه بر سیاست‌ها و بودجه عمومی اختصاص یافته به بهبود جایگاه زنان، قابل قبول سازی عدالت جنسیتی در صدد آن است که مقامات عمومی و سیاست ورزان، متوجه نیازها، الویت‌ها و منافع زنان و مردان در همه عرصه‌ها گردند. و بودجه‌بندی جنسیت محور این رویکرد را به بودجه‌بندی تعمیم می‌دهد.

با توجه به نقش‌های متفاوت زنان و مردان در جامعه، جایگاه متفاوت آنان در عرصه‌های اجتماعی و اقتصادی، سیاست‌های عمومی و بودجه می‌تواند تاثیر متفاوتی بر زنان و مردان و گروه‌های مختلفی از هر یک از آنها داشته باشد.

بودجه‌بندی جنسیت محور تضمین کننده آن است، که نیازها و منافع زنان و مردان به تساوی در برنامه‌ریزی بودجه مد نظر قرار بگیرد. این نکته بسیار حائز اهمیت است، که نیازها و منافع زنان و مردان در موقعیت‌های مختلف اجتماعی و بر اساس سن، طبقه اقتصادی، قومیت و موقعیت آنان مورد بررسی قرار گیرد. برای تضمین آنکه یک بودجه‌بندی جنسیت محور به تساوی جنسیتی کمک کند، نقطه عزیمت مهم آن است که موقعیت زنان در عرصه‌های مختلف زندگی به درستی و دقت شناخته شود.

گسترش چشم‌اندازهای اقتصادی برای در بر گرفتن کار بلاعوض (بدون مزد)

برخلاف اقتصاددان‌های سنتی که تنها کار در برابر دستمزد را جزیی از اقتصاد حساب می‌کنند، از منظر جنسیتی، یک چشم‌انداز وسیع‌تر از فعالیت‌های اقتصادی مهم است، که در آن اقتصاد هم کار بلاعوض و

هم کار در برابر دستمزد را شامل شود. به واسطه نقش‌های جنسیتی در جوامع زنان عموماً کارهای بلاعوض انجام می‌دهند، به طور مثال نگه‌داری از کودکان و اقوام سالمند و بیمار. باید به اثرات هزینه‌های عمومی و خدمات در کارهای بلاعوض توجه شود و اطمینان حاصل گردد که بودجه عمومی کمک می‌کند که بار سنگین کارهای بلاعوض و بدون مواجب زن‌ها کمتر شود و نقش‌های سنتی آنها بازتولید نشود.

از منظر جنسیتی، انجام کارهای بلاعوض نه تنها برای زندگی و رفاه افراد وابسته (به زنان) ضروری هستند، بلکه انجام این کارها باید به عنوان یک مشارکت قابل توجه در اقتصاد مورد بازبینی قرار گیرند. بدون مشارکت زنان (و مردان) در امور خانه‌داری و مسایل جاری در جوامع برای ارائه مراقبت و آنچه که تولید مثل خوانده می‌شود، اقتصاد وژگون خواهد شد. سیستم اقتصاد فعلی می‌تواند همچنان فعال باشد چون کارگران از خدمات خانه‌داری (که زن‌ها آن را ارائه می‌کنند) بهره‌مند هستند؛ کودکان (توسط زن‌ها) مراقبت قرار می‌شوند و آموزش می‌بینند، افراد بیمار تا زمانی که بهبودی یافته و قادر به کار کردن شوند (توسط زنان) تیمار و پرستاری می‌شوند، روابط و مناسبات اجتماعی که برای ثبات جامعه و حفظ فضای مناسب ضروری هستند (توسط زنان) حفظ و نگه‌داری می‌شوند. این موارد تنها بخش کوچکی از ثمرات «فعالیت‌های تولیدی و باز تولید نسل» حاصل شده از کارهای بلاعوض در اقتصاد است. اگر ما نگران وضعیت سلامتی و رفاه افراد جامعه و همین‌طور عملکرد موفق سیستم اقتصادی هستیم، لازم است که نتایج حاصل از رویکرد (جنسیتی) را بیاموزیم و همواره مد نظر داشته باشیم.

تقسیم کردن کارها به کار بلاعوض و کار در برابر دستمزد از انگاره‌های سنتی مربوط به نقش‌های جنسیتی تأثیر می‌گیرند. در بودجه بندی جنسیت محور باید تأثیر بودجه عمومی بر نقش‌های سنتی جنسیتی مطالعه شوند. نقش‌هایی که در آن تقسیم کارها میان زنان و مردان شکل گرفته‌اند. آیا بودجه عمومی

نقش‌های سنتی جنسیتی را بازتولید می‌کند؟ آیا بودجه عمومی می‌تواند در غلبه بر نقش‌های کلیشه‌ای جنسیتی و کم کردن از بار کار بلاعوض بر دوش زنان عامل موثری باشد (مثلا مراکز خدمات نگهداری برای کودکان و افراد سالمند ایجاد کند تا از کار زن‌ها کاسته شود)؟

به حساب آوردن اینکه تصمیم‌های مربوط به بودجه عمومی، به ویژه آنهایی که به مصارف عمومی می‌رسد، چگونه بر کار بلاعوض تاثیر می‌گذارند، از نظر اقتصادی معقولانه است.

مهمترین اهداف بودجه بندی جنسیت محور

اگر چه تنوعی از اهداف مشخص برای بودجه بندی جنسیت محور وجود دارد، موارد زیر هسته درونی این اهداف هستند:

- افزایش آگاهی در مورد موضوعات مربوط به جنسیت در برنامه‌ریزی و بودجه‌بندی،
- تغییر بودجه و سیاست‌های مربوطه برای تشویق و تقویت برابری جنسیتی،
- تشویق و تقویت پاسخگویی دولت‌ها.

به این ترتیب، اهداف بودجه‌بندی جنسیت محور عبارتند از:

- تدوین بودجه به گونه‌ای که در برابر موضوع جنسیت پاسخگو باشد،
- متصل کردن سیاست‌های بودجه بندی جنسیت محور با منابع مالی کافی،

- متصل کردن سیاست‌ها به امور مربوط به توانمندسازی زنان و مبارزه بر علیه خشونت‌های مبتنی بر جنسیت با منابع مالی کافی،
- اجرایی کردن بودجه به گونه‌ای که متضمن منافع برابر برای زنان و مردان، دختران و پسران باشد،
- نظارت کردن بر تاثیر هزینه‌ها و درآمدهای کسب شده از منظر یک دیدگاه جنسیتی،
- دوباره الویت‌بندی کردن هزینه‌ها و دوباره تنظیم کردن سیاست‌های کسب درآمد به گونه‌ای که برابری جنسیتی و در نظر داشتن نیازها و الویت‌های زنان و مردان، دختران و پسران را تضمین کند.

عوامل کلیدی در بودجه بندی جنسیت محور و نقش‌های مربوطه

حکومت‌های محلی (استانداری، فرمانداری، بخش‌داری، شهرداری و شورای شهر) عواملی کلیدی در دستیابی به برابری جنسیتی هستند، از آن جهت که آنها محلی برای ارائه خدمات بسیار و منابع فراوان بوده و می‌توانند پشتیبان پیشرفت‌های بزرگ در حقوق اقتصادی زنان و افزایش مشارکت آنها باشند و به همین جهت تاثیری به سزا در زندگی زنان و زندگی کل جامعه دارند. در سطح محلی، رویکردهای معطوف به مشارکت در برنامه‌ریزی و بودجه‌بندی برای تضمین این که صدای زنان به صورتی برابر در نظر گرفته شود، به صورتی ویژه موثر و امیدبخش هستند.

تجربیات بین‌المللی نشان می‌دهد که ابتکار برنامه‌ریزی متناسب با موضوع جنسیت که در آن هم عوامل دولتی و هم عوامل غیر دولتی مانند موسسات مردم نهاد و محققان نقش ایفا می‌کنند، موثرترین و با دوام‌ترین می‌باشند.

این نکته بسیار مهم است که مشارکت عوامل مختلف تضمین شود، نقش‌های مختلف آنها روشن گردد و این که هر کدام تا چه حد و به چه صورت می‌توانند مشارکت داشته باشند. آنها در سطح محلی و در ارتباط با شهرداری‌ها، شهردار، مقامات عالی رتبه و شورای شهر نقش تعیین‌کننده‌ای دارند.

در حالی که شهردار نقش مهمی در اعلام اراده سیاسی موافق با بودجه بندی جنسیت محور و عرضه رهبری سیاسی دارد، کارکنان بخش‌های مختلف مدیریت عمومی هم که تجربه‌های با ارزشی در موضوع بودجه‌بندی، برنامه‌ریزی، امور جنسیتی و یا سیاست‌سازمانی دارند، می‌توانند نقش مهمی در اجرایی کردن بودجه‌بندی جنسیت محور ایفا نمایند. شورای شهر و کمیته‌های بودجه‌بندی و برنامه‌ریزی می‌توانند نقش مهمی در برجسته‌کردن موضوعات جنسیتی در طول مذاکرات تدوین بودجه و احتمالاً لحاظ کردن تغییرات پیشنهاد شده در زمینه تخصیص بودجه داشته باشند. نمایندگان و سیاستمداران از مناطق مختلف می‌توانند، نقشی مهم در ارائه دیدگاه لازم در مورد نیازها و الویت‌های زنان و مردان در مناطق خود داشته باشند.

به همین ترتیب بازیگران جامعه مدنی می‌توانند نقش‌های متنوع و با اهمیتی در روند تدوین بودجه جنسیت محور داشته باشند، همانند دفاع سازمان یافته از موضوع برابری جنسیتی برای دستیابی به سیاست‌ها و تغییرات ملموس، ایجاد مکانیزم‌های موثر برای نظارت بر بودجه و یا حساسیت زایی پیرامون اهمیت عدالت جنسیتی در برنامه‌ریزی و تدوین بودجه. اغلب سازمان‌های جامعه مدنی دارای دانش وسیعی در

موضوعات جنسیتی و یا برنامه‌ریزی و بودجه‌بندی جنسیت محور هستند. این قابلیت آنها را تبدیل به منبع مهمی برای برنامه‌ریزی عمومی کرده است. همچنین محققان در دانشگاه‌ها می‌توانند دانش و تخصص لازم را در این زمینه ارائه داده و با فراسـت و نکته بینی لازم تحلیل‌های برجسته‌ای را در زمینه اثرات بودجه‌بندی جنسیت محور ارائه نمایند. این کار می‌تواند به انجام مطالعات متمرکز به عنوان پایه ای برای فعالیت‌های تسهیل‌گری [advocacy] سازمان‌های جامعه مدنی منجر شود.

مزایای بودجه‌بندی جنسیت محور در سطح شهرداری‌ها

اجرای سیاست بودجه‌بندی جنسیت‌محور دارای مجموعه‌ای از منافع برای شهرداری‌هاست. در ادامه مهترین این منافع به صورتی موجز توضیح داده می‌شود:

دستیابی به حکمرانی خوب و دموکراتیک

روند بهبود ارائه خدمات ضروری به زنان، مردان، دختران و پسران در مسیری عادلانه و مسئولانه می‌بایستی که به عنوان بخشی درونی از تعریف حکمرانی خوب تعریف شود. حکومت خوب و دموکراتیک نیازمند یک رویکرد مشارکت گرایانه در روند سیاست‌سازی است، به گونه‌ای که دیدگاه‌های متفاوت گروه‌های مختلف شهروندان از جمله زنان در نظر گرفته شده و منعکس شود. بودجه‌بندی جنسیت محور، رهیافت و رویکردی را برای توسعه در برابر روند سنتی بودجه‌بندی پیشنهاد می‌کند، که متضمن مشارکت گروه‌های سابقاً حذف شده از جامعه، خصوصاً زنان و مدافعان برابری جنسیتی در روندهای

بودجه‌بندی و برنامه‌ریزی خواهد بود. در این مفهوم، بودجه‌بندی جنسیت محور رویکردی است که نه تنها به تقویت حکمرانی خوب در امور مالی و اقتصادی منجر می‌شود، که در نهایت حکمرانی خوب را به صورت کلی تقویت خواهد کرد.

بودجه بندی با اولویت عدالت جنسیتی می‌تواند مسیرهای تازه‌ای را برای تقویت برابری جنسیتی و مطرح کردن موضوعات زنان فراهم کند و وزن بیشتری را به نگرانی‌های جنسیتی در روند تدوین سیاست‌های تازه بدهد. هدف نهایی تغییر دادن روندهای بودجه‌بندی و برنامه‌ریزی به گونه‌ای است، که تضمین کند که بازیگران معمول در محدوده شهرداری‌ها (شهرداران، مدیران بخش همگانی و ارائه دهندگان خدمات) اهداف معطوف به برابری جنسیتی را در برنامه‌های معمول خود در نظر خواهند گرفت و به آنها الویت بالاتری خواهند داد. بودجه‌بندی جنسیت محور یک تغییر در روندها، الویت‌ها، سازمان‌بندی‌ها و سیاست‌های معطوف به نتایج بهتر در سیاست‌ورزی و بودجه‌بندی است، به گونه‌ای که به تقویت برابری جنسیتی و قدرتمند کردن زنان منجر شود. منافع کوتاه و بلند مدت این سبک از بودجه‌بندی برای شهروندان اعم از زنان، مردان، سیاست‌گذاران و کارگزاران شهرداری‌ها ارزش آن را دارد، که مسیر نوید بخش آن به سمت برابری جنسیتی در شهرداری‌ها به صورتی جدی دنبال شود.

تقویت کارآمدی اقتصاد

نابرابری جنسیتی هزینه‌های بالای اقتصادی دارد، از آن جهت که در ابتدا به بازدهی کمتر، کاربرد کمتر منابع و دانش‌ها، تولید کمتر، محدود شدن توانایی‌های فردی که در مجموع به کاهش رفاه عمومی منجر می‌شود. اما چندین مطالعه نشان داده است که یک همبستگی مثبت میان کاهش نابرابری جنسیتی و

نرخ‌های بالاتر رشد وجود دارد. بهره‌وری حرفه‌ای از زنان باعث افزایش توانایی تولید آنها می‌شود، اگر دسترسی آنها به اطلاعات، اعتبارات، خدمات تبلیغی، دریافتی‌ها و بازار افزایش و هم‌زمان محدودیت‌های آنها کاهش یافته باشد.

توانمندسازی اقتصادی زنان نه تنها به بهبود موقعیت زنان در اقتصاد منجر می‌گردد، بلکه باعث افزایش رفاه کل جامعه می‌شود. مشغول کردن بی‌اندازه زنان با سنگینی بار کار مراقبت‌های بلاعوض (بدون دستمزد)، امور خانه‌داری و سایر خدمات مشابه به گروه اجتماعی بزرگتر (اقوام) می‌تواند در مجموع باعث کاهش بهره‌وری اقتصادی زنان شود. در چنین شرایطی بودجه‌بندی جنسیت محور می‌تواند در روابط متقابل میان سیاست‌های بودجه و کارهای بلاعوض موثر بوده و زمینه ادغام کار بلاعوض زنان را در اقتصاد کلان فراهم نماید.

دستیابی به عدالت جنسیتی، حقوق زنان و قدرتمندی زنان

با مشخص کردن پیامدهای حاصل از نگاه جنسیتی به بودجه عمومی و سیاست‌های مربوط به آن، بودجه‌بندی جنسیت محور به مقام یک رهیافت اصلی برای افزایش آگاهی و درک از موضوعات مربوط به جنسیت و فراهم کردن زمینه مساعد برای تصمیمات سیاسی جهت بهبود وضعیت زنان ارتقا پیدا می‌کند.

پیشرفت به سوی تحقق حقوق زنان

تحقق حقوق بشر و حقوق زنان تا حد زیادی وابسته به ترجمه و تفسیر این حقوق در قالب الویت‌های سیاسی با پشتوانه منابع کافی است. بودجه بندی جنسیت محور به دنبال اندازه‌گیری شکاف بین تعهدات

سیاسی کشورها در مورد تحقق حقوق بشر و ابزار حقوق زنان (مانند کنوانسیون رفع کلیه اشکال تبعیض علیه زنان، برنامه جامع اقدام پکن در چهارمین کنفرانس جهانی زنان در پکن در سال ۱۹۹۵ و همین طور اسناد سیاست ملی)، و مکفی بودن تخصیص منابع مشخص و نتایج سیاست گذاری است.

فقر زدایی موثرتر

برابری جنسیتی برای غلبه بر معضل فقر نقشی کلیدی و اساسی دارد. زنان و مردان، فقر را به شکلی متفاوت تجربه می‌کنند. زنان آن را عموماً به شکلی سخت‌تر احساس می‌کنند و برای برون رفت از آن هم مشکلات متفاوتی را از سر می‌گذرانند. زنان همچنین نسبت به مردان در برابر طول مدت فقر آسیب‌پذیرتر هستند. اگر نیازهای زنان به صورتی برابر مورد توجه قرار نگیرد، خطر آن وجود دارد که سیاست‌های فقر زدایی (در حال اجرا) با شکست مواجه شوند.

افزایش پاسخگویی و شفافیت

بودجه بندی جنسیت محور یک ابزار قدرتمند برای برجسته کردن شکاف‌ها میان تعهدات بین المللی، اتحادیه اروپا و ملی در زمینه برابری جنسیتی است. همچنین این نوع بودجه بندی ابزاری است برای برجسته ساختن مبلغ بودجه عمومی اختصاص داده شده برای تحقق این تعهدات و رسیدن به برابری جنسیتی. همچنین بودجه بندی جنسیت محور محکی است برای اندازه گیری فاصله واقعیت نابرابری جنسیتی و هدف برابری بین زن و مرد.

دنبال کردن این که چه میزان پول (به این اهداف) اختصاص داده شده و چگونه این مقدار پول هزینه شده است، بر میزان شفافیت و پاسخ گویی در بودجه بندی جنسیت محور می افزاید. بنابراین بودجه بندی جنسیت محور، یک رهیافت موثر برای پاسخگو نگه داشتن حکومت در قبال تبدیل تعهدات عدالت جنسیتی به تعهدات بودجه ای و تسهیل پیگیری این تعهدات است.

نظارت بر روند دستیابی به اهداف سیاست گذاری

بودجه بندی با الویت عدالت جنسیتی طیفی از ابزارها را برای نظارت بر میزان دستیابی به اهداف برنامه عدالت جنسیتی فراهم می کند. این نوع بودجه بندی همچنین ابزاری است برای نظارت در مورد سنجش اینکه تا چه اندازه اهداف سیاست های کلی، مانند اهداف مربوط به توسعه، متحقق شده اند.

تقویت رویکردهای مشارکتی متناسب با موضوع جنسیت

بودجه بندی جنسیت محور می تواند در روند مشورت عمومی و مشارکت در آماده سازی و پذیرش بودجه ها فعالانه نقش ایفا کند، همان گونه که می تواند همین نقش را در زمینه نظارت بر نتایج و تاثیرات حاصله داشته باشد. به صورت ویژه بودجه بندی جنسیت محور می تواند رویکرد زنان را در روندهای مشارکتی در نظر بگیرد، که این امر در نهایت به تقویت کیفیت روندهای مشارکتی منجر خواهد شد. گام گذاشتن در مسیر بودجه بندی جنسیت محور می تواند فرصت های تازه ای را برای مشارکت گروه وسیع تری از افراد مسئول در روند تدوین بودجه و برنامه ریزی در سطح شهرداری ها فراهم کند. به صورت مشخص،

فعالیت‌های زنان و دفاع از برابری جنسیتی می‌تواند بودجه بندی جنسیت محور را به عنوان فرصتی برای شنیده شدن صداهایشان در این روندها تبدیل کند.

پیام‌های اصلی سرفصل

- بودجه مهمترین ابزار برنامه‌ای و سیاستی موجود در دستان دولت است، چرا که اجرای موفقیت‌آمیز همه برنامه‌ها و سیاست‌های دولت به آن وابسته است.
- همانند زنان و مردان، گروه‌هایی در میان زنان و مردان وجود دارد که سبک زندگی متفاوتی در بسیاری از زمینه‌ها دارند. این به معنای آن است، که آنها نقش‌های اجتماعی مختلف و موقعیت‌های متفاوت اقتصادی و اجتماعی دارند. به همین دلیل سیاست‌های بودجه عمومی، تأثیرات متفاوتی را بر روی زنان و مردان به دنبال دارند.
- مهم است که نیازها، منافع، و الویت‌های زنان و مردان در تدوین بودجه مراعات گردد.
- بودجه‌های جنسیتی در واقع بودجه‌هایی جدا برای زنان و مردان نیستند، آنها در واقع در صدد آن هستند که حقوق زنان و برابری جنسیتی را مد نظر قرار دهند.
- بودجه‌بندی جنسیت محور می‌تواند تضمین کند، که نیازها، منافع و الویت‌های زنان و مردان از گروه‌های مختلف (از منظر سنی، اجتماعی، قومی، مکانی و ...) در سیاست‌های معطوف به هزینه‌های عمومی و درآمدهای عمومی لحاظ خواهد شد.
- بودجه‌بندی جنسیت محور دارای دیدگاه وسیع‌تری در خصوص اطلاق عنوان فعالیت اقتصادی به فعالیت‌های متنوع است. این نوع بودجه‌بندی همچنین می‌تواند اهمیت کار بلاعوض به خصوص

کارهای مراقبتی از کودکان و افراد سالمند را برجسته کرده و ابزارهای لازم برای اتصال مسائل زندگی روزمره زنان و تلاش‌های آنان در جهت برابری بیشتر میان زنان و مردان را به سیاست‌های عمومی و بودجه فراهم کند.

- تحلیل بودجه‌بندی جنسیت محور تنها در مورد «کاربرد» بودجه نیست، بلکه لازم است که ارتباط مستحکم‌تری را با سیاست‌گذاری‌ها و اعمال بودجه برقرار کند.
- بودجه‌بندی جنسیت محور مستلزم یک دوره طولانی‌تر از روند تغییرات در جهت تشویق برابری جنسیتی میان زنان و مردان است.
- کار بر روی بودجه‌بندی جنسیت محور می‌تواند رویکردی قدرتمند برای دستیابی به ارتقا موقعیت زنان و پیشرفت در مسیر برابری جنسیتی باشد. با این حال، قبل از آغاز کار بر روی بودجه‌بندی جنسیت محور بسیار مهم است، که اهداف خود را مشخص کنید. تنها در صورتی که بدانید در پی چه هستید، قادر خواهد بود که این سبک از بودجه‌بندی را به عنوان یک رهیافت در جهت تحقق اهداف برابری طلبانه خود به کار ببرید.

سرفصل دوم:

بررسی بودجه‌بندی جنسیت محور

مقدمه

این سرفصل شما را با مجموعه متنوعی از اقدامات بین المللی صورت گرفته در زمینه بودجه‌بندی جنسیت محور آشنا خواهد کرد. این سرفصل در پی آن است، که بنیان مطالعات کاربردی علمی در مورد سایر کشورها را که در سرفصل‌های سوم و چهارم بررسی می‌شوند، فراهم کند.

در حالی که در مورد جنبه‌های مختلف رویکردها و ابتکارات در سایر کشورها می‌آموزید، به شما توصیه می‌شود که در مورد آن چه که می‌تواند معنای این احتمالات مختلف در شهرداری شما باشد، بیاندهشید. اگر بخواهید این رویکردها را در شهرداری خود به مورد اجرا بگذارید، آنها به چه شکلی خواهند بود؟ چگونه می‌توانید آنها را به مورد اجرا در آورید؟ همانند همیشه، به شما توصیه می‌شود که از نکات مهم یادداشت برداری کنید.

متون لازم برای مطالعه

- بررسی ابتکارات در زمینه جنسیتی.
- رویکردهای متفاوت به کارکرد بودجه‌بندی جنسیت محور در سطح شهرداری‌ها.

- نقش بازیگران متفاوت در بودجه‌بندی جنسیت محور در سطح شهرداری‌ها.

بررسی ابتکارات در زمینه جنسیتی

نخستین طرح بودجه بندی جنسیت محور در استرالیا در سال ۱۹۸۴ آغاز شد. این طرح توسط دولت و در درون دولت انجام شد. به صورت کاملاً مشخص، این برنامه توسط اداره مخصوص امور زنان در مدیریت عمومی هماهنگ شده بود. این برنامه در سطح فدرال (دولت مرکزی) آغاز شده و در نهایت به بودجه دولت‌های محلی و منطقه‌ای گسترش یافت. رویکرد اصلی برنامه آن بود که تاثیر مخارج و بعضی از عناصر درآمد دولت را بر وضعیت زنان و دختران مورد بررسی قرار دهد. نتایج برنامه مذکور در بررسی‌های رسمی انجام شده در مورد بودجه زنان منتشر شد، که همراه با اسناد بودجه سالانه بود. پس از بیش از ۱۰ سال اجرای بودجه جنسیتی، دولتی که در سال ۱۹۹۶ به قدرت رسید اجرای آن را در سطح فدرال متوقف کرد. با این حال، دولت‌های محلی با انجام برخی تغییرات، اجرای آن را همچنان ادامه می‌دهند.

یکی دیگر از ابتکارهای مهم اولیه در مورد بودجه جنسیتی در آفریقای جنوبی و در سال ۱۹۹۵ پس از پایان دوره آپارتاید صورت گرفت. برخلاف آن چه که در استرالیا توسط دولت این کشور صورت گرفته بود، ابتکار آفریقای جنوبی در مورد بودجه زنان (WBI) توسط دو سازمان جامعه مدنی و نمایندگان مجلس به سرانجام رسید. این یک تلاش مشترک عمده فعالان زن بود که قبل از آن با هم در برابر رژیم آپارتاید مبارزه کرده بودند و در موقعیت جدید پس از آپارتاید که قدرت تاثیرگذاری بیشتری بر جامعه یافته

بودند، مبارزه جدیدی را برای تغییر جایگاه زنان آغاز نمودند. تمرکز اصلی این برنامه بر بهبود وضعیت زنان بود، به خصوص ترویج رفاه اقتصادی و اجتماعی زنان فقیر. یافته‌های یک پژوهش از سال‌های نخست اجرای این برنامه در قالب یک مجموعه کتاب به عنوان «بودجه زنانه» منتشر شده است.

علاوه بر این، جزوه‌های کوتاهی حاوی خلاصه‌ای از یافته‌های پژوهش (مسائل مربوط به بودجه) تهیه شده و در اختیار مردم قرار گرفت. تمرکز اصلی این برنامه بر فعالیت‌های ظرفیت‌سازی برای زنان (و مردان) بود که آنها را برای مشارکت در سیاست‌های اقتصادی، مباحث مربوط به بودجه، مبارزه برای حقوق خود و دریافت بودجه کافی توانا سازد. همچنین تجزیه و تحلیل بودجه در دستورالعمل‌های سیاسی‌ای خلاصه می‌شد که بین سیاست‌مداران در پارلمان و در زمان مباحثه پیرامون بودجه توزیع می‌شد. این موضوع به نمایندگان زن در پارلمان کمک کرد که بر روی مسائل مهم برای ترویج رفاه زنان در هنگام مذاکرات بودجه تمرکز کنند. از هنگام چهارمین کنفرانس جهانی زنان در پکن در سال ۱۹۹۵ بودجه‌بندی متناسب با موضوع جنسیت به صورت رو به رشدی در کشورهای مختلفی در قاره‌های متفاوت به مورد اجرا گذاشته شده است. مهمترین تفاوت‌های میان برنامه‌های بودجه جنسیتی در کشورهای مختلف به قرار زیر هستند:

چرا (اهداف طرح)؟ کار بودجه‌بندی جنسیت محور در درون خود اهداف متفاوتی را دنبال می‌کند. به طور مثال کار دولت می‌تواند متمرکز بر بهبود اثربخشی هزینه‌های عمومی، افزایش برابری بین زنان و مردان، افزایش پاسخ‌گویی و شفافیت در دولت و افزایش میزان مشارکت باشد. در حالی که کار سازمان‌های جامعه مدنی اغلب بر افزایش پاسخ‌گویی دولت در مورد تعهداتش به برابری جنسیتی، دستیابی به

اهداف مشخص در زمینه بهبود زندگی زنان و برابری جنسیتی و یا تاکید بر اهمیت بودجه برای بهبود جایگاه کلی زنان متمرکز است.

چه کسی؟ (بازیگران)؟ در بسیاری از کشورها، دولت‌ها اجرای بودجه‌بندی جنسیت محور را بر عهده دارند و این کار را با همکاری سازمان‌های مختلف مانند وزارت امور اقتصادی و دارایی و یا وزارت کار و امور اجتماعی و یا امور زنان در سطح مرکزی انجام می‌دهند. در سطح شهرداری‌ها اغلب شهردار و یا بخش‌های کلیدی (برای مثال امور مالی) در مصدر امور قرار دارند. همچنین بخشی از کار بودجه‌بندی جنسیت محور توسط سازمان‌های جامعه مدنی، موسسات تحقیقاتی و یا نمایندگان مجلس / اعضای شورای شهر به پیش رانده می‌شود.

چه چیزی (دامنه تحلیل)؟ برخی از ابتکارات مربوط به بودجه‌بندی جنسیت محور تمام موضوعات اصلی بودجه را پوشش می‌دهند که به معنای آن است، که همه وزارت خانه‌ها و دپارتمان‌ها مجبور به اجرای بودجه‌بندی جنسیت محور هستند. گروه‌های دیگر با کار بر روی طرح‌های آزمایشی کار خود را شروع کردند. در بسیاری از کشورها، طرح‌های بودجه‌بندی جنسیت محور با پرداختن به آموزش، بهداشت و کشاورزی آغاز شده و سپس به دیگر بخش‌ها بسط یافتند.

چه هنگامی (زمان بندی)؟ طرح‌های مختلفی در ارتباط با مراحل مختلف روند بودجه مطرح هستند. در دوران حکومت بودجه‌بندی جنسیت محور با هدف ادغام دیدگاه‌های جنسیتی در سراسر روند بودجه، از برنامه‌ریزی تا تصویب، و از اجرا تا حسابرسی و ارزیابی دنبال می‌شود. در بیرون از ساختار حکومت،

طرح‌های بودجه‌بندی جنسیت محور بر محدوده زمانی آماده سازی بودجه و به خصوص تصویب آن در شورای شهر متمرکز هستند.

درس‌های مهم به دست آمده از تجربه‌های اجرای بودجه‌بندی جنسیت محور

- تعهد دولت و مدیریت عمومی به اجرای سیاست‌های برابری جنسیتی بسیار مهم است.
- هنگامی‌که وزارتخانه‌های دارایی و یا امور مالی سر رشته امور اجرای بودجه‌بندی جنسیت محور را بر دست می‌گیرند، کار اجرای بودجه به خوبی انجام می‌شود. در همان زمان مهم است که قسمت‌های اداری وزارتخانه‌ها و ادارات هم در این روند به ایفای نقش بپردازند.
- بالا بردن آگاهی و ظرفیت‌سازی از سوی مقامات دولتی، سیاست‌مداران و نهادهای جامعه مدنی، بخشی حیاتی در کار بودجه‌بندی جنسیت محور است.
- سازمان‌های جامعه مدنی نقشی مهم در کار بودجه‌بندی جنسیت محور دارند.
- نباید از ابتکارات بودجه‌بندی جنسیت محور انتظار نتایج سریع داشت. ادغام دیدگاه جنسیتی در مراحل مختلف روند بودجه یک کار میان مدت تا بلند مدت است. بنابراین مهم است، که استقامت کرده و تلاش خود را برای نهادینه کردن رویکرد بودجه‌بندی جنسیت محور ادامه دهید.
- ثابت شده است که در کشورهایی که طرح‌های داخلی و خارجی دولت مکمل یکدیگر هستند و در مورد موضوعات مختلف همکاری وجود دارد، بودجه‌بندی جنسیت محور با موفقیت بیشتری اجرا می‌شود. این امر مستلزم اعتماد متقابل، شفافیت و دسترسی به اطلاعات و اسناد و مدارک است.

- بودجه‌بندی جنسیت محور اصولاً به مرور زمان تکامل پیدا می‌کند. در ابتدای امر ممکن است، که داده‌های لازم در مورد تبعیض جنسیتی وجود نداشته باشد، که البته با بهبود آمار و اطلاعات در مورد تبعیض جنسیتی و اجرای سیاست‌هایی بر اساس تجزیه و تحلیل کار های انجام شده بهبود خواهد یافت. بنابراین فراهم کردن مجموعه‌ای از آمار و داده‌های مربوط به استفاده از زمان (برای کار بلاعوض و کار با مزد انجام شده از سوی زنان و مردان) یک گام مهم است.
- نظارت مداوم، بررسی و تنظیم اجرای سیاست‌های مورد نظر برای اطمینان یافتن از حصول نتایج مدنظر لازم است.
- هنگامی که دولت‌ها مشغول اصلاحات بودجه به منظور بهبود اجرا و نتایج آن می‌باشند، بهترین زمان برای اقدام در جهت بودجه‌بندی جنسیت محور است.

رویکردهای متفاوت به کارکرد بودجه‌بندی جنسیت محور در سطح شهرداری‌ها

قبل از صحبت در مورد رویکردهای مختلف در مورد بودجه بندی جنسیت محور، در زیر سه بخش مهم و تاثیرگذار این نوع بودجه‌بندی مورد اشاره قرار می‌گیرند:

- تجزیه و تحلیل بودجه‌بندی جنسیت محور.
- تغییرات در بودجه، خدمات عمومی، سیاست‌ها و احتمالاً فرایندهای تصمیم‌گیری بر اساس نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل بودجه بندی جنسیت محور.

• نظارت بر روندها برای کسب اطلاعات از نتایج حاصل و استفاده از آنها به عنوان پایه‌ای برای کارهای بعدی.

ایده کلی آن است که تجزیه و تحلیل خوب در مورد وضعیت و چگونگی اجرای سیاست‌ها، خدمات عمومی، سرمایه‌گذاری‌ها و بودجه‌های اختصاص یافته به زنان و مردان یک نقطه شروع است. در واقع سوال کلیدی در تجزیه و تحلیل این است: یک لایحه بودجه چه تأثیراتی بر وضعیت زنان و عدالت جنسیتی دارد؟ آیا نابرابری‌های جنسیتی کاهش یافته، افزایش یافته و یا آن را بدون تغییر به حال خود رها کرده است؟

بر اساس تحلیل‌های صورت گرفته می‌توان نیاز به تغییر را مشخص کرد و بر مبنای آن توصیه‌هایی را جهت تغییر ساختار بودجه، خدمات عمومی، سرمایه‌گذاری‌ها، سیاست‌ها و فرایندهای تصمیم‌گیری مطرح نمود.

این بسیار مهم است که از وجود نظارت منظم بر پیشرفت کار، هم از نظر اجرای توصیه‌ها و هم از نظر بهبود واقعی وضعیت زنان و مردان اطمینان حاصل شود. از سوی دیگر مهم است که بررسی منظمی از هر آنچه که به دست آمده است، صورت بگیرد. علاوه بر این، نتایج نظارت می‌تواند مبنایی برای شناختن نیاز به کارهای بیشتر در آینده باشد. جزئیات مربوط به اجزای بودجه بندی جنسیت محور در سرفصل ۵ مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

روش‌های مختلف برای تجزیه و تحلیل بودجه‌بندی جنسیت محور

آغاز کردن بحث با چالش‌های برابری جنسیتی: تحلیل چگونگی مشارکت بودجه و سیاست‌های آن در دستیابی به اهداف مشخص

این رویکرد از تعریف اهداف خاص برای بهبود وضعیت زنان و برابری جنسیتی آغاز می‌شود. به عنوان مثال، اولویت‌های مشخص در سطح شهرداری شامل مواردی از جمله افزایش توانمندسازی اقتصادی زنان و افزایش مشارکت زنان در بازار کار رسمی است. این اهداف تنها نقطه شروعی برای بررسی چگونگی مشارکت سیاست‌های مختلف در دستیابی به برابری جنسیتی هستند. برخی سیاست‌ها و برنامه‌های آنها ممکن است که به تضمین برابری جنسیتی منجر شوند.

بنابراین مثال افزایش مشارکت زنان در بازار کار ممکن است که به سیاست‌های اشتغال (ترویج اشتغال زنان، ارائه آموزش)، به سیاست‌های مراقبت از کودکان (ارائه امکانات مراقبت از کودکان) و یا سیاست‌های حمل و نقل (اطمینان از این که زنان می‌توانند با امنیت به محل کار خود برسند) مربوط باشد.

تحلیل برنامه‌های انتخاب شده و بخش‌های سیاسی

تجزیه و تحلیل از برنامه‌های انتخاب شده و یا یک بخش خاص، یک رویکرد کلیدی در تجزیه و تحلیل کلی بودجه‌بندی جنسیت محور است. تجزیه و تحلیل در مورد وضعیت نابرابری‌های جنسیتی در یک بخش خاص همراه با مشارکت برنامه‌های عمومی و بودجه، برای تغییر آن نابرابری‌ها تاثیر گذار است.

تحلیل این که چگونه بودجه بر حجم کار بلاعوض تاثیر می‌گذارد.

تحلیل چگونگی اثرات بودجه بر حجم کار بلاعوض، به ویژه حجم کار زنان خانه‌دار در مراقبت از کودکان و افراد بیمار و سالمندان، یک رویکرد مهم است، چرا که مشارکت غیر متناسب زنان در کار بلاعوض اغلب موانعی را برای دستیابی به اهداف برابری فراهم می‌کند. ایده اصلی این رویکرد تحلیل مشارکت بودجه در کاهش خدمات کلیدی به تناسب کارهای بلاعوض است. به عنوان یک نقطه شروع، تاثیر کاهش خدمات عمومی مشخص بر کار بلاعوض زنان می‌تواند مورد بررسی قرار بگیرد. این موضوع به نسبت در بعضی بخش‌ها همانند ارائه مراقبت از کودکان و یا مراقبت‌های پرشکی مشهود است، هر چند ممکن است که در سایر بخش‌ها هم چنین باشد.

تحلیل سیستماتیک از همه بخش‌های مهم بودجه و ادغام آنها در دیدگاه جنسیتی

تجزیه و تحلیل سیستماتیک در واقع هسته اجرایی بودجه‌بندی جنسیت محور است، در صورتی که تصویب شده و توسط مقامات شهرداری به مرحله اجرا درآمده باشد.

تحلیل این که کاهش میزان بودجه چگونه زنان و مردان را تحت تاثیر قرار می‌دهد.

در زمان کمبود منابع عمومی مهم است که بدانید کاهش بودجه عمدتاً بر چه کسانی تاثیر می‌گذارد. این موضوع مستلزم آن است که بخش‌های حذف شده از بودجه، مثلاً کاهش در مقدار یا کیفیت خدمات، و این

که چه کسانی از بابت این کاهش‌ها متضرر شده‌اند، شناسایی کردند. کاهش بودجه و میزان این کاهش همیشه یک تصمیم سیاسی است.

تحلیل روند تصمیم‌گیری در مورد بودجه

هدف اصلی این رویکرد آن است که مشارکت کنندگان واقعی (زنان و مردان) در روند تصمیم‌گیری بودجه و چگونگی حضور آنها را در این روند روشن کند. گام نخست آن است که کسانی که در آماده‌سازی بودجه و تصویب آن درگیر مشارکت دارند مورد بررسی قرار گیرند:

- چه کسانی در مدیریت عمومی دارای نفوذ لازم در مرحله آماده‌سازی بودجه هستند؟ چه تعداد از زنان و مردان در میان روسای بخش‌های کلیدی همانند بخش امور مالی و قسمت‌های اداری حضور دارند؟
- چه تعداد از زنان و مردان در شورای شهر و به خصوص در کمیته بودجه‌بندی و برنامه‌ریزی عضو هستند؟
- چه کسانی در روندهای بودجه مورد مشورت قرار می‌گیرند؟

نتایج حاصل از این تجزیه و تحلیل می‌تواند برای ارائه توصیه‌هایی در مورد افزایش مشارکت متعادل‌تر زنان و مردان در روندهای بودجه مورد استفاده قرار بگیرد. این موضوع همچنین می‌تواند تصمیم‌گیرندگان و عموم مردم را نسبت به موضوع مشارکت غیر متعادل در روندهای تصمیم‌گیری حساس‌تر

کند. هنگامی که شهرداری کار بودجه‌بندی جنسیت محور را آغاز می‌کند، روش‌های دیگری هم وجود دارند که ممکن است برای این زمینه مشخص مناسب باشند.

رویکردهای ارائه شده در اینجا بر صرف بودجه عمومی متمرکز هستند. با این حال، تحلیل بودجه‌بندی جنسیت محور در ارتباط با قسمت درآمدها هم لازم است. بنابراین توضیح مختصری از درآمدها منطقی به نظر می‌آید، اما سوال اصلی این است که چه کسانی مالیات می‌پردازند و به چه مقدار. تجزیه و تحلیل ممکن است که تحلیل اقتصادی پیشرفته‌تری را ایجاب کند. با این حال، تغییرات در هزینه‌های کاربردی و تاثیر آنها در زندگی زنان (و مردان) می‌تواند یک موضوع ارزشمند برای بررسی بیشتر باشد.

نقش بازیگران متفاوت در بودجه‌بندی جنسیت محور در سطح شهرداری‌ها

معرفی بودجه‌بندی جنسیت محور در شهرداری‌ها فرصتی را برای تغییر و ایجاد روش‌های نوآورانه فراهم می‌کند. به منظور انجام این کار، تعامل و همکاری بازیگران در درون شهرداری امری ضروری است. آن چه که در پی می‌آید، مروری مختصر بر بازیگران مهم و نقش آنها در بودجه‌بندی جنسیت محور است:

شهردار و نقش راهبردی شهرداری

کار بودجه‌بندی جنسیت محور مبتنی بر تعهد سیاسی برای ایجاد تغییر است. از همین روست که شهردار نقشی مهم در برقراری ارتباطات لازم در جهت اجرای این تعهد از طریق ارائه راهنمایی‌های سیاستی و برنامه‌ای به مقامات مختلف در مدیریت عمومی دارد. این راهنمایی‌ها می‌تواند در مورد اهمیت بودجه‌بندی

جنسیت محور و تمایل برای تغییر روندهای تدوین و در نهایت تصویب بودجه‌ای پاسخگوتر باشد. همچنین راهنمایی در مورد اولویت‌های برابری جنسیتی و توانمندسازی زنان از طریق روندهای بودجه هم دارای اهمیت بسیار است.

مدیریت شهری

به طور کلی تجربه نشان می‌دهد، که در داخل سازمان شهرداری، هماهنگی بین برنامه‌ریزی، بودجه‌بندی و (در صورت وجود) کارشناسان و یا واحدهای امور جنسیت بسیار مفید است، زیرا هر واحد دارای تخصص ویژه‌ای است، که برای اجرای کامل بودجه‌بندی جنسیت محور ضرورت بسیار دارد. علاوه بر این، اینکه بخش‌های اداری درگیر فعالیت‌های مربوط به بودجه‌بندی جنسیت محور بشوند و اطمینان از ادغام موضوع جنسیت در بخش‌های مختلف بودجه حاصل کنند، واجد اهمیت است.

از آن جایی که وزارت امور مالی دارای نقش رهبری در فرآیندهای برنامه‌ریزی و بودجه است، حیاتی است که این نقش راهبردی را در میان سایر مسئولیت‌های خود بر عهده بگیرد. به خصوص وزارت امور مالی باید اطمینان حاصل کند که یک دیدگاه جنسیتی به طور سیستماتیک در فرآیندهای منظم بودجه‌بندی و برنامه‌ریزی ادغام شده است. در همین رابطه، الزامات مربوط به بودجه‌بندی جنسیت محور می‌تواند در درخواست‌ها برای برنامه‌ریزی و بودجه ادغام شود.

با توجه به تقسیم کار بخش‌های مختلف شهرداری، قسمت اداری نقشی کلیدی در تضمین ادغام دیدگاه‌های جنسیتی در حوزه کاری خود دارد. از همین رو تحلیل جنسیتی از برنامه‌ها، سیاست‌ها و موارد تخصیص

بودجه در این بخش بسیار مهم است. بخش‌های اداری می‌توانند با همکاری مقاماتی که تخصص لازم در امور بودجه و موضوعات جنسیتی دارند نقشی راهبردی را در ارائه تحلیل‌های کاربردی ایفا نمایند.

یک تجزیه و تحلیل خوب بستگی به داشتن اطلاعات خوب و دخالت بخش‌های مسئول برای تولید و ارائه داده‌های آماری مربوطه دارد. اداره آمار می‌بایستی که اطمینان حاصل کند که همه اطلاعات مربوطه جمع آوری شده و به تناسب شاخص‌های جنسیتی ارائه شده‌اند. البته در مقطع تجزیه و تحلیل نیاز به اطلاعات بیشتر احتمالاً احساس خواهد شد. در این زمینه، بخش آماری می‌تواند منبع مهمی برای حمایت و پشتیبانی باشد.

در حالت ایده آل، اطلاعات خوب در مورد کار بلاعوض به تجزیه و تحلیل بودجه‌بندی جنسیت محور هم مربوط است. گرچه که مطالعات مربوط به زمان صرف شده برای کارهای بلاعوض در سطح ملی انجام می‌شوند، بخش‌های آماری آنها می‌توانند مکمل اطلاعات ارائه شده در مورد کار بلاعوض در خانواده‌ها، جوامع و کسب و کارهای خانوادگی باشند.

شورای شهر

همان‌گونه که شورای شهر دارای یک نقش رهیافتی در مباحثه، انجام اصلاحات و پذیرفتن نسخه اولیه بودجه پیشنهادی از شهردار است، دارای نقشی مهم در فعالیت‌های مربوط به بودجه بندی جنسیت محور هم است. اعضای شورای شهر می‌توانند جهت اطمینان از تخصیص منابع کافی به برابری جنسیتی و اولویت‌های زنان، اصلاحاتی را به جدول بودجه در زمان بحث آن و در هماهنگی با کمیته‌های مربوطه مطرح کنند. بر این اساس، اعضا شورای شهر دارای فرصت کافی جهت مطرح کردن مسائل برابری

جنسیتی، انجام برنامه‌ریزی‌های رهیافتی و اجرای آن برنامه‌ها هستند. در درون شورای شهر مهم است، که تبلیغ و طرفداری از برابری جنسیتی در کمیته‌های مربوط صورت بگیرد، به خصوص در کمیته بودجه و امور مالی، و یا متحدانی از سایر کمیته‌ها به دست آورده شود.

به طور کلی، شورای شهر می‌تواند نقش مهمی در برجسته‌سازی مسائل برابری جنسیتی، درخواست از مدیریت شهری برای کار در جهت اجرای بودجه‌بندی جنسیت محور و درخواست از دولت برای ارائه گزارش‌های مربوطه بر همان اساس بازی کند، که در نهایت به طرح موضوعات مربوط به برابری جنسیتی در بودجه منجر خواهد شد. به طور خاص، شورای شهر همچنین می‌تواند مدیریت شهرداری را وادار به ارائه اطلاعات پس زمینه بهتر در مورد تاثیر موضوع جنسیت بر بودجه کلی و پیش نویس اولیه آن بنماید.

بازیگران خارج از مدیریت شهری

حتی اگر مدیریت عمومی و دولت دارای نقشی کلیدی برای اطمینان یافتن از برنامه‌ریزی و بودجه‌بندی جنسیت محور باشند، نمونه‌های بسیاری در سراسر جهان وجود دارد، که در آن بازیگران غیر دولتی نقش مهمی را در ارتقای ابتکارات مربوط به بودجه بندی جنسیت محور ایفا کرده‌اند. از میان این فعالان که اهمیت ویژه‌ای دارند، می‌توان به اعضا جامعه مدنی، پژوهشگران و استادان دانشگاه اشاره کرد. متعاقباً، نقش‌های کلیدی این بازیگران مشخص خواهد شد.

بازیگران جامعه مدنی

فعالان جامعه مدنی بر حسب تمرکز حرفه‌ای‌شان می‌توانند طیف وسیعی از نقش‌های مختلف را در مورد بودجه‌بندی جنسیت محور به عهده بگیرند. یک وظیفه کلیدی، انجام تبلیغات پیرامون سیاست‌های بودجه‌بندی جنسیت محور و لابی‌گری برای انجام تغییرات بیشتر در جهت بهبود عملکرد شهرداری‌ها در مورد برابری جنسیتی است. فعالان جامعه مدنی نقش مهمی در تضمین دسترسی بیشتر زنان و دیگر گروه‌های حاشیه‌ای جامعه به تصمیم‌گیرندگان در شورای شهر و مطرح کردن الویت‌های آنان دارند. در این زمینه، مجامع زنان و دیگر شبکه‌های فعال جامعه مدنی در مورد وضعیت زنان، بازیگران تاثیر گذاری هستند.

نقش دیگر فعالان جامعه مدنی می‌تواند انجام تحقیقات در مورد مسائل مهم مربوط به زنان و برابری جنسیتی و یا ارائه تجربیات در موضوعات مربوط به برابری جنسیتی و بودجه‌بندی جنسیت محور به اعضا شورای شهر و مقامات شهرداری باشد. همچنین سازمان‌های جامعه مدنی می‌توانند نقش مهمی در نظارت مستقل بر بودجه و ارزیابی آن داشته باشند. با توجه به زمینه فعالیت شهرداری‌ها، درجات متفاوتی از همکاری بین مقامات شهرداری و نهادهای جامعه مدنی وجود دارد. در عمل معلوم شده است، که دو طرف به صورت متقابل به دنبال افزایش همکاری‌ها برای اجرایی کردن بودجه بندی جنسیت محور در شهرداری‌ها هستند.

دانشگاه ها و دیگر موسسات تحقیقاتی

پژوهشگران و استادان دانشگاه می‌توانند بازیگرانی مهم برای برانگیختن بحث از طریق فراهم کردن نتایج تحقیقاتشان پیرامون موضوعات مربوط به بودجه‌بندی جنسیت محور و نابرابری جنسیتی باشند. آنها می‌توانند تخصص و مشاوره لازم را برای شهرداری و همچنین فعالان جامعه مدنی فراهم کنند. تحقیقات و تحلیل‌های انتخاب شده می‌توانند در جهت ارائه دیدگاهی به درون تأثیرات بودجه بندی جنسیت محور بر سیاست‌های عمومی به کار آیند، و از این نظر در هدایت کردن فرآیند تغییر بسیار مهم باشند. علاوه بر این، موسسات تحقیقاتی می‌توانند زمینه‌های نظری لازم را فراهم کرده و انعکاسی از اجرای بودجه‌بندی جنسیت‌محور در سطح شهرداری‌ها ایجاد کنند.

رسانه‌های جمعی

جهت اطلاع رسانی در مورد فعالیت‌های شوارای شهر و تاکید بر نابرابری (یا برابری‌های) جنسیتی، رسانه‌های محلی (و ملی) می‌توانند متحد مهمی برای فعالان برابری طلب جنسیتی در داخل و خارج از حکومت باشند. علاوه بر این، رسانه‌ها می‌توانند در گسترش اطلاعات در مورد شیوه‌های موفق بودجه‌بندی جنسیت محور و تبلیغ سودمندی این روش موثر باشند. به ویژه برای فعالان جامعه مدنی، کار کردن با رسانه‌ها می‌تواند یک رهیافت مهم برای اطمینان یافتن از آن شود که تقاضا برای سیاست‌های برابری طلبانه جنسیتی از مخاطبان گسترده‌تری برخوردار خواهد شد.

شرکت‌ها و مشارکت بخش‌های مختلف

تجربه بین‌المللی نشان می‌دهد که طرح‌های بودجه‌بندی جنسیت محور که هم دولتی‌ها و هم نیروهای غیردولتی در آن مشارکت دارند، برنامه‌های موثرتری هستند.

آنها می‌توانند در حوزه‌های مشخصی تمرکز و همکاری کنند تا با استفاده از تخصص و شایستگی‌ها، بودجه‌بندی جنسیت محور شهرداری‌ها را کارآمدتر کنند.

اگر فرصت‌هایی برای همکاری رسمی‌تر و تبادل نظر در زمینه برابری جنسیتی ایجاد شود می‌توان چارچوب‌هایی ساخت تا در آنها نمایندگان سازمان‌های جامعه مدنی و محققان به عنوان عضو یا مشاور دعوت شوند.

پیام‌های اصلی سرفصل

- بر اساس مفاهیم عمومی، ابتکارات مربوط به بودجه‌بندی جنسیت محور دربردارنده مجموعه متنوعی از اهداف، بازیگران، نقاط کلیدی در مباحثه و ابزارهای متفاوت هستند.
- ابتکارات بودجه‌بندی جنسیت محور می‌تواند طیف گسترده‌ای از فعالیت‌ها و رهیافت‌ها را به کار ببرد، از جمله تحقیق و تحلیل، دفاع از سیاست‌گذاری‌ها و به کار بردن داده‌ها، توانمندسازی و توسعه مهارت‌ها، نظارت، بنیان‌سازی برای همکاری‌ها و شبکه‌سازی.
- شکل ملموس رهیافت‌ها و فعالیت‌ها بستگی به پیش‌زمینه، اهداف، بازیگران و محدوده ابتکارات دارد.

- تاریخچه ابتکارات بودجه‌بندی جنسیت محور: مفاهیم مربوط به این سبک از بودجه‌بندی ریشه در فعالیت‌های فمنیستی در دهه های ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ دارد. کار عملی در این زمینه در استرالیا (در قالب یک فعالیت سازمان یافته به وسیله دولت) و افریقای جنوبی (کار مشترک جامعه مدنی و اعضا مجلس نمایندگان) آغاز شد و متعاقب آن در سطح دنیا پراکنده شد.
- ابتکارات مربوط به بودجه‌بندی جنسیت محور رویکردهای مختلفی را به کار می‌برد.
- بخش‌های اصلی کار بودجه‌بندی جنسیت محور معطوف به تحلیل بودجه عمومی و سیاست‌های آن، فعالیت در جهت تغییرات و نظارت بر آن تغییرات است؛ و اینکه که آیا آنها منجر به پیشرفت‌هایی در موقعیت زنان و برابری جنسیتی شده‌اند یا نه.
- بسته به این که چه کسی ممکن است که کار بودجه‌بندی جنسیت محور را به دست بگیرد، رویکردهای اتخاذ شده در آن متفاوت خواهند بود.
- فعالیت بودجه‌بندی جنسیت محور در درون حکومت و اجرای عمومی آن معطوف به تغییر دادن مسیر معمول در سیاست‌گذاری است. اجرای کامل بودجه‌بندی جنسیت محور در مدیریت عمومی شامل یک ادغام سیستماتیک این نوع بودجه‌بندی در روند برنامه‌ریزی و بودجه‌بندی است.
- دنبال کردن بحث بودجه‌بندی جنسیت محور در شورای شهر یا روستا باعث می‌شود سیاستمداران به هزینه‌های مشخص این بودجه و سیاست‌های موثر بر وضعیت زنان توجه کنند. همزمان شهرداری‌ها می‌توانند کانون مهم دیگری برای حمایت از بودجه‌بندی جنسیت محور باشند.

- گروه‌های جامعه مدنی می‌توانند بودجه‌بندی جنسیت محور را به طرق بسیاری به کار ببرند؛ به طور مثال به عنوان یک رهیافت برای تقویت طرفداری و دفاع آنها از موضوعات مشخص سیاست‌گذاری برای تشویق برابری جنسیتی و حقوق زنان.

سرفصل سوم: تجربیات بین‌المللی در مورد اجرای بودجه‌بندی جنسیت‌محور توسط دولت‌ها و نهادهای عمومی

مقدمه

همان‌طور که در سرفصل دوم بحث شد، فعالان مختلفی در زمینه بودجه‌بندی جنسیت‌محور کار می‌کنند. سوال اصلی آن است که آیا این بودجه به تنهایی توسط دولت‌ها اجرا می‌شود یا از طریق همکاری با شهرداری و شورای شهر و بازیگران خارج از شهرداری همانند سازمان‌های جامعه مدنی و دانشگاهیان. سرفصل پیش رو متمرکز بر معرفی مثال‌هایی از بودجه عمومی «در داخل» نهادهای عمومی یا شورای شهر است (فعالیت‌های «خارج از» شهرداری یا نهادهای دولتی در سرفصل چهارم مورد بررسی قرار می‌گیرد). برای آماده شدن جهت کار بر روی سرفصل سوم، موارد زیر را مورد ملاحظه قرار دهید:

- علاوه بر آن چه که تاکنون در سرفصل‌های قبل آموخته اید، شما می‌توانید برای فهم بهتر بودجه‌بندی جنسیت محور به عملکرد مدیریت عمومی و یا شورای شهر نگاه کنید.
- کمی در اینترنت در مورد یک یا دو کشور به انتخاب خودتان به صورت مختصر تحقیق کنید، تا ببینید که آیا اطلاعاتی در مورد اجرای بودجه‌بندی جنسیت محور در سایر کشورها در دسترس هست یا خیر.

از ایده‌ها و یافته‌های خود یادداشت بردارید.

اهداف سرفصل

از آن جایی که سرفصل سوم بر آشنا کردن شما با مثال‌های بین‌المللی اجرای بودجه‌بندی جنسیت‌محور توسط دولت‌ها یا مقامات شهرداری‌ها متمرکز است، به صورت ویژه در سطح محلی مواردی برای آشنایی بیشتر شما با این مباحث ارائه می‌شود. به همین منظور و در جهت نهادینه کردن تجربه یادگیری، لطفا در هنگام مطالعه متن به موارد زیر به دقت فکر کنید:

- چه کسانی به عنوان بازیگران اصلی درگیر در روند بودجه‌بندی جنسیت محور در این مورد خاص هستند؟ چه کسی پروژه را به پیش می‌برد و چه کسی مهمترین نقش را بر عهده دارد؟
- مهمترین اهداف بودجه‌بندی جنسیت محور چیست؟
- مهمترین فعالیت‌های انجام شده کدام‌ها هستند؟
- به چه چیزی دست یافته‌اند؟ چه بخشی به خوبی کار می‌کند؟ چه قسمتی دشوار است؟

- شخصا کدام بخش این مطالعه موردی را جالب توجه می‌بینید؟

متون برای مطالعه:

- <http://www.miftah.org/Programmes/Briefing/GRB2011.pdf> -
- www.gender-budgets.org-
- [-http://www.gender-budgets.org/index.php?option=com_joomdoc&view=documents&path=resources/by-language/resources-in-arabic&Itemid=227](http://www.gender-budgets.org/index.php?option=com_joomdoc&view=documents&path=resources/by-language/resources-in-arabic&Itemid=227)

مطالعه موردی ادغام بودجه‌بندی جنسیت محور در فرآیندهای بودجه‌بندی در شهر وین، اتریش

دولت محلی شهر وین در ژانویه سال ۲۰۰۵ تصمیم به گسترش جریانی نمود که معطوف به بودجه‌بندی جنسیت محور بود. با آغاز کار بر روی طرح اولیه بودجه برای یک محله بودجه‌بندی جنسیت محور به تدریج علاوه بر بودجه‌های خاص محلات در بودجه کل شهر وین هم ادغام شد. در ابتدا یک مشاور مربوط به امور بودجه‌بندی جنسیت محور برای کار کردن با اداره امور مالی و آمار شهرداری وین از طرف مقامات منصوب شده بود. این مشاور در مراحل اولیه اجرای بودجه نقشی حیاتی داشت، چرا که وی پیشنهادات مربوط به روش کار بودجه‌بندی جنسیت محور در شهر وین را مطابق با تلاش‌ها، آموزش

فراهم شده و حمایت عملی به ادارات مختلف ارایه می‌داد. در سال‌های پس از آن، یک واحد بودجه‌بندی جنسیت محور در اداره امور مالی و آمار ایجاد شد، که مسئول ایجاد هماهنگی میان روندهای بودجه‌بندی جنسیت محور در مدیریت عمومی شهر وین بود.

از آن پس، بودجه‌بندی جنسیت محور یک بخش ثابت در روندهای تدوین بودجه تا به امروز بوده است. در وین، دستورالعمل‌های یکنواخت، استانداردها و روش‌هایی برای اجرای برنامه وجود دارد. اگر چه طراحی آنها ساده است - شامل تجزیه و تحلیل کاربران، تعریف اهداف و شاخص‌های کلیدی - به طور منظم و سیستماتیک اجرا می‌شوند. شهر وین سند بودجه‌بندی جنسیت محور را به صورت سالانه منتشر می‌کند که بخشی از بودجه کلی ارائه شده به شورای شهر است. علاوه بر این، گزارش ارزیابی اقدامات اجرایی بودجه‌بندی جنسیت محور در گزارش حسابرسی سالانه سال قبل هم گنجانده می‌شود. در ابتدا، کار بودجه‌بندی جنسیت محور برای بسیاری از بخش‌ها دشوار بود، به ویژه آنهایی که سابقه‌ای برای در نظر گرفتن ملاحظات جنسیتی نداشتند. با این حال، حمایت شدید و اصرار قابل ملاحظه‌ای وجود داشت که هر بخشی باید اقدام به تجزیه و تحلیل جنسیتی نموده و یک پایه سودمند را برای سند بودجه‌بندی جنسیت محور فراهم کند. همچنین هماهنگی صورت گرفته در بخش امور مالی و آمار اعتبار قابل ملاحظه‌ای به این تلاش‌ها داد. در حال حاضر بخش امور مالی هیچ پیش‌نویس بودجه ارسالی را که حاوی بخش جنسیتی نباشد، نمی‌پذیرد.

یک ساختار کلی ساده (جدول) برای این بخش جنسیتی وجود دارد، که بر اساس آن هر اداره ای ملزم به ارائه اطلاعات در مورد توسعه وضعیت برابری جنسیتی در وین در قالب سند بودجه بندی جنسیت محور است. داده‌های تفکیک شده مربوط به جنسیت در بازار کار، درآمد، آموزش و مراقبت از کودکان و دیگر

اطلاعات کلیدی در مورد وضعیت اقتصادی-اجتماعی هم در این قسمت ارائه می‌شوند. جدول شماره یک ساختار کلی سند بودجه‌بندی جنسیت محور شهر وین را نشان می‌دهد و همچنین چند نمونه از نوع اطلاعاتی که ادارات باید فراهم کنند.

جدول اول: سند بودجه‌بندی جنسیت محور در شهر وین، اتریش (نمونه)

اداره	شماره بودجه	هدف خاص جنسیتی	اقدامات و یا پروژه‌های برنامه‌ریزی	شاخص موفقیت	کاربران برنامه-ریزی (درصد زنان/درصد مردان)
۴۲ پارک شهری و باغچه	۸۱۵۰	اقدامات حساس به جنسیت و میان نسلی در هنگام طراحی پارک	۱۰. پارک آبی ۱۱. پارک املاک (فهرست پارک‌های مشخص که باید دوباره طراحی شود)	تعداد پارک‌ها	۵۱ / ۴۹

(منبع: بودجه‌بندی جنسیت محور شهر وین، در ضمیمه نسخه بودجه ۲۰۱۲)

مطالعه موردی بوسنی و هرزگوین: مشارکت میان دولت‌های محلی و سازمان‌های جامعه مدنی برای

پاسخ بهتر به نیازهای شهروندان: معرفی مدل بودجه‌بندی جنسیت محور در سطح شهری

طرح‌های بودجه‌بندی جنسیت محور در شهرداری نووی گراد ساریوو به عنوان بزرگترین طرح

شهرداری حمایت شده از طرف کمیسیون مقام زنان سازمان ملل شناخته می‌شود. این طرح با معرفی جنبه

برابری طلبانه جنسیتی در سیاست‌ها و اسناد بودجه‌بندی در سال ۲۰۱۱ و با تجدید نظر در همه اسناد

راهبردی شهرداری آغاز شد. طرح مزبور شامل یک دیدگاه برابری طلبانه جنسیتی و تولید یک برنامه عملی برای برابری جنسیتی است. جهت انجام این کار حمایت‌هایی از مرکز برابری جنسیتی در منطقه صورت گرفت. علاوه بر این، آموزش‌هایی در مورد برابری جنسیتی و ساختار بودجه‌بندی جنسیت محور به صورتی گسترده برای کارکنان شهرداری فراهم شد، که در بردارنده قسمت مدیریت شهری و شهردار و یک راهنما برای معرفی بودجه‌بندی جنسیت محور در سطح محلی همراه با ارائه مثال بود.

در نهایت، تحلیل جنسیتی‌ای از دو برنامه بودجه در شهر (ورزش‌ها و اقتصاد / کشاورزی) انجام شد و توصیه‌هایی برای بازسازی هزینه‌های بودجه جهت پاسخگویی بهتر به نیازهای مردان و زنان صورت گرفت. گام بعدی آماده سازی رهیافت جدید توسعه برای سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۶ بود. این شامل توصیه‌های خاصی برای بودجه‌بندی جنسیت محور در برنامه‌ها و شاخص‌های جنسیتی مربوط به توسعه عادلانه بود. دیگر اسناد راهبردی شهرداری هم مورد بررسی قرار گرفته و از دیدگاه جنسیتی بهبود یافتند.

بر اساس تجربیات به دست آمده، دیگر طرح‌های بودجه‌بندی جنسیت محور در سطح محلی بر بهبود وضعیت زنان روستایی متمرکز شدند. شش طرح در شش شهرداری مختلف از طریق همکاری با مرکز برابری جنسیتی در منطقه برای ایجاد اقدامات و برنامه‌هایی در حمایت و توانمندسازی زنان روستایی صورت گرفت. به عنوان اولین گام، بودجه‌بندی جنسیت محور بر توسعه بخش کشاورزی و توسعه روستایی متمرکز بود. این رویکرد بر درک نقش زنان در بخش روستایی و استفاده از تجزیه و تحلیل بودجه‌بندی جنسیت محور برای شناسایی موضوعات مربوط به زنان متمرکز بود، از جمله بر سلامت و در دسترس بودن غذا برای همه اعضا خانواده، تولید کشاورزی و سایر منابع درآمد برای خانواده، نقش زنان در زندگی اجتماعی جوامع روستایی و کیفیت زندگی آنها. در گام دوم، تیم‌های محلی در هر یک از

شش شهرداری با حضور نمایندگان از کمیسیون برابری جنسیتی، اداره‌های بودجه و امور مالی، اداره‌های کشاورزی و اقتصاد، احزاب سیاسی محلی و سازمان‌های غیر دولتی محلی زنان ایجاد شدند. یک سازمان جامعه مدنی محلی، با همکاری با مرکز برابری جنسیتی منطقه، نقش راهبردی‌ای را در ابتکارات محلی مربوط به بودجه‌بندی جنسیت محور معطوف به افزایش یارانه‌ها برای توانمندسازی اقتصادی زنان روستایی در شش شهرداری مختلف بازی کرد. به عنوان نتیجه‌ای از این روند و با توجه به کار میان سازمانی تیم‌های محلی، توصیه‌هایی برای اقدامات آینده در شهرداری‌ها آماده شد و به شوراهای شهرهای مختلف جهت تصویب فرستاده شدند. دو شهرداری (از شش شهرداری مذکور) خود را به اجرای توصیه‌های مبتنی بر تحلیل بودجه‌بندی جنسیت محور و همچنین تقویت اجرای قانون برابری جنسیتی با تاکید ویژه بر بهبود موقعیت زنان روستایی ملزم ساختند. در شهرداری‌های دو شهر دیگر همکاری بین سازمان‌های جامعه مدنی، مقامات شهری و بازار و تجار محلی با هدف ارتقاء سطح زندگی زنان روستایی صورت گرفت.

این کار در طی مراحل زیر به انجام رسید: در ابتدا یک یادداشت تفاهم با شهرداران این دو شهر امضا شد که تعهدات طرفین را مشخص می‌نمود. پس از آن گروه‌های مشورتی در شهرداری‌ها ایجاد شدند که متشکل از نمایندگان مقامات شهری، کمیسیون‌های برابری جنسیتی، سازمان‌های جامعه مدنی فعال در زمینه توسعه روستایی و پشتیبانی برای بهبود وضعیت زنان روستایی، و کسب و کار وابسته به منابع روستایی و کشاورزی، محصولات و خدمات بودند. به عنوان یک نتیجه از این فرآیند، برنامه‌های عملیاتی برای بهبود موقعیت زنان روستایی در طول دوره زمانی ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۶ به وسیله شورای این دو شهرداری به تصویب رسیدند. برنامه‌ها شامل اقداماتی برای توانمندسازی اقتصادی زنان روستایی،

مشارکت سیاسی و اشتغال آنها بود. گروه‌های مشورتی در هر دو شهرداری رسماً توسط شهرداران موظف به نظارت بر اجرای بودجه سال ۲۰۱۴ شدند.

چالش‌ها و درس‌های آموخته شده

با توجه به صلاحیت محدودتر مقامات محلی، طرح‌های ارائه شده در سطح شهری اغلب ساده‌تر از طرح‌ها در سطوح بالاتر دولتی هستند. در طرح‌های شهری موفقیت بستگی به تعهد سیاسی شهردار و مدیریت شهری دارد. کارمندان شهرداری اغلب زیر بار وظایف سنگین کاری هستند و به همین دلیل بودجه‌بندی جنسیت محور را یک بار اضافه می‌دانند. بنابراین، طرح‌ها باید با افزایش آگاهی و به دنبال آن ظرفیت سازی در میان مقامات شهرداری و کارکنان آن آغاز شود. آموزش‌ها می‌توانند یک دانش پایه ای و شور و شوق لازم را به وجود بیاورند. گنجاندن کسب و کار محلی نقش مهمی در اهداف مربوط به فراهم کردن امکانات اشتغال برای زنان روستایی دارد. مشارکت فعال سازمان‌های جامعه مدنی، به خصوص سازمان‌های محلی، می‌توانند منابع تحلیلی و دانش لازم برای اجرای بودجه‌بندی جنسیت محور را به همراه بیاورند. همکاری بین فعالان محلی می‌تواند نتایج فراتر از انتظارات به بار بیاورد.

(منبع: کمیسیون مقام زن سازمان ملل، ترویج سیاست‌های بودجه‌بندی جنسیت محور. درس‌هایی از تجارب جنوب شرق اروپا. صفحات ۴۹-۴۷).

مطالعه موردی فلسطین: اجرای بودجه‌بندی جنسیت محور در شهرداری‌ها به وسیله سازمان غیر دولتی

مفتاح: ابتکار فلسطینی برای ارتقای دموکراسی و گفتگوهای جهانی

سازمان مفتاح بر روی برنامه‌های بودجه‌بندی جنسیت محور از سال ۲۰۰۳ کار می‌کند. در همین راه مفتاح فعالیت‌های بسیاری را در سطح ملی و در سطح شهرداری‌ها انجام داده است. فعالیت‌ها در چارچوب اهداف راهبردی برای «تاثیر بر سیاست‌گذاری و قانون‌گذاری جهت اطمینان از حفاظت از حقوق مدنی و اجتماعی در همه بخش‌ها و پایبندی به اصول حکومت داری خوب» است.

پروژه سازمان مفتاح در زمینه تکوین و اجرای رهیافت‌های معطوف به افزایش مشارکت زنان در تصمیم‌گیری‌های اقتصادی از طریق حضور آنها در روندهای بودجه به پیش می‌رود. این پروژه به صورت مثبتی به وضعیت زنان فلسطینی و حقوق آنها از طریق پیگیری پیشنهادات مربوط به الویت‌بندی کردن مجدد هزینه‌ها و درآمدها با در نظر گرفتن نیازها و الویت‌های متفاوت زنان کمک می‌کند. همچنین این پروژه به روند اصلاحات از طریق تصویب اصول شفافیت، پاسخگویی و عدالت اجتماعی در دولت محلی کمک می‌کند. در این راستا اقدامات زیر را صورت داده است:

- ارزیابی و بررسی نیازهای مشارکتی.
- کمک کردن به شورای محلی برای انجام تجزیه و تحلیلی از نیازهای خاص و اولویت‌های زنان در همکاری با جامعه محلی.
- انجام برنامه‌ریزی رهیافتی بر اساس دیدگاه‌های جنسیتی و توصیه آن به شورای شهر.

- کمک کردن به شورای شهر برای متحد کردن جامعه از طریق جذب گروه‌های به حاشیه رانده شده و توضیح این که آنها چگونه می‌توانند جامعه خود را دوست داشته و برنامه‌های آینده را به پیش ببرند.

- بازنگری و ارزیابی برنامه‌های رهیافتی در سایر شهرها از دیدگاه جنسیتی.

- (منبع: <http://www.miftah.org/Programmes/Briefing/GRB2011.pdf>)

مطالعه موردی: بودجه متمرکز بر توانمندسازی زنان در دیاربکر، ترکیه

برخی از شهرداری‌ها در استان دیاربکر در ترکیه تأکید ویژه‌ای را بر فعالیت‌های معطوف به توانمندسازی زنان در زمینه سیاست‌های بودجه قرار داده‌اند. در اینجا نمونه‌هایی از کار در شهرداری‌های مناطق بیگلر و سور در استان دیاربکر ترکیه مورد بررسی قرار می‌گیرد.

شهرداری منطقه بیگلر در استان دیاربکر فعالیت‌های زیادی را برای توانمندسازی زنان در راه دستیابی به برابری جنسیتی تاکنون انجام داده است. این شهرداری همچنین یک کمیسیون برابری با هدف افزایش مشارکت زنان در بازار کار و مکانسیم‌های مدیریت تشکیل داده است. در ابتدا شهرداری شروع به افزایش تعداد مدیران زن در دورن سیستم اداری خود نمود. بر این اساس، شهرداری ۴۰٪ از سهمیه استخدام کارکنان خود را به زنان اختصاص داد و همچنین اقدام به تشویق مشارکت برابر دختران و پسران در مراکز آموزشی شهرداری کرد. در همان زمان، شهرداری مراکزی را برای زنان در محله‌های مختلف باز کرد، با این چشم انداز که در نهایت به کارگاه‌های تولیدی تبدیل شده و منبع درآمد برای زنان باشند. بر

این اساس برنامه‌ریزی شده بود، که این مراکز به انجام فعالیت‌هایی تولیدی مانند صنایع دستی، نساجی، پرورش قارچ، نان پیتا، نان روستایی، تهیه ترشی، بسته‌بندی ترشی و تولید رب گوجه فرنگی بپردازند. علاوه بر این، شهرداری مکان‌هایی را برای فروش محصولات تولیدی توسط زنان در نظر گرفت. فراتر از این شهرداری تخفیفی در هزینه محل اشتغال در بازار را به نفع زنان ایجاد کرد، که بر اساس آن زنان اجازه عرضه آسان و بیشتر محصولات تولیدی‌شان را در بازارهای محلی به دست آوردند. بر این اساس، زنانی که می‌خواستند در بازارهای محلی در محدوده شهرداری مغازه‌ای را باز نمایند، تنها ملزم به پرداخت ۲۵٪ هزینه اشتغال شدند.

شهرداری ناحیه سور در استان دیاربکر در چهار زمینه مختلف فعالیت‌هایی را با هدف فقرزدایی و توانمندسازی زنان آغاز کرده که زنان در آنها تولید کننده هستند. این زمینه‌ها شامل تولید جاروی رفته‌گری برای استفاده در شهرداری، کشت قارچ برای بازار دیاربکر، تولید نان روستایی و تولید کیسه‌های حنا برای استفاده در شب‌های حنابندان است.

چنین به نظر می‌رسد که تولید جاروی رفته‌گری می‌تواند نیاز همه شهرداری‌های منطقه را برآورده کند. در این روند تولیدی، زنان در همه مراحل کار از رشد گیاه جارو گرفته تا ساخت و آماده کردن جاروها برای فروش فعالیت می‌کنند. برای فعالیت کشت قارچ، مکانیسم‌های مناسب برای رشد قارچ‌ها به دست شهرداری در طبقه زیرزمین خانه پانزده زن ایجاد شد و آموزش‌های لازم در طی یک دوره سه ماهه به آنها ارائه گردید. علاوه بر این هر خانواده لوازم کشت قارچ را دریافت کردند، به این شرط که هزینه آنها را به تدریج پرداخت نمایند. پس از مدتی این زنان به حدی در کار خود موفق شدند که توانستند بدهی خود

را در عرض یک ماه بپردازند. حدود ۲۳ زن هم برای تولید نان روستایی فعالیت می‌کنند و ۴۲ زن هم کیسه های حنا درست می‌کنند.

علاوه بر این تصمیم گرفته شد، که واحدهای برابری جنسیتی متشکل از کارکنان شهرداری در تمام شهرداری‌های منطقه دیاربکر تشکیل شود. دلیل اصلی این تصمیم بالا بردن آگاهی در مورد مسائل برابری جنسیتی در میان کارکنان شهرداری و همچنین بهبود ارتباطات در مرحله اجرای بودجه‌بندی جنسیت محور بود.

جدا از این تحولات، شهرداری سور در پی ادغام سیاست جنسیتی در ارائه خدمات حساس است. مرکز آموزش فنی و حرفه‌ای شهرداری یک مثال برای این اراده سیاسی است. از آن جایی که زنان متاهل با کودکان خردسال خود نمی‌توانستند در این دوره‌های آموزشی حضور داشته باشند، یک مرکز مراقبت از کودکان در ساختمان ایجاد شد. پس از این تغییر، ۱۵۹ زن متاهل با کودکان خود در دوره‌های مختلف شرکت یافتند.

سرفصل سوم- مثال های بین المللی بودجه بندی جنسیت محور: اجرای بودجه بندی جنسیت محور توسط دولت و مقامات مدیریت عمومی

پیام‌های اصلی سرفصل

- فعالیت‌های مربوط به بودجه‌بندی جنسیت محور دارای رویکردها و رهیافت‌های مختلف برای نظارت بر نتایج، خروجی‌ها، و فعالیت‌های مربوط به آن است.

- ظرفیت سازی متمرکز و توسعه نیازمند آن است که به عنوان یک الویت مستمر در فعالیت‌های مربوط به بودجه‌بندی جنسیت محور مدنظر باشد.
- بودجه‌بندی جنسیت محور یک فرایند تغییر طولانی مدت است.
- باید میان طرفداران برابری جنسیتی، مقامات مسئول بودجه و مقامات اداری در دولت و فراتر از آن همکاری وجود داشته باشد.
- به عنوان یک عنصر ضروری، باید بین وزارت مالیه و وزارت مسئول اجرای برابری جنسیتی همکاری وجود داشته باشد.
- تعهد تصمیم‌گیران و مقامات مدیریت عمومی برای موفقیت طرح‌های درون حکومت ضروری است.
- ترکیب فعالیت‌های داخل حکومت و بیرون از حکومت امری موفقیت آمیز بوده است.

سرفصل چهارم:

مثال‌های بین‌المللی از اجرای بودجه‌بندی جنسیت‌محور: جامعه مدنی و دیگر فعالان خارج از مجموعه دولت

مقدمه

در این مقطع ما بر روی فعالیت‌های مربوط به کار بودجه جنسیتی تمرکز خواهیم کرد که عمدتاً توسط فعالان غیر دولتی به پیش برده می‌شوند، به طور مثال افراد متعهد، سازمان‌های جامعه مدنی، سیاستمداران و پژوهشگران. برای آمادگی جهت کار بر روی این سرفصل لطفا فرصتی را برای تفکر پیرامون موضوعات زیر اختصاص دهید:

- بر اساس آن چه که شما در مورد بودجه‌بندی جنسیت محور می‌دانید، تعامل این بودجه با فعالان بیرون از حکومت چگونه می‌تواند باشد؟ (برخی از فعالیت‌های اساسی را در نظر بگیرید)
- تفاوت‌های اصلی کار (به عنوان مثال در مورد نقطه شروع، منابع، دسترسی به اطلاعات، اهداف و غیره) در دولت و بخش مدیریت عمومی در مقایسه با جامعه مدنی و سایر فعالان غیر دولتی

چيست؟

اهداف سرفصل

سرفصل چهارم بر آشنا کردن شما با مثال‌های بین‌المللی کار بودجه‌بندی جنسیت محور متمرکز است، که توسط جامعه مدنی، محققان و دیگر فعالان غیر دولتی به انجام رسیده و در طی مثال‌های بین‌المللی توضیح داده خواهد شد.

به منظور سیستماتیک کردن تجربه آموزشی، به شما توصیه می‌شود که در هنگام مطالعه مثال‌های بین‌المللی به صورت خاص بر سوال‌های زیر تمرکز کنید (لطفا توجه کنید که این بخش شباهت‌هایی با سرفصل سوم دارد که می‌توانید آنها را با هم مقایسه کنید):

- چه کسانی بازیگران اصلی درگیر در کار بودجه‌بندی جنسیت محور در مثال‌های مورد بحث هستند؟ چه کسانی کار را به پیش می‌برند و فعالیت چه کسی دارای اهمیت است؟
- اهداف اصلی کار بودجه بندی جنسیت محور کدام‌ها هستند؟
- فعالیت‌های مهم انجام شده کدام‌ها هستند؟
- چه چیزی به خوبی کار می‌کند؟ چه چیزی متفاوت است؟
- شخصا چه مواردی را در این مطالعه جالب توجه یافتید؟

متون برای مطالعه

- مطالعه موردی مقدونیه: سازمان‌های جامعه مدنی به عنوان مدافعان و ناظران و بودجه‌بندی جنسیت محور: درس‌هایی از ابتکارات محلی در مقدونیه

(منبع: امور زنان سازمان ملل: ترویج سیاست‌های بودجه‌بندی جنسیت محور. درس‌هایی از تجربیات اروپای جنوب شرقی، صفحات ۵۷-۵۵).

- مطالعه موردی برلین، آلمان: «ابتکار بودجه‌بندی جنسیت محور در برلین»: حمایت از اجرای این بودجه در برلین.
- مطالعه موردی: «بودجه‌بندی جنسیت محور بریتانیا برای زنان»: یک مدل از تجزیه و تحلیل مداوم در حمایت از بودجه‌بندی جنسیت محور.
- مطالعه موردی: بورس، ترکیه: پیگیری پول برای فعالیت‌های خاص زنان.
- مطالعه موردی اسکی شهیر، ترکیه: تشکیل جامعه مدنی بر اساس برابری جنسیتی.

مطالعه موردی شهر برلین در آلمان: «ابتکارات مربوط به بودجه بند یجنسیت محور در برلین»- اجرای حمایت گرایانه از این سبک بودجه‌بندی در برلین

«ابتکارات مربوط به بودجه‌بندی جنسیت محور در برلین» در ماه می سال ۲۰۰۱ و به دنبال یک کارگاه آموزشی در مورد بودجه‌بندی جنسیت محور سازمان یافته به وسیله شورای سازمان‌های مدنی زنان تشکیل شد. همه اعضای این طرح به صورت داوطلبانه فعالیت می‌کردند. این داوطلبان از اعضای سازمان‌های جامعه مدنی، بنیادها، دانشمندان، احزاب و اتحادیه‌های کارگری تشکیل شده بودند. این طرح در پی لابی‌گری برای اجرای با کیفیت بودجه‌بندی جنسیت محور به عنوان یک رهیافت، ارزیابی تاثیر جنسیتی سیاست‌های برنامه پس از اجرای آن در شهر برلین و ارائه بازتاب انتقادی از عملکرد آن بود. به منظور

گسترش طرح بودجه‌بندی جنسیت محور و افزایش آگاهی‌های عمومی در مورد آن، فعالیت‌هایی در مقطع انتخابات برای معرفی آن صورت گرفت. به طور مثال، در انتخابات برلین در سال ۲۰۰۱ موضوع در مبارزات انتخاباتی مطرح شد. اولین گام فرستادن نامه‌ای سرگشاده به همه طرف‌ها در برلین و به نمایندگان دولت محلی بود.

به دنبال اتحاد با زنانی از احزاب مختلف، پروژه مطرح کردن و معرفی کردن بودجه‌بندی جنسیت محور موفق بود. پس از انتخابات دولت محلی در سال ۲۰۰۱ در برلین، بودجه‌بندی جنسیت محور در درون شرایط ائتلاف تصویب شد. یک سال بعد، در ۲۰۰۲، بودجه‌بندی جنسیت محور به صورت موفقیت‌آمیزی در رهیافت گسترش موضوع جنسیت به عنوان یک دستورالعمل سیاسی ادغام شد. مجلس سنای برلین در سال ۲۰۰۲ اجرای بودجه‌بندی جنسیت محور را به تصویب رساند. پس از انتخابات، لابی‌گری در مورد طرح ادامه یافت که اجرای سریع آن را تضمین نماید. زنان فعال با سیاستمداران و اعضای انتخاب شده از سوی دولت برلین ملاقات کردند و به آنها برای پیاده سازی سریع برنامه فشار وارد می‌کردند. به دنبال این اقدامات فعالان طرح بودجه‌بندی جنسیت محور برای حضور در کمیته راهبری در برلین دعوت شدند. طرح دارای یک کرسی در این کمیته مهم راهبردی برای فعالیت‌های دولت بود. به این ترتیب آنها توانستند تجربیات مهم اجرای بودجه‌بندی جنسیت محور و دیدگاه‌های مربوط به چگونگی اجرای برنامه را مطرح نمایند.

فراتر از حضور در کمیته راهبردی در برلین، رهیافت اصلی برای تاثیرگذاری بر روندهای بودجه شامل فعالیت‌های تبلیغی و تشویقی پیرامون بودجه‌بندی جنسیت محور بود، از جمله تهیه گزارش‌های غیر رسمی برای اظهار نظر در مورد گزارش‌های رسمی، تهیه آگهی برای اطلاع رسانی در مورد بودجه‌بندی

جنسیت محور، شبکه سازی و ایجاد ارتباط با سایر گروه‌های اجتماعی، پرسش‌گری نقادانه از سیاستمداران، برنامه‌ریزی مراسم‌های عمومی در مورد بودجه‌بندی جنسیت محور، و غیره. برای مثال، در سال ۲۰۰۵، توصیه‌هایی در مورد دومین گزارش بودجه‌بندی جنسیت محور به دولت محلی ارائه شد. یک تارنمای سرتاسری در آلمان (www.gender-budgeting.de) ایجاد شد، که شامل اطلاعاتی در مورد فعالیت‌ها و گزارش‌هاست. آنها شبکه‌ای از جلسات را با دیگر گروه‌های فعال در زمینه بودجه‌بندی جنسیت محور در آلمان آغاز کردند که منجر به اتخاذ رویکردی مشارکت‌گرایانه برای لابی در جهت معرفی بودجه‌بندی جنسیت محور در دیگر شهرداری‌ها به طور مثال در مونیخ شد.

ابتکار بودجه‌بندی جنسیت محور در برلین در محدوده دولت

به عنوان یک نتیجه از نتایج کار تبلیغی و تشویقی، در سال ۲۰۰۴ شورای شهر برلین تصمیم به اجرا و پیاده سازی یک قانون در جهت تضمین از بالا به پایین ماندن فرآیند بودجه‌بندی جنسیت محور و استفاده از گزارش پیشرفت در سطح مدیریتی بودجه، گرفت. در ابتدا چهار پروژه بودجه‌بندی جنسیت محور تولید شدند: سه پروژه در سطح شهرستان و یک پروژه در سطح شهرداری. این پروژه مستلزم آن بود که همه بخش‌ها اقدام به اجرای بودجه‌بندی جنسیت محور به صورت گام به گام تا سال ۲۰۰۶ نمایند. در سطح شهرستان طرح اولیه بودجه‌بندی جنسیت محور در بخش‌هایی مانند کتابخانه‌ها، ورزش، سیستم بهداشتی، مراقبت از کودکان و افراد سالمند اجرایی شد. در سطح شهرستان‌ها کار بودجه‌بندی جنسیت محور به ابتکارات بودجه مشارکتی ارتباط داشت. در سطح شهری، در ابتدا موقعیت بودجه برای توسعه‌های

اقتصادی تحلیل شدند. همچنین بخش مدیریت عمومی یک ارزیابی را در مورد داده‌های تفکیک شده موجود در مورد جنسیت در برلین انجام داد که برای یک بودجه جنسیتی خوب مهم است.

مطالعه موردی: «گروه بودجه‌بندی جنسیت محور زنان در بریتانیا»: یک مدل از تجزیه و تحلیل مداوم و حمایت از بودجه‌بندی جنسیت محور

گروه بودجه زنان در بریتانیا در سال ۱۹۸۹ تاسیس شد. این سازمان داوطلبان مستقل، محققان، کارشناسان سیاست و فعالان را به دور هم جمع کرد. از همین رو اعضای آن متشکل‌اند از دانشگاهیان، فعالان اتحادیه‌های کارگری و افرادی که برای سازمان‌های غیر دولتی کار می‌کنند. در ابتدا آنها به شرح و بسط نظراتشان در مورد بودجه که در آن زمان پس از طرح در مجلس منتشر شده بود، اقدام کردند. در حال حاضر گروه بودجه زنان به طور منظم اقدام به ارزیابی کردن سیاست‌های اقتصادی و اجتماعی بریتانیا برای نشان دادن تاثیر مالیات دولتی و هزینه‌ها بر زندگی روزمره زنان از جهت دسترسی به پول، کار و خدمات عمومی می‌کنند. این موضوع به ارائه تجزیه و تحلیل‌هایی می‌انجامد، که برای انجام کار تبلیغی و تشویقی دارای ارزش بالایی به جهت ابتدای آنها بر شواهد و مدارک مستدل است.

گروه بودجه زنان در بریتانیا دارای یک ساختار همکاری و تارنمایی (www.wbg.org.uk) برای معرفی کردن همه کارهای انجام شده است. بسته به این که چه دولتی در بریتانیا در قدرت باشد، گروه بودجه زنان از فرصت‌های مختلفی برای برقراری روابط نزدیک با دولت، به ویژه با وزارت خزانه داری (وزارت مالیه) و واحدهای مربوط به برابری جنسیتی استفاده می‌کند.

گروه بودجه زنان در بریتانیا بخش بزرگی از کار اولیه خود را به جای هزینه‌ها بر مالیات و مزایا متمرکز کرده است. تمرکز بر مالیات‌ها و منافع، برخی مزایا را به دنبال داشته است. در مرحله اول، مالیات و مزایای کمتری به نسبت برنامه‌های پر هزینه وجود دارند. بنابراین کار کمتری برای انجام هست. در مرحله دوم، بسیاری از مالیات‌ها و مزایا برای بهبود وضعیت افراد به کار گرفته می‌شوند. این موضوع تجزیه و تحلیل جنسیتی را آسان‌تر می‌سازد. با این وجود، کار بر روی مزایا و مالیات‌ها داری معایبی هم هست. بسیاری از مالیات‌ها و مزایا بر اساس پیش‌فرض‌ها در مورد نقش‌های زنانه و مردانه تنظیم می‌شوند. مشخصاً سیاست‌گذاران معمولاً گمان می‌کنند که درآمد یک خانواده به صورت مساوی بین اعضا تقسیم می‌شود، بدون توجه به این که چه کسی آن را به مصرف می‌رساند. به همین دلیل آنها فکر می‌کنند که این موضوع که چه کسی مالیات‌های مشخص را می‌پردازد یا چه کسی آن مالیات‌ها را دریافت می‌کند، تفاوت خاصی را ایجاد نمی‌کند. اغلب سیاستمداران حتی متوجه نمی‌شوند که اینها فرضیاتی اشتباه و نه مجموعه‌ای از حقایق هستند.

گروه بودجه زنان در بریتانیا در بردارنده اقتصاددانان حرفه‌ای و تحلیل‌گران سیاسی است، که می‌توانند با مقامات دولت و با زبان آنها صحبت کنند. رویکرد مبتنی بر تحقیقات علمی گروه بودجه زنان با تحلیل سیاسی و رویکرد دولت که مبتنی بر شواهد معتبر است، همخوانی دارد. گروه بودجه زنان از اهداف اعلام شده دولت برای بحث در مورد سیاست‌های مربوط به بودجه‌بندی جنسیت محور استفاده می‌کند. به عنوان مثال، گروه بودجه زنان به اهداف دولت در بالا بردن بهره‌وری نیروی کار و کاهش فقر کودکان اشاره دارد. گروه همچنین به این موضوع اشاره دارد که کمک کردن زنان به صورت اقتصادی عاملی مهم برای دستیابی به این اهداف خواهد بود، چرا که پول موجود در کیف زنان به احتمال زیاد برای رفاه خانواده‌ها به مصرف خواهد رسید به نسبت زمانی که پول در اختیار مردان باشد. نسبت به بحث در مورد

برابری و عدالت، بسیاری از سیاست‌گذاران به راحتی بیشتری با استدلال‌ها در مورد بهره‌وری اقتصادی قانع می‌شوند. به خاطر استدلال‌های گروه بودجه زنان در بریتانیا، از سال ۲۰۰۳ اعتبارات (کمک هزینه) کودک به سرپرست اصلی طفل (معمولاً یک زن) و نه به نان‌آور اصلی (معمولاً یک مرد) پرداخت شده است. گروه بودجه زنان در بریتانیا اغلب بر روندهای سیاست‌گذاری از طریق مقامات ارشد دولتی و وزیران تاثیرگذار است. در این مرحله فعالیت زیادی با همکاری زنان معمولی در سطح جامعه صورت نمی‌گیرد، هر چند که گروه بودجه زنان می‌تواند به این زنان از طریق سازمان‌های مردم‌نهاد و اعضای آنها دسترسی داشته باشند.

تجزیه و تحلیل بودجه‌بندی جنسیت محور از آن چه که به اصطلاح برنامه‌های نیودیل در انگلستان نامیده می‌شود، نشان داد که تنها ۸٪ از بودجه این برنامه‌ها به والدین مجرد اختصاص می‌یابد که ۹۵٪ زن هستند. تنها ۵۷٪ از بودجه به جوانان اختصاص پیدا می‌کند که از آن میزان ۲۷٪ زن هستند. داده‌های تهیه شده از طریق تجزیه و تحلیل بودجه‌بندی جنسیت محور به گروه بودجه زنان در بریتانیا اجازه می‌دهد که بر سیاست‌های دولت تاثیرگذار باشند. در نتیجه اعضای گروه بودجه زنان به صورت منظم در طول سال ملاقات می‌کنند، که به بحث در مورد حوزه‌های کلیدی کار و فرموله کردن پاسخ‌ها به بودجه دولت بریتانیا پردازند. هدف آن است که یک بیانیه هر سال و قبل از ماه نوامبر (زمان نهایی کردن بودجه در پارلمان) تهیه و منتشر شود.

استفاده موثر از تجزیه و تحلیل بودجه‌بندی جنسیت محور به برخی تغییرات سیاسی منجر شده است، از جمله دادن حق انتخاب به زوجها برای دریافت اعتبار مالیاتی خانواده‌کاری (WFTC)، اجازه به زوجها برای ادعای حق بیمه برای ساعت‌های کار تمام وقت و مسئولیت‌های مراقبتی براساس WFTC، و

پرداخت اعتبار مالیاتی کودک به مراقبت کننده اصلی از او. در حالی که بسیاری از طرح‌های بودجه‌بندی جنسیت محور در رسیدگی جامع به کار بلاعوض شکست خورده‌اند، گروه بودجه زنان در بریتانیا به صورت قدرتمندانه‌ای بر اقتصاد مراقبتی متمرکز است. به طور مثال، این برنامه بر تاثیر بلند مدت مشوق‌های بازار کار متمرکز است که از اعتبارات مالیاتی در اقتصاد مراقبتی ناشی شده‌اند.

مزایای کار ابتکاری بریتانیا برای بودجه‌بندی جنسیت محور چندین برابر شده است. برای وزارت خزانه داری، مهمترین مزیت افزایش آگاهی عمومی در مورد اهمیت تجزیه و تحلیل بودجه از یک دیدگاه جنسیتی و پتانسیل تعیین سیاست است. همچنین این پروژه به افزایش ظرفیت دولت برای انجام تجزیه و تحلیل بودجه‌بندی جنسیت محور از مخارج، به عنوان مرجعی برای کارهای آینده در این زمینه، کمک کرده است.

اما فراتر از آن، گروه بودجه زنان در بریتانیا منبع مهم الهام بخشی برای بسیاری از طرح‌های بودجه‌بندی جنسیت محور در سرتاسر جهان بوده است. کار منظم گروه بودجه زنان بر روی پیش نویس بودجه و طرح‌های سیاسی دولت به صورت مکرر نابرابری‌های جنسیتی را برجسته کرده و پیشنهادات محکمی را برای تغییر مطرح نموده است. این بنیانی بسیار مهم برای کار تبلیغی و تشویقی است، نه تنها برای گروه بودجه زنان بلکه برای بسیاری از نهادهای جامعه مدنی و دیگر فعالان که در جهت بهبود وضعیت برابری جنسیتی و حقوق زنان تلاش می‌کنند.

در حال حاضر گروه بودجه زنان در بریتانیا بر روی تحلیل تاثیر کم کردن بودجه بر زنان کار می‌کند. یکی از مهمترین نگرانی‌های گروه این است، که برنامه‌های حکومت منجر به ایجاد اقتصادی وابسته به نیروی کار کم مهارت با گزینه‌های محدود برای پیشرفت و اشتغال امن با پیامدهای منفی برای زنان

خواهد شد. مردمی که دستمزدهای پایین دارند، به ویژه زنان کارگر با دستمزد اندک، سخت کار می‌کنند اما چیز زیادی به دست نمی‌آورند. در عوض آنها در وضعیت کم درآمدی و اشتغال متزلزل به دام افتاده اند.

مطالعه موردی: شهر بورسا، ترکیه: پیگیری پول برای فعالیت‌های خاص زنان

مجمع زنان در شهرداری بورسا همه ساله فهرست هزینه‌های اقدامات مربوط به زنان در بودجه کلی شهرداری را منتشر می‌کند. در اولین گام، یک تحلیل از برنامه رهیافتی ۲۰۱۰ تا ۲۰۱۴ اهداف اقدامات زنان را در شهرداری شهر بورسا معین ساخت. در دومین گام، بودجه متناسب اختصاص یافت که در جدول شماره یک بیان شده است. همان گونه که داشتن زمینه‌ای برای تفسیر مهم است، ارائه بودجه اختصاص یافته نه تنها از منظر پولی (TL)، بلکه به عنوان یک بخش از بودجه کلی در شهرداری می‌تواند اطلاعات مهمی را ارائه نماید. در جدول شماره یک می‌توان مشاهده کرد که بودجه اختصاص یافته برای بیشتر فعالیت‌های مربوط به زنان بخش بسیار کمی از بودجه کلی است (ستون آخر را ببینید).

به جز قسمت آموزش مهارت‌های هنری و حرفه ای (۰/۴٪)، سایر اقلام بودجه بسیار ناچیز هستند (کمتر از ۱/۱۰٪). کل مبلغ اختصاص یافته برای فعالیت‌های زنان چیزی در حدود ۰/۵۶٪ است که معادل کمتر از ۱٪ از بودجه شهر بورسا است.

جدول اول - بودجه اختصاص یافته برای فعالیت‌های زنان در شهرداری بوسا در سال ۲۰۱۱

اهداف اجرایی	اقدامات	بودجه	
		TL	درصد
۱/۱/۱۱	۱-۱/۱/۱۱/۱- حمایت و تسهیل شورای شهر برای مشارکت در روندهای تصمیم سازی در مورد شهر بوسا.	۱۴۸/۶۵۰	۰'۰۱۹
۵/۱/۹	۵-۱/۹/۱- یافتن منابع اضافه برای گروه های محروم برای استفاده آنها از منابع پایه ای.	۳۴/۷۲۷	۰'۰۰۴
۷/۱/۸	۷-۱/۸/۱- ارائه خدمات هنری و آموزش مهارت‌های حرفه ای.	۳/۲۹۰/۶۷۷	۰'۴۱۲
۷/۱/۹	۷-۱/۹/۲- حمایت از فعالیت‌های مجمع زنان.	۱۵۸/۵۲۵	۰'۰۲۰
	۷-۱/۹/۳- تسهیل پناهگاه ها (خانه های امن) برای زنان.	۲۸۰/۲۱۵	۰'۰۳۵
	۷-۱/۹/۴- تسهیل مراکز اطلاع رسانی برای زنان.	۱۳۰/۲۱۵	۰'۰۱۶
	۷-۱/۹/۵- حمایت از اقداماتی در مورد برابری جنسیتی.	۱۳۲/۲۱۵	۰'۰۱۷
	۷-۱/۹/۶- حمایت از جلسات آگاهی بخشی جنسیتی.	۱۳۲/۲۱۵	۰'۰۱۷
	۷-۱/۹/۷- آموزش مردم برای کار در پناهگاه ها (خانه های امن) و مراکز اطلاعاتی زنان.	۱۳۲/۲۱۵	۰'۰۱۷
	۷-۱/۱۱	۷-۱/۱۱- آموزش و ارائه مشاوره در مورد خشونت خانگی، سو استفاده از کودکان و بی توجهی به مصرف مواد مخدر.	۱۸/۰۴۰
۷/۱/۱۱	۷-۱/۱۱/۲- آموزش در مورد برنامه تنظیم خانواده و توسعه دادن برنامه زایمان و رشد و رفاه کودکان.	۱۸/۰۴۰	۰'۰۰۲
	۷-۱/۱۱/۳- آموزش زنان در مورد سواد، داشتن شغل، مزایای اجتماعی و توسعه مهارت.	۱۸/۰۴۰	۰'۰۰۲
	مجموع هزینه‌ها برای اقدامات معطوف به امور زنان (مستقیم)	۴/۴۹۳/۷۷۳	۰'۶۵۲

مجموع هزینه‌ها برای همه اقدامات (به استثنا کمک هزینه‌های جایگزینی)	۰۰...۷۹۹/۳	۱۰۰
هزینه‌های مدیریت کلی		
مجموع هزینه‌ها از دیگر انتقالات اداری		
مجموع هزینه‌ها	۰۰...۷۹۹/۳	۱۰۰

مثال بیان شده از مجمع زنان شهر بوسا چندین نکته مفید را در جهت نظارت بر بودجه شهرداری از منظر تامین نیازهای مالی زنان تشریح می‌کند:

الف. یک رویکرد برای استفاده از این اطلاعات می‌تواند در جهت نظارت بر جریان‌های بودجه در طول چندین سال باشد که روشن سازد آیا میزان فعالیت‌های اختصاص یافته به زنان افزایش داشته یا کاهش یافته است.

ب. میزان فعالیت‌های اختصاص یافته به زنان می‌تواند در ارتباط با هزینه‌های دیگر در بودجه شهرداری قرار بگیرد و گفتگویی را در مورد الویت‌ها و ارزش نیازهای مختلف در شهرداری آغاز نمایند.

ج. علاوه بر اقدامات بودجه، جامعه مدنی می‌تواند اطلاعاتی را در مورد اقدامات بیشتری که برای پاسخ گفتن به نابرابری‌های جنسیتی و نیازهای زنان دارای الویت هستند، جمع‌آوری نموده و طرح بودجه‌ای را ارائه نماید، که میزان بودجه لازم برای امور شهرداری را نشان خواهد داد. اگر زمان مراجعه به دقت انتخاب شود، این روش‌ها به احتمال زیاد موثر خواهند بود. برای مثال، اگر یک رهیافت نسبتاً کم محسوس‌تری برای تاثیرگذاری در روند تصمیم‌گیری در دولت انتخاب شود، لابی کردن با مقامات کلیدی

مدیریت عمومی در زمانی که بودجه پیشنهادی مورد بحث است، ممکن است که تاثیر داشته باشد. در زمان بحث در مورد متن اولیه بودجه در شورای شهر، رسانه‌های محلی می‌توانند به اطلاعات اضافه موجود در بودجه علاقمند شده و آن را پوشش دهند یا این که اعضای شورای شهر می‌توانند راسا اقدام به استفاده از آن اطلاعات ارائه شده در حین مذاکرات بودجه نمایند.

تلاش‌های بیشتر شهرداری بورسا

شهرداری شهر بخشنامه‌ای را صادر کرد که شهرداری‌های همه مناطق (مناطق شهر بورسا) را ملزم به ادغام کردن اصل برابری جنسیتی در مراحل برنامه‌ریزی و اجرای بودجه می‌نمود. به منظور اطمینان از آن که بخش‌نامه مذکور قابلیت عملیاتی شدن داشته باشد، شهرداری کلان شهر بورسا که در واقع عضو دارای حق امضا در منشور اروپایی برای برابری زنان و مردان در سطح محلی است، یک کمیسیون برابری را در شورای شهرداری راه‌اندازی کرد که وظیفه آن نظارت بر یکپارچگی طرح‌های ارائه شده از نقطه نظر برابری جنسیتی است.

شهرداری کلان شهر بورسا گام مهم و پیشگام دیگری را در مسیر تحولات عمده محلی در ترکیه برداشت و آیین‌نامه‌های کارهای عمومی شهرداری را در جهت ایجاد زمینه‌های مستحکم حقوقی برای برنامه‌ریزی فضای شهری برداشت، به گونه‌ای که موضوع جنسیت در ساخت و سازها در نظر گرفته شود و به طور مثال مهد کودک و زمین بازی برای کودکان در تمام مکان‌های مهم، فضاهای اجتماعی و فرهنگی و ساختمان‌های شهری ساخته شود.

در جهت اجرای برنامه «گسترش برابری جنسیتی محلی» که زیر نظر پروژه شهرهای دوستدار زنان تهیه شده است، دانشگاه یولداگ در بورسایک درخواست رسمی به هیئت آموزش عالی ترکیه به منظور ایجاد یک «بخش مطالعات زنان» در این دانشگاه ارائه کرده است. درخواست قبلا تأیید شده و مدیریت دانشگاه در حال حاضر درگیر مراحل عملیاتی برای ایجاد این بخش جدید است.

مطالعه موردی: شهر اسکی شهیر ترکیه: ایجاد یک جامعه مدنی بر بستر برابری جنسیتی

به منظور پیگیری و نظارت بر اجرای فعالیت‌ها در ارتباط با حقوق زنان و برابری جنسیتی، «برنامه برابری جنسیتی شهر اسکی شهیر» ایجاد شد، که به عنوان یک جنبش مدنی متشکل از فعالیت‌های داوطلبانه نهادهای عمومی، سازمان‌ها، دانشگاه‌ها و سایر موسسات مردم نهاد، اقدام به نظارت بر بودجه جنسیتی این شهر نموده است. این سازمان در بردارنده ۲۱ نماینده از سازمان‌های مردم نهاد، دانشگاهیان در رشته‌های مختلف و مردمی از بخش‌های مختلف جامعه است.

مهمترین اهداف «برنامه برابری جنسیتی شهر اسکی شهیر» عبارتند از:

- نظارت بر میزان پاسخگویی دولت محلی در مورد موضوعات جنسیتی.
- فعالیت و تشویق همه کارهای معطوف به تقویت حقوق بشر زنان.
- بازدید و نظارت بر اجرای بودجه‌بندی جنسیت محور توسط دولت محلی از طریق برنامه‌های رهیافتی، برنامه‌های اجرایی، گزارش‌های سالانه، و غیره. همچنین آماده کردن گزارش‌ها و توصیه‌ها و معرفی کردن عملکردهای خوب به عموم مردم.

- درگیر شدن در طرح‌ها، پروژه‌ها، دوره‌های آموزشی، گزارش‌ها، جلسات، کنفرانس‌ها، افزایش آگاهی و غیره برای تقویت حقوق بشر زنان و معرفی کردن عملکردهای خوب به عموم مردم.

«برنامه برابری جنسیتی شهر اسکی شهیر» ممکن است که در فعالیت‌های مراکز مطالعات زنان در دانشگاهها، موسسات عمومی، دولت محلی، سازمان‌های مردم‌نهاد و اصناف و انجمن‌های حرفه‌ای درگیر شود. «برنامه برابری جنسیتی شهر اسکی شهیر» نقش مهمی در توسعه طرح راهبردی جدید از دیدگاه برابری جنسیتی ایفا کرده است. «برنامه برابری جنسیتی شهر اسکی شهیر» برنامه‌های رهیافتی در دیگر شهرداری‌ها را مورد ملاحظه قرار داده و خواهان ملاقات با آنها جهت آشنایی با این که آنها چگونه بودجه‌بندی جنسیت محور خود را برنامه‌ریزی کرده و به مرحله اجرا در آورده‌اند، شده است. در محدوده تلاش‌های نهادینه شده، «برنامه برابری جنسیتی شهر اسکی شهیر» دستورالعمل‌هایی را در جهت تعیین روش کار مانند هدف، فعالیت‌ها، عضویت جدید و وظایف اعضا تعیین می‌کند. در مراحل بعدی هم برای انجام دیدارهای نظارتی منظم برنامه‌ریزی می‌کند. این برنامه همچنین با مقامات محلی در مقطع قبل از نهایی کردن بودجه جلسات منظمی را برگزار می‌کند.

مثال‌های بین‌المللی کار بودجه‌بندی جنسیت محور: جامعه مدنی و دیگر بازیگران خارج از دولت

پیام‌های اصلی سرفصل

- علیرغم وجود یک ساختار مشترک، اقدامات انجام شده در ارتباط با بودجه‌بندی جنسیت محور توسط فعالان جامعه مدنی و دیگر بازیگران غیر دولتی بسیار متنوع هستند.

- تنها یک راه اجرایی کامل وجود ندارد.
- مدل‌های اجرایی بسیار خوبی در مورد بودجه‌بندی جنسیت محور در سطح محلی وجود دارند، که هر کدام از آنها دارای جنبه‌های جالب فراوانی بوده و می‌توانند الهام بخش دیگر کشورها و شهرداری‌ها باشند.
- با این حال بسیار مهم است که رویکرد مخصوصی به موضوع بودجه‌بندی جنسیت محور ایجاد شود، که به زمینه یا چهارچوب سازمانی خاص و همچنین روندها و منابع بودجه مرتبط باشد.
- برای سازمان‌های جامعه مدنی مهم است، که راه‌هایی را برای همکاری با مقامات دولتی و شهرداران بیابند که از طریق آنها بتوانند موضوعات جنسیتی مد نظر خود را در دستور کار قرار دهند.
- ایجاد اتحاد به روند پیشرفت کمک می‌کند، حتی اگر منابع محدودی در جامعه مدنی موجود باشد.

سرفصل پنجم:

تحلیل بودجه‌بندی جنسیت محور

مقدمه

به منظور آمادگی جهت کار در این سرفصل و آشنایی با موضوع تحلیل جنسیتی، به موارد زیر توجه کنید:

- چه مواردی تجزیه و تحلیل شده‌اند و نتایج حاصل از آنها چه بوده است؟
- آیا موردی وجود داشته که در دسترس بودن پول در آن مهم بوده باشد؟ آیا تجزیه و تحلیلی از مسائل مالی وجود دارد؟
- شما چه چیزی را در مورد این تجزیه و تحلیل دوست دارید؟
- آیا تجزیه و تحلیل منجر به هیچ‌گونه تغییری در وضعیت شده است؟

این سوال‌ها برای آن در نظر گرفته شده است که شما را به تفکر در باب موضوعات جنسیتی، که ممکن است از قبل هم به آنها واقف بوده‌اید، دعوت کند. از همین رو کار بر روی این سرفصل برای شما بسیار مفید خواهد بود. اگر شما هنوز با تحلیل جنسیتی به طور کامل آشنا نشده‌اید، نگران نباشید. چرا که این سرفصل برای آن طراحی شده که شما را برای انجام تحلیل جنسیتی حتی بدون داشتن آمادگی قبلی آماده نماید.

متون برای مطالعه

- مطالعه موردی: تجزیه و تحلیل سیاست‌های بازار کار در استان خودمختار وویوودینا در صربستان
- مطالعه موردی: ویلا السالوادور، پرو: روشن کردن میزان کار بلاعوض انجام شده توسط زنان

مراحل انجام تحلیل بودجه‌بندی جنسیت محور

گام اول	جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات برای تشریح برنامه‌ها، سیاست‌ها و فعالیت‌ها
گام دوم	مشخص کردن کلیدی‌ترین موضوعات مربوط به جنسیت در این بخش
گام سوم	تحلیل فعالیت‌ها از منظر جنسیتی
گام چهارم	تحلیل فعالیت‌های مربوط به بودجه‌بندی جنسیت محور
گام پنجم	تولید توصیه‌ها
گام ششم	نظارت و ارزیابی

مراحل کلیدی در تجزیه و تحلیل بودجه‌بندی جنسیت محور متشکل از برنامه‌های خاصی به ترتیب سیاست‌ها و فعالیت‌های زیر است:

مرحله اول: جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات برای توصیف برنامه‌ها، سیاست‌ها و فعالیت‌ها

- چه برنامه‌ها یا اقداماتی تجزیه و تحلیل می‌شوند و هدف از این کار چیست؟
- گروه‌های هدف چه کسانی هستند؟
- حجم بودجه چقدر است؟ و در چه مسیری مورد مصرف قرار می‌گیرد؟

مرحله دوم: شناسایی مسائل کلیدی جنسیتی در بخش

- وضعیت زنان و مردان در هر بخش خاص چگونه است؟
- منافع، نیازها و اولویت‌های آنها چه هستند؟
- آیا اهداف برابری جنسیتی در برنامه یا سیاست‌ها لحاظ شده است؟
- آیا نابرابری بین زنان و مردان (و خرده گروه‌های مختلف) وجود دارد که می‌بایستی که مورد اشاره قرار بگیرد؟

مرحله سوم: تجزیه و تحلیل جنسیتی از فعالیت‌های بودجه و مرحله چهارم: تجزیه و تحلیل جنسیتی از

بودجه‌های مرتبط

انجام تجزیه و تحلیل برنامه‌ها یا سیاست‌ها، هزینه و درآمد، و خدمات با استفاده از ابزار های متفاوت بودجه‌بندی جنسیت محور، به قرار زیر است:

الف. ارزیابی این که برنامه یا سیاست تا چه حد به موضوع نابرابری‌های جنسیتی، نیازهای متفاوت و اولویت‌های زنان و مردان به صورت مشخص اشاره می‌کند.

ب. انجام تجزیه و تحلیل از زنان و مردان در میان گروه‌های هدف و افراد منتفع از برنامه (به عنوان مثال کاربران خدمات خاص، دریافت‌کنندگان انتقالات مالی و غیره).

ج. انجام تجزیه و تحلیل بودجه برای برنامه‌های خاص؛ در صورت امکان محاسبه یا برآورد هزینه‌های خدمات ارائه شده و این که چه مقدار از آن هزینه‌ها برای زنان و مردان مورد استفاده قرار گرفته است.

د. ارزیابی این که آیا بودجه اختصاص یافته برای اجرای برنامه به صورتی که به نیازهای جنسیتی پاسخگو باشد، کافی بوده است.

ه. استفاده محتمل از روش‌های مشارکتی (به عنوان مثال گروه‌های تمرکز) برای دریافت اطلاعات کیفی در مورد گروه‌های هدف و افراد بهره‌مند از خدمات .

مرحله پنجم: تولید توصیه‌ها برای بهبود برابری جنسیتی در بخش (در فعالیت‌ها، اهداف، برنامه‌ها، بودجه‌بندی، شاخص و غیره)

- چه فعالیت‌ها و تغییراتی در تخصیص بودجه برای رسیدن به برابری جنسیتی بیشتر لازم است؟
- چه کسی مسئول اجرای این اقدامات است؟
- شاخص‌ها برای اندازه‌گیری پیشرفت در دستیابی به اهداف چه هستند؟

پس از تجزیه و تحلیل، گام مهم بعدی آن است که به سمت فرموله کردن سیاست‌ها و توزیع منابع برای نیل به نتایج مربوط به برابری جنسیتی حرکت کرد. این موضوع شامل یک فرایند گسترده‌تر از تغییر، و برخی حمایت‌ها و لابی‌گری‌ها می‌شود. برای اطلاعات بیشتر در این موضوع به سرفصل ۹ مراجعه کنید.

مرحله ششم: نظارت و ارزیابی

در این مرحله لازم است که فرایند مداوم نظارت و ارزیابی برای آگاهی از آنچه تغییر کرده (و آن چه تغییر نکرده) دنبال شود. استفاده از شاخص‌ها برای اندازه‌گیری پیشرفت برابری جنسیتی توصیه می‌شود.

مطالعه موردی: تجزیه و تحلیل سیاست‌های فعال بازار کار در استان خودمختار ویوودینا، صربستان

سابقه و هدف

در استان خودمختار ویوودینا در صربستان، کارکنان دبیرخانه استانی برای امور کار، استخدام و برابری جنسیتی پروژه ای به نام «به سوی بودجه‌بندی جنسیت محور در استان خودمختار ویوودینا» را با حمایت صندوق توسعه ملل متحد برای زنان طراحی کرده و به اجرا درآوردند. رویکرد این پروژه نشان می‌دهد که چگونه می‌توان اقدام به تجزیه و تحلیل جنسیتی از برنامه‌های خاص و خدمات عمومی نمود. اهداف این برنامه عبارت بودند از:

الف. ادغام دیدگاه جنسیتی در فرآیند بودجه‌بندی به نحوی که منجر به تخصیص عادلانه‌تر و پاسخگوتر منابع بودجه و در نهایت کاهش نابرابری‌های جنسیتی شود.

ب. مشارکت بیشتر مقامات استانی و تصمیم‌گیرندگان در ایجاد برنامه‌های حساس به موضوع جنسیت، تخصیص منابع بودجه استانی برای افزایش آگاهی اعضای پارلمان از فرآیندهای بودجه و تصویب آن، و افزایش فرصت‌های موجود برای ارتقای پاسخگویی در مورد موضوعات جنسیت.

ج. مشارکت بیشتر سازمان‌های جامعه مدنی در ایجاد و نظارت بر بودجه‌های استانی از منظر برابری جنسیتی.

د. شفافیت بیشتر بودجه استانی از منظر برابری جنسیتی.

وضعیت زنان در بازار کار در صربستان با سطح بالای نابرابری و میزان بیشتری از بیکاری نسبت به مردان شناخته می‌شود. همچنین دوره‌های طولانی‌تر جستجوی کار، نابرابری‌های قابل توجه در هنگام ورود مجدد به بازار کار و مشارکت ضعیف در کارآفرینی در مورد زنان مشهود است.

در چهارچوب برنامه آموزشی، بودجه‌بندی جنسیت محور در سطح سیاست‌های اشتغال، به خصوص در زمینه برنامه‌های خود اشتغالی، به مرحله اجرا درآمده است. این زمینه به آن دلیل انتخاب شد، که وضعیت اقتصادی زنان و مشارکت آنها در بازار کار از اهمیت کلیدی ای برای برابری جنسیتی در جامعه برخوردار است. امنیت اقتصادی و استقلال زنان به از بین بردن تبعیض در حوزه‌های مختلف زندگی اجتماعی کمک می‌کند و امکان رشد فردی و اجتماعی آنان را تحت تاثیر قرار می‌دهد. وضعیت زنان در

بازار کار در صربستان به دلیل کم تحرکی، نرخ بالاتر بیکاری در مقایسه با مردان، دوره طولانی‌تر جستجوی کار، مشکلات قابل توجه برای ورود مجدد به بازار کار و مشارکت ناچیز در کارآفرینی شناخته می‌شود.

رویکرد به کار بودجه: در وویوودینا چه کاری انجام شده است؟

رویکرد اساسی در وویوودینا معطوف به تجزیه و تحلیل برنامه‌های انتخاب شده و ارائه خدمات دارای اهمیت ویژه برای برابری جنسیتی است. روش مورد استفاده در تجزیه و تحلیل بر اساس رویکردی است که در سوئد تدوین شده و مسیری بسیار سودمند را برای تحلیل تنوع گسترده‌ای از سیاست‌ها و برنامه‌ها مطرح می‌کند. گام‌های اصلی برای تحلیل عبارتند از:

الف. تهیه یک فهرست و تهیه یک نمای کلی از برنامه،

ب. انجام دادن یک نظرسنجی در مورد نمای زنان و مردان در گروه هدف در میان تصمیم‌گیرندگان و افراد ذینفع در برنامه، همچنین تعیین منابع اختصاص یافته و بررسی نتایج حاصل از این برنامه،

ج. تجزیه و تحلیل نتایج حاصل از بررسی،

د. تولید توصیه‌ها برای بهبود برابری جنسیتی در حدود برنامه.

علاوه بر تجزیه و تحلیل کمی از اطلاعات در دسترس، گروه‌های مورد تمرکز همراه با افراد گروه هدف، افراد ذینفع و کارکنان بخش عمومی، برنامه‌ها را اجرا می‌کنند و بخش جدایی ناپذیر روش شناسی که در تحلیل برنامه بکار رفته را تشکیل می‌دهند.

تحلیل برنامه ابتکاری و «برنامه صلاحیت یکپارچه» طریق تشریح عناصر اولیه آن می‌تواند مثالی از به کار بردن این روش باشد. هدف از این برنامه فراهم آوردن حمایت لازم، تشویق گسترش مراکز آموزشی، آموزش افراد بیکار برای بازگشت به بازار کار و کمک به مردمی است که می‌خواهند به صورتی رقابتی‌تر حرفه و تجارت خود را آغاز کنند. برنامه‌های برنامه متشکل از دوره‌های آموزش رایانه (مهارت‌های اولیه و چند مهارت تخصصی) و همچنین دوره‌های آموزشی برای کارآفرینان مبتدی است.

تحلیل موقعیت

تجزیه و تحلیل با تحلیل معیار شرکت در این برنامه و همچنین جمع‌آوری اطلاعات در مورد وضعیت زنان و مردان در میان گروه هدف آغاز می‌شود. نتایج دقیق حاصله در اینجا ارائه نشده‌اند، چرا که ما متمرکز بر تجزیه و تحلیل هزینه‌های عمومی هستیم. به طور خلاصه، تفاوت‌های جنسیتی قابل توجهی در میان افراد شاغل و بیکار وجود دارد (۲۲٪ نرخ بیکاری برای زنان و ۱۵٪ در صد برای مردان- به همین دلیل زنان اکثریت را در میان افراد بیکار بلند مدت تشکیل می‌دهند). همچنین تفاوت‌های جنسیتی در میان کارآفرینان رسماً بیان شده‌اند (۲۳٪ از کارآفرینان زن و ۷۷٪ مرد هستند). (تمام داده برای سال ۲۰۰۶)

تحلیلی از مشارکت‌کنندگان در روند آموزش

یکی از داده‌های ضروری برای تحلیل جنسیتی از هزینه‌های عمومی در زمینه خدمات آموزشی، تعداد زنان و مردان شرکت‌کننده در دوره‌های آموزشی است.

جدول اول- مشارکت‌کنندگان در دوره‌های آموزشی بر اساس نوع آموزش و جنسیت

نوع آموزش	دوره‌های آموزشی	شرکت‌کنندگان	زنان	سهم زنان	مردان	سهم مردان
برای افراد بیکار:	۴۸	۵۰۴	۳۲۰	۶۳٪	۱۸۴	۳۷٪
الف. دوره‌های آموزش پایه ای مهارت‌های کامپیوتری	۱۹	۲۴۰	۱۹۸	۸۲٪	۴۲	۱۸٪
ب. دوره‌های آموزش تخصصی مهارت‌های کامپیوتری	۲۹	۲۶۴	۱۲۲	۴۶٪	۱۴۲	۵۴٪
برای کارآفرینان تازه کار:	۱۱	۲۵۵	۱۰۷	۴۲٪	۱۴۸	۵۸٪

دومین دسته از اطلاعات لازم برای تحلیل جنسیتی از هزینه‌های عمومی در زمینه خدمات آموزشی، هزینه هر واحد ارائه خدمات است. این مورد در بردارنده هزینه‌های مربوط به ارائه آموزش به هر شرکت‌کننده است. همانطور که جدول زیر نشان می‌دهد، هزینه‌ها با توجه به انواع مختلف آموزش متفاوت هستند. هزینه آموزش هر شرکت‌کننده در دوره مهارت‌های پایه ای کامپیوتر کمترین مقدار و آموزش در دوره اتوکید بالاترین مقدار است.

جدول دوم - هزینه هر واحد خدمات دوره‌های آموزشی بر حسب انواع مختلف آموزش

نوع آموزش	هزینه برای هر شرکت کننده
مهارت‌های پایه ای کامپیوتر	۱۲۵۷۵
مهارت‌های ویژه کامپیوتری: طراحی وب سایت	۴۰۷۱۴
مهارت‌های ویژه کامپیوتر: اتوکد	۴۸۰۶۰
کارآفرینان تازه کار: مدیریت و بهبود کسب و کار	۲۱۲۱۰

بر اساس داده‌ها در جدول یک (تعداد شرکت‌کنندگان زن و مرد در آموزش‌های مختلف) و جدول ۳ (هزینه هر واحد دوره‌های آموزشی مختلف)، میزان واقعی هزینه اختصاص یافته را می‌توان با ضرب هزینه هر واحد با تعداد زنان و مردان شرکت‌کننده محاسبه کرد. نتایج حاصل از محاسبات در جدول ۳ نشان داده می‌شود.

جدول سوم - توزیع منابع: هزینه آموزش با توجه به نوع آموزش و متوسط هزینه آموزش هر شرکت (زنان و مردان)

نوع آموزش	هزینه برای هر شرکت کننده	زنان	مردان	هزینه صرف شده برای زنان (۱ در ۱۰۰۰)	هزینه صرف شده برای مردان (۱ در ۱۰۰۰)
مهارت‌های پایه ای کامپیوتر	۱۲۵۷۵	۱۹۸	۴۲	۲/۴۹۰	۵۲۸
مهارت‌های ویژه کامپیوتری: طراحی وب سایت	۴۰۷۱۴	۴۲	۴۸	۱/۷۱۰	۱/۹۵۴
مهارت‌های ویژه کامپیوتر: اتوکد	۴۸۰۶۰	۲۲	۴۶	۱/۰۵۷	۲/۲۱۰
کارآفرینان تازه کار: مدیریت و بهبود کسب و کار	۲۱۲۱۰	۱۰۰	۱۴۰	۲/۱۲۰	۲/۹۷۰
مجموع		۳۶۲	۲۷۶	۷/۳۷۷	۷/۶۶۲
ممتوسط هزینه‌ها برای زن و مرد				۲۰	۲۸

از آن جایی که هزینه دوره آموزشی مهارت‌های پایه ای کامپیوتر در کمترین سطح است و اغلب شرکت کنندگان در این دوره زنان هستند، مجموع هزینه صرف شده برای زنان ناچیز است. از آن جایی که دوره‌های آموزشی تخصصی‌تر به مراتب گران‌قیمت‌تر بوده و اغلب شرکت‌کنندگان آن‌ها مردان می‌باشند، بخش بزرگی از بودجه آموزشی در دوره‌های تخصصی مصروف مردان می‌شود. بنابراین، به طور کلی تعجبی ندارد، که اگر چه زنان بیشتری در دوره‌های آموزشی شرکت می‌کنند، در انتها مجموع هزینه‌های

صرف شده برای مردان بیشتر از هزینه‌هایی است که مصروف آموزش زنان می‌شود. با توجه به متوسط هزینه‌ها برای هر یک نفر، هزینه یک زن به مراتب کمتر از هزینه یک مرد است.

به عنوان آخرین گام برای تجزیه و تحلیل کمی آموزش افراد، نتایج مربوط به این که آیا آنها موفق به یافتن شغلی پس از اتمام دوره آموزشی شده‌اند یا نه هم مورد بررسی قرار گرفته‌اند. جدول زیر نتایج مربوطه را نشان می‌دهد. جای تعجب ندارد که شانس یافتن شغل مناسب برای شرکت‌کنندگان در دوره‌های آموزشی تخصصی‌تر از سایر افراد بسیار بالاتر است، در حالی که داده‌ها نشان می‌دهد که زنان شرکت‌کننده در آموزش‌های ویژه حتی شانس بیشتری (۵۶٪ از شرکت‌کنندگان) برای گرفتن یک شغل نسبت به مردان (۴۹٪ از شرکت‌کنندگان) دارند. نتایج به روشنی نشان دهنده برخی از سوالات عمده برای بررسی بیشتر هستند (مانند این سوال که چه موانعی برای مشارکت زنان در آموزش‌های تخصصی وجود دارد). به همان اندازه نتایج به نیاز به تغییر سیاست برای استفاده بهتر از منابع موجود اشاره می‌کنند.

جدول چهارم: نتایج - استخدام شرکت‌کنندگان در دوره آموزشی پس از اتمام دوره

نوع آموزش	آموزش پایه‌ای زنان	آموزش پایه‌ای مردان	آموزش ویژه زنان	آموزش ویژه مردان
مجموع تعداد شرکت‌کنندگان	۱۹۸	۴۲	۱۲۲	۱۴۲
آموزش تکمیل شده	۱۹۸	۴۱	۱۲۰	۱۴۱
استخدام بعد از آموزش	۶۷	۱۳	۶۷	۶۳
	۳۴٪	۳۲٪	۵۶٪	۴۵٪
کار نیمه وقت	۵	۰	۲	۶

تجزیه و تحلیل کمی به وسیله سازماندهی جلسات گروه متمرکز تکمیل می‌شود. جلسات گروه متمرکز به بحث و مذاکره با دیگر گروه‌ها برای پیدا کردن اطلاعات بیشتر در مورد دیدگاه‌های زنان درگیر در آموزش و کسب اطلاعات بیشتر در مورد مشکلات خاصی که آنان در بازار کار روبرو هستند، می‌گذرد. گروه متمرکز همچنین جلسات جداگانه‌ای را با کارکنان بخش عمومی، با افراد شرکت‌کننده در برنامه‌های آموزشی، همچنین کارآفرینان و افراد بیکار برگزار می‌کنند. گروه‌های متمرکز روشی مناسب را برای به دست‌آوردن اطلاعات کیفی در مورد ادراکات، ارزیابی‌ها و نیازهای خاص و یا مشکلاتی که زنان با آنها مواجه هستند، فراهم می‌کنند. تنها به جهت اشاره به برخی از نتایج، یافته‌های گروه متمرکز به شرایط اولیه نابرابر برای کارآفرینان (فقدان مکنت) و همچنین عدم حمایت خانواده و به خصوص عدم حمایت سیستماتیک از زنان، اشاره دارد. مقامات دولتی مسئول مدیریت برنامه به این نکته اشاره کرده‌اند، که به

دلیل نبود یک بررسی جامع از شرایط بازار کار، موانعی برای برنامه‌ریزی و همچنین برای کارآفرینان وجود دارند.

نتایج و دستاوردها

نتایج کوتاه مدت اجرای پروژه در وویوودینا به قرار زیر هستند:

- تولید توصیه‌ها برای تغییرات در برنامه‌های مشخص مربوط به اشتغال به طوری که آنها حساس به موضوعات جنسیتی (بر اساس درک بهتر از پیامدهای جنسیتی از برنامه‌های انتخاب شده در دولت استانی) باشند.
- افزایش ظرفیت‌های کارکنان دبیرخانه استانی امور کار، استخدام و برابری جنسیتی برای انجام تجزیه و تحلیل جنسیتی از برنامه‌ها.
- تشکیل یک تیم از کارکنان ارشد دولت در سطح محلی که از اهمیت بودجه‌بندی جنسیت محور به عنوان ابزاری برای دستیابی به برابری جنسیتی و روندهای آگاهی بخشی برای ادغام آن در پروژه‌ها آگاه هستند.
- تشکیل گروهی از اعضای انتخاب شده از پارلمان محلی که آگاه به پیامدهای جنسیتی بودجه‌ها بوده و برای استفاده از قدرت پارلمان جهت ادغام دیدگاه جنسیتی در بودجه شهر آمادگی دارند.
- افزایش آگاهی از سازمان‌های جامعه مدنی نسبت به موضوعات بودجه‌بندی جنسیت محور و مشارکت آنها در ایجاد ساختاری برای اجرای بودجه بندی جنسیت محور.

در مجموع، طرح آزمایشی به صورت موفقیت آمیزی به برجسته‌سازی امکانات و سودمندی رویکرد بودجه‌بندی جنسیت محور در سطح محلی و افزایش ظرفیت‌ها و توانایی‌های افراد ذینفع در خارج از مجموعه دولت منجر شده است. علاوه بر این، مشارکت ارزشمند و شبکه‌های محلی ایجاد شده میان افراد ذینفع و فعالان برنامه‌ریزی و بودجه‌بندی، از نقطه نظر پایداری فعالیت‌های تشویقی برای بودجه جنسیتی در شهر بسیار امید بخش هستند.

(منبع: دبیرخانه استانی تکور کار، استخدام و برابری جنسیتی (۲۰۰۹): به سوی بودجه‌بندی جنسیت محور در استان خودمختار وویوودینا، نووی ساد.)

مطالعه موردی: ویلا السالوادور، پرو: روشن کردن میزان کار بلاعوض زنان

بودجه‌های عمومی اغلب توسط کار بلاعوض حمایت می‌شوند، به ویژه کار بدون مزد زنان که به طور کلی در جایی ثبت نمی‌شوند. هدف از این تجزیه و تحلیل آن است، که نمونه‌ای را از درجات متفاوتی که بودجه عمومی به وسیله کار بدون مزد از طرف جامعه تامین می‌شود، ارائه نماید. بودجه عمومی از طرق مختلفی توسط کار بلاعوض تامین می‌شود. برای مثال، وقتی که بودجه خدمات بهداشتی عمومی قطع می‌شود، این امر به افزایش زمان کار بلاعوضی که زنان برای مراقبت از افراد بیمار خانواده صرف می‌کنند، منجر می‌شود. بررسی دقیق این تلاش‌ها اغلب دشوار است، چرا که اطلاعات لازم در مورد فعالیت‌های بلاعوض این چینی وجود ندارد. نوع دیگری که بودجه‌ها توسط کار بلاعوض انجام شده توسط زنان مورد تامین میشوند، هنگامی است که اجرای برنامه‌های اجتماعی متکی بر کار بدون مزد و به خصوص کار بدون مزد زنان در جامعه است. در این صورت بهتر آن است، که میزان کار بلاعوض در

ارتباط با هزینه‌های عمومی در برنامه محاسبه شود. به عنوان مثال یک برنامه مهم شهرداری در پرو به نام برنامه «یک لیوان شیر» مورد بررسی قرار می‌گیرد.

سابقه و هدف

برنامه یک لیوان شیر به عنوان یک برنامه اجتماعی در سال ۱۹۸۳ در شهر ویلا السالوادور در کشور پرو بدون هیچ کمک دولتی و به وسیله فدراسیون مردمی زنان، که سازمانی برای پوشش نیازهای غذایی مردم بود، آغاز شد. در سال ۱۹۸۴، این برنامه در همه شهرداری‌ها در ایالات مختلف در سطح کشور اجرا شد، که بر اساس آن جیره روزانه یک لیوان شیر رایگان و یا یک وعده غذای معادل آن ارائه شد. افراد منتفع از این برنامه عبارت بودند از کودکان و مادران، مادران باردار و شیرده و کودکان زیر ۱۳ سال. شهرداری‌های منطقه در هماهنگی با نهادهای مردم نهاد مسئول اجرای این برنامه بودند. در شهر ویلا السالوادور شهرداری مسئول مدیریت و اداره کالاها و خدمات است که با همکاری با سازمان‌های مردم نهاد این کار را انجام می‌دهد. تحلیل گزارش شده در اینجا بخشی از یک گزارش بزرگتر بودجه‌بندی جنسیت محور در شهر ویلا السالوادور است که در بردارنده بررسی سیاست‌های متفاوت است.

برآورد زمان اختصاص داده شده به برنامه

به منظور محاسبه زمان اختصاص داده شده به برنامه توسط سازمان زنان، آن دسته از رهبران سازمان‌های مردمی که در کمیته اداری برنامه شرکت داشتند و همچنین رهبران مراکز گردهمایی مورد مصاحبه قرار گرفتند. پس از آن فعالیت‌هایی که به صورت معمول صرف برنامه عملیاتی سازی می‌شد و

متوسط زمانی که آنها برای این فعالیت‌ها صرف کردند را مورد محاسبه قرار دادند. این موضوع شامل فعالیت‌های مربوط به سازماندهی برنامه در سطوح مختلف و فعالیت‌های مربوط به توزیع شیر است. در مجموع، زنان در شهر ویلا السالوادور ۴۳۲.۷۳۳ ساعت را در سال برای اجرای برنامه یک لیوان شیر اختصاص داده بودند.

اختصاص دادن ارزش مالی به زمان صرف شده در اجرای برنامه‌ای که قبلاً پرداختی به آن صورت نگرفته است.

به عنوان گام بعدی، ارزش مالی برای ساعت‌های صرف شده در اجرای برنامه‌ای که پرداختی برای آنها صورت نگرفته، مورد محاسبه قرار گرفت. برای محاسبه میزان دستمزدی که به عنوان پایه استفاده می‌شد، گزینه‌های مختلفی وجود داشت که عبارت بودند از حداقل دستمزد، متوسط دستمزد، متوسط دستمزد زنان و مردان و یا دستمزد برای فعالیت‌های مشابه در اقتصاد بازار. در مورد شهر ویلا السالوادور، حداقل دستمزد به عنوان پایه‌ای برای محاسبه استفاده شد (۴۱۰ سل جدید - واحد پول پرو- در هر ماه و یا در حدود ۲/۷ سل جدید در ساعت). نتیجه محاسبه نشان می‌دهد، که تلاش‌های انجام شده توسط زنان بالغ بر ۱۹۶۹۷۷۶ سل جدید است.

مقایسه مشارکت زنان با هزینه‌های برنامه

مقایسه ارزش پولی کار بلاعوض زنان با انتقال دادن آن چه که در واقع توسط شهرداری برای اجرای برنامه دریافت شده (یعنی ۸۵۸۲۹۰۰ سل جدید)، نشان می‌دهد که سهم زنان در نیروی کار ۲۲/۹۵٪ از کل بودجه برنامه را تشکیل می‌دهد.

دستاوردها و نتایج

این کار مشارکت زنان در موفقیت پروژه یک لیوان شیر را برجسته کرد. کار بلاعوض زنان نه تنها مقدار قابل توجهی است، بلکه اگر با معادل‌های پولی اندازه‌گیری شود، اجرای کل برنامه را تحت الشعاع قرار می‌دهد. این یک برنامه «خود مدیریتی» نبود، همان‌گونه که دولت آن را می‌نامید، بلکه یک برنامه مدیریت شده توسط زنان و در جهت نفع کل جامعه بود.

پیام‌های اصلی سرفصل

- تجزیه و تحلیل یک جزء کلیدی از کار بودجه‌بندی جنسیت محور است. تجزیه و تحلیل یک نقطه شروع برای کسب آگاهی در مورد وضعیت زنان و مردان است؛ چه نابرابری‌های مهمی وجود دارند که باید به آنها رسیدگی شود؛ چگونگی خط‌مشی‌ها، برنامه‌ها و فعالیت‌های عمومی بر وضعیت زنان و مردان تاثیر می‌گذارد.

- هدف یک بودجه‌بندی جنسیت محور درک چگونگی هزینه‌های بودجه و خط‌مشی‌هایی (فعالیت‌ها و غیره) است که وضعیت زنان و مردان را تحت تاثیر قرار داده‌اند.
- روش‌های بسیاری برای تجزیه و تحلیل وجود دارد (که اغلب ابزارهای بودجه‌بندی جنسیت محور نامیده می‌شوند). هر ابزاری دارای نقاط قوت و ضعف است، که مثال‌های ملموس می‌توانند به درک بهتر آنها کمک کنند (به مطالعات موردی توجه کنید).
- یک طیف گسترده از روش‌ها برای تجزیه و تحلیل بودجه‌بندی جنسیت محور وجود دارد. انتخاب روش‌های مناسب بستگی به اهداف خاص، این که چه کسی تجزیه و تحلیل را انجام می‌دهد و بر اساس چه منابعی، داده‌ها و دانش در دسترس دارد.
- ممکن است لازم باشد که بر حسب اهداف مشخص بودجه‌بندی جنسیت محور، روش‌های تازه‌ای برای سازوارسازی و تغییر تجزیه و تحلیل‌ها به کار گرفته شود.

سرفصل ششم: بودجه‌بندی جنسیت‌محور و بودجه مشارکتی

مقدمه

برای ورود به سرفصل ششم، ابتدا به موارد زیر بیاندیشید:

- چه نوع از مشارکت زنان و مردان را در جامعه خود و در زمینه سیاست‌گذاری عمومی و بودجه بندی می‌خواهید شاهد باشید؟
- اگر دنیای ایده آل شما و مسیر مشارکت مردم تحقق بیابد، چه چیزی در زندگی زنان (و مردان) جامعه شما تغییر خواهد کرد؟

دقت کنید که از موارد مهم یادداشت‌برداری کنید. این تمرین کوتاه برای روان کردن قوه تخیل شما در نظر گرفته شده است. در این مسیر شما می‌توانید یک چشم انداز را ایجاد کنید. شما می‌توانید این چشم انداز را به خاطر داشته باشید، در حالی که کار در این سرفصل انجام می‌دهید، آن چشم‌انداز را با واقعیت مقایسه کنید. ممکن است برخی از عناصر جهان ایده آل شما که بتواند راهنمایی برای تلاش‌های شما در زمینه تغییر در شهرداری‌ها باشد.

متون برای مطالعه

- بودجه‌بندی جنسیت محور و بودجه‌بندی مشارکتی: تقویت بودجه‌بندی جنسیتی مشارکتی در برنامه‌ریزی و بودجه‌بندی.
- مطالعه موردی: شهرداری الباسان، آلبانی: تقویت مشارکت زنان در روند بودجه مشارکتی.
- مطالعه موردی: بودجه‌بندی مشارکتی در چناق قلعه، ترکیه: یک رویکرد رهپافتی برای حل مشکلات عملی مشارکت.

بودجه‌بندی جنسیت محور و بودجه‌بندی مشارکتی: تقویت رویکردهای متناسب با موضوع جنسیت در بودجه‌بندی مشارکتی

در جایی که نیاز به وجود مکانیسم‌هایی برای حمایت از مشارکت فعال وجود دارد، مشارکت عمومی در روند تهیه بودجه می‌تواند یک تغییر مثبت را در مسیر شهروندان و در ارتباط با دولت شکل دهد. به ویژه مشارکت کامل و برابر نیازمند حمایت از گروه‌هایی مانند زنانی است که به طور سنتی به حاشیه رانده شده اند. همچنین جوامع نیازمند آن هستند که در مورد سیاست عمومی مربوط به موضوعاتی همانند توزیع مجدد و برابر [منابع] که فراتر از نیازهای فردی را در بر می‌گیرد، حساس شوند. آنها نیاز دارند که دانش و ابزار لازم را به دست بیاورند، که به آنها اجازه دهد در مورد کار و بودجه‌ها به بحث بپردازند. آنها همچنین نیازمند یادگیری مهارت‌هایی مانند مذاکره هستند.

مشارکت شهروندان در فرایند بودجه‌بندی به معنای آماده کردن شرایط لازم و فراهم نمودن فرصت‌هایی برای جامعه مدنی و سایر فعالان برای مشارکت در روند بودجه، توضیح نظرات دیگران، توصیه کردن و

ارائه انتقادات سازنده است. مشارکت شهروندان در فرایند بودجه‌بندی تعاملات دوجانبه ای را ایجاد کرده است. در یک طرف، مقامات شهرداری وجود دارند و در سمتی دیگر سازمان‌های جامعه مدنی و شهروندان وجود دارند. در این بخش ابزارهای مشارکت مدنی در فرایند بودجه‌بندی دولت محلی ارائه می‌شود.

مشارکت نه تنها مربوط به بودجه‌بندی است، بلکه یکی از ابزارهای اساسی در برنامه‌ریزی‌های رهیافتی است. به منظور شکل دادن به خدمات شهرداری و طرح‌های سرمایه‌گذاری مطابق با نیازهای گروه‌های ذینفع، اولویت‌های این گروه‌ها باید شناخته شده باشند.

بودجه‌بندی مشارکتی شهروندان محلی را با مقامات شهرداری‌ها در فرایند آماده‌سازی بودجه مرتبط می‌سازد و آنها را قادر به مشارکت در فرایند تصمیم‌گیری می‌سازد. این موضوع می‌تواند به عنوان یک مکانیسم مطرح شود که شهروندان محلی را قادر برای مشارکت در فرایند تصمیم‌گیری‌های مرتبط با تخصیص کلی یا جزیی بودجه و مدیریت منابع مالی عمومی فعلی در یک ساختار اداری برای ارائه خدمات عمومی، می‌سازد. در حالی که بودجه مشارکتی تشریک مساعی شهروندان را در فرایند تصمیم‌گیری محقق می‌سازد، روند تهیه بودجه شهرداری‌های را هم شفاف‌تر، کارآمدتر و پاسخگوتر می‌کند. در این مقطع، توجه ویژه‌ای به مشارکت برابر زنان و مردان برای اطمینان از یک روند خوب در بودجه مورد نیاز است.

به سوی یک رویکرد مشارکتی نسبت به بودجه‌بندی جنسیت محور

تجارب نشان داده است که زنان معمولاً در رویکردهای سنتی مشارکتی حضور کمتری دارند و دیدگاه‌های آنها عموماً نادیده گرفته می‌شود. این یک واقعیت کاملاً شناخته شده است که تا به امروز زنان و مردان نقش‌های کاملاً متفاوتی در جامعه داشته‌اند، و در نتیجه تجارب مختلف و نیازهای متفاوتی دارند، و در برخی موارد، این تفاوت‌ها ممکن است موانع را برای مشارکت زنان در فرایند تصمیم‌گیری ایجاد کند، مانند:

- انحصار مردان بر اطلاعات و منابع،
- برگزاری جلسات در زمان و مکان نامناسب برای زنان،
- عدم دسترسی و یا کنترل بر منابع مالی،
- عدم اعتماد به نفس و عزت نفس پایین به دلیل دسترسی محدودتر به فرصت‌های آموزشی و فرصت‌های اشتغال از جمله نرخ بالاتر بی‌سوادی در میان زنان،
- عدم آگاهی از حقوق خود به عنوان شهروندان برابر،
- بی‌اعتمادی نسبت به دیگر اعضای جامعه،
- نقش‌های سنتی و تقسیمات قدرت [سنتی]،
- زنان کمتر از مردان به کار در فضاهای «عمومی» عادت دارند،
- زنان همچنان مسئولیت اصلی برای انجام وظایف خانگی را بر عهده دارند و به همین دلیل فرصت کمتری برای مشارکت کردن دارند. این امر به خصوص هنگامی دشوارتر می‌شود که جلسات در اوایل شب برگزار می‌شود یعنی هنگامی که زنان به نیازهای فرزندان خود می‌رسند.

- هنگامی که زنان در فعالیت‌های اجتماعی مشارکت می‌کنند، اغلب نیازهای خود را در مرحله آخر قرار می‌دهند در حالی که نیازهای فرزندان و خانواده و جامعه در صدر هستند.
- فرض دولت بر آن است که مشارکت اجتماعی به صورت خودکار حضور و نمایندگی گروه‌های مختلف جامعه را تضمین خواهد کرد در حالی که در واقعیت امر صدای زنان اغلب شنیده نمی‌شود.

راهنمایی‌ها برای یک بودجه‌بندی جنسیت محور

در طی موارد زیر روشن خواهد شد، که یک رویکرد مشارکتی نسبت به بودجه‌بندی جنسیت محور برای غلبه بر موانع مشارکت زنان در روند تصمیم‌سازی لازم و ضروری است. این موارد در بردارنده برخی از اصول اساسی مشارکت حساس به موضوع جنسیت است که دسترسی زنان را به اطلاعات، ابراز عقاید، و دخالت در فرایند تصمیم‌گیری تشویق می‌کند:

آگاهی از نقش‌های جنسیتی و روابط قدرت

هنگام شناسایی مشکلات و پیدا کردن راه حل و تصمیم‌گیری، ما باید به خوبی از نقش و تجربیات مختلفی که زنان و مردان دارند آگاه باشیم و این که چگونه این تفاوت‌ها می‌توانند در طول جلسات مشارکتی تاثیر داشته باشند.

فراهم کردن فرصت برابر برای مشارکت در روند بودجه

هم زنان و هم مردان باید فرصت برابر برای مشارکت داشته باشند. با این حال، شرایط و ظرفیت‌های آنها ممکن است که بسیار متفاوت باشد. به عنوان مثال، در برخی موارد، به دلیل برخی موانع اجتماعی و فرهنگی ممکن نیست زنان و مردان با یکدیگر به بحث پردازند، یا گاهی زنان ممکن است که به دلیل کمبود عرصه یا کمبود تجربه یا اعتماد به نفس از حوزه عمومی خارج شوند. با در نظر گرفتن این محدودیت‌ها، ممکن است که حضور زنان در گروه‌های جدا در ابتدای امر موثرتر باشد.

تشویق و دعوت از زنان و سازمان‌های زنان برای مشارکت

ایجاد یک فهرست از سازمان‌های زنان، و تضمین این که آنها به همه نشست‌ها دعوت شده‌اند. جلسات جداگانه مناسب برای زنان قبل از جلسه اصلی به آنها اجازه می‌دهد که دستور کار خود را تعریف کنند و اصول بودجه و مهارت‌های لازم برای مذاکره را بیاموزند.

زمان و مکان (برای مشارکت در امور اجتماعی) باید برای زنان مناسب باشد.

زمان و مکان مناسب برای مشارکت کامل و فعال زنان بسیار مهم هستند. در موارد بسیاری، این مردان هستند که زمان جلسات را تعیین می‌کنند، در حالی که مردان معمولاً می‌توانند در زمان‌های مختلفی نسبت به زنان در دسترس باشند. بنابراین، ما باید یک زمان مناسبی که هم زنان و هم مردان بتوانند در دسترس باشند را انتخاب کنیم. و یا جلسات مختلف را در مواقعی قرار دهیم که برای زنان و مردان مناسب است.

احتمالا ارائه امکانات مهد کودک در کنار جلسات ممکن است که زنانی را که دارای فرزند هستند، به شرکت فعال تر تشویق کنند.

مکان جلسات بسیار مهم است

مردان اصولا برای شرکت در جلسات عمومی راحت تر هستند، در حالی که زنان در این موارد ممکن است که کمتر احساس راحتی کنند. هنگامی که جلسات جداگانه با زنان برگزار می شود، ممکن است این نکته مهم باشد، که محلی انتخاب گردد که در آن زنان بدون حضور مردان و احیانا ترس از آنها به راحتی صحبت نمایند.

ادغام بودجه بندی جنسیت محور در ابزارهای مشارکتی

ابزارهای مشارکت می بایستی که دیدگاه جنسیتی را بپذیرند، به نحوی که منعکس کننده منافع مردان و زنان به صورت توأمان باشند. همچنین ثبت تعداد حامیان (از میان زنان و مردان) هر پیشنهاد، الویت دادن به پروژه هایی که از حمایت قدرتمندانه زنان برخوردارند و تمرکز ویژه بر پروژه هایی که به کاهش نابرابری های جنسیتی و یا حجم کار بلاعوض زنان منجر می شوند، دارای اهمیت هستند. لازم به ذکر است که مشارکت معنی دارتر زمانی امکان پذیر است، که مشارکت هم زنان و هم مردان ترویج و تضمین شده باشد. این امکان زمانی بوجود می آید که:

- زنان به اطلاعات دسترسی داشته باشند.

- زنان دیدگاه‌های خود را بیان بکنند.
- دیدگاه‌های زنان شنیده شده و مورد بحث قرار گیرد.
- زنان پرسش‌هایی برای روشن کردن موضوع بپرسند.
- زنان بتوانند بر تصمیم‌گیری‌ها تاثیرگذار باشند.
- تصمیم‌گیری‌ها منافع زنان را در بر بگیرد.
- تصمیمات در ارتباط با نگرانی‌های زنان اجرایی بشود.

مطالعه موردی: شهرداری الباسان، آلبانی: تقویت مشارکت زنان در روند بودجه مشارکتی

آلباسان یک شهرداری در مرکز آلبانی و یکی از معدود شهرداری‌هایی در این کشور است، که اقدام به اجرای بودجه‌بندی مشارکتی کرده است. شهرداری متعهد به اختصاص حدود ۳۰٪ از درآمدهای خود که در سطح محلی به دست آمده در پروژه‌های مشخص شده توسط شهروندان است.

در جلسات سازمان یافته شورای شهر، شهروندان می‌توانند به تفکر ابتکاری در مورد اولویت‌های محله‌هایشان پرداخته و نظرات خود را مطرح کنند. این نظرات ممکن است که برحسب توانایی‌های شهرداری منجر به طراحی برنامه‌هایی شده که از طریق بودجه محلی تامین شوند. توانایی‌ها و ظرفیت‌ها در سطح شهرداری دربردارنده تمیز کردن شهر و جاده‌ها، سرمایه‌گذاری در مدارس محلی و بیمارستان‌ها و همچنین در مناطق سبز شهر، و بهبود سیستم آب و مدیریت زباله باشد.

روند مشارکت سالانه در آلباسان به مدت حدود دو تا سه ماه طول کشیده است و توسط کارکنان شهرداری اداره شده است. این شهر به بیست و سه برزن (محلّه) تقسیم شده که در آنها همه شهروندان برای شرکت در جلسات انجمن شهر که محلّ مباحثه هستند، دعوت شده بودند. یک فهرست از پروژه‌های پیشنهاد شده توسط شهروندان برای کسب تامین مالی تنظیم گردیده بود. در هر جلسه شهروندان یک نفر را به نمایندگی خود انتخاب کرده بودند که آنها را در «کمیسیون مرکزی موقت» نمایندگی کند. نقش این کمیسیون آن بود که به بررسی تمام پروژه‌های پیشنهاد شده توسط شهروندان بپردازد و چند پروژه را (بر اساس معیارهای از پیش تعریف شده) انتخاب کند که پس از آن به شورای شهر برای تصویب نهایی ارائه شود. شورای شهر به طور معمول پروژه‌های پیشنهاد شده را بدون تغییرات تصویب می‌کرده است.

مطرح کردن یک دیدگاه جنسیتی نسبت به روند مشارکت

در چهارچوب طرح بودجه‌بندی جنسیت محور در آلباسان، که از طرف کمیسیون مقام زن سازمان ملل متحد مورد حمایت قرار گرفته، یکی از اهداف مورد نظر تضمین روندی است که حضور زنان بیشتری را در تهیه بودجه به دنبال بیاورد. شهرداری آلباسان پیشاپیش علاقه خود را به دانستن بیشتر در مورد این که روند بودجه‌بندی جنسیت محور چگونه منجر به دربرگرفتن صدای زنان و پاسخ دادن به نیازهای آنان می‌شود، اعلام کرده بود.

اولین قدم، ارزیابی روندهای اجرای بودجه مشارکتی با هدف تعیین میزان و چگونگی مشارکت زنان بود:

- چه تعداد از زنان در این روند شرکت کردند، و چگونه در بحث‌ها فعال بودند؟
- محتوای فعالیت زنان چگونه متفاوت از مردان است؟

- آیا و چگونه شهرداری در پی آن است که صدای زنان را نمایندگی کند؟

نتایج یافته ها

بررسی‌های انجام شده نشان داد که به طور کلی تعداد زنان شرکت کننده در جلسات شورای شهر کمتر از مردان بوده است. بر این اساس گزارش شد، که تنها حدود ۳۲٪ از همه شرکت‌کنندگان در جلسات زن بوده‌اند. زمان جلسات شورای شهر (ساعت ۵:۳۰ بعد از ظهر) ممکن است که دلیلی برای این مشارکت نسبتاً کم بوده باشد، چرا که هوا در این زمان رو به تاریکی می‌رود. علاوه بر این، در این وقت از روز ممکن است که زنان گرفتار مسئولیت‌های خانوادگی و نگهداری از کودکان باشند.

حضور کمتر زنان و مردان وضعیتی را تایید می‌کند که در آن مردان تمایل به نمایندگی کردن خانواده در ملاء عام و تصمیم‌گیری در مورد مسائل دارند. برای بخشی از زنان جوان تر فقدان آزادی حرکت وجود دارد، چرا که آنها درگیر وظایف خانگی خود هستند و فقدان کلی آگاهی در بخشی از زنان در مورد نقش‌هایی که آنها می‌توانند و می‌بایستی که در سیاست‌های محلی و بودجه به عهده بگیرند هم تاثیرگذار است. به صورت جالب توجهی، میانگین سن زنان شرکت‌کننده در جلسات بین ۴۰ تا ۵۵ سال بود.

با توجه به مشارکت فعال در جلسات، شکاف بین زنان و مردان حتی بیشتر قابل توجه بود. به عنوان مثال، از میان ۲۰۰ زنی که در جلسات شرکت کرده بودند، تنها ۳۰ زن سخن گفتند. در برخی از جلسات، زنان به صورت گروهی و با هم در یک سمت از اتاق نشسته بودند، و مردان در طرف دیگر قرار داشتند، و مجری جلسه هم تمرکز خود را بر روی گروه فعال مردان قرار داده بود، بدون این که زنان را به

مشارکت بیشتر تشویق کند. برخی از زنان شرکت‌کننده تا به آخر جلسه باقی نماندند تا شاهد نتایج رای‌گیری باشند.

هنگامی که زنان صحبت می‌کردند، اولویت‌های آنان تا حدودی متفاوت از آن چیزی بود که مردان ابراز داشته بودند، و عموماً به نقش زنان در خانواده و جامعه ارتباط داشت. اولویت‌های معمول مطرح شده توسط زنان به بهبود سیستم گرمایش در مدرسه، امکانات آموزش و پرورش و زمین بازی بهتر برای کودکان، افزایش/بهبود پاکیزگی خیابان‌ها، و تخصیص خدمات اجتماعی برای زنان نیازمند، کودکان و افراد مسن بود. اما مردان برای مثال به امکانات ورزشی محلی و مسائل حمل و نقل علاقه مند بودند.

رهیافت

هدف [پروژه شهرداری آلباسان] ایجاد یک کمپین رسانه‌ای در مورد روند بودجه مشارکتی بود که در آن شهرداری بر اهمیت مشارکت برابر زنان و مردان در تمام سنین تاکید می‌کرد. از طریق تلویزیون محلی، روزنامه‌ها، پوسترها، و آگهی‌های شهرداری، نه تنها شهروندان از برگزاری جلسات در سالن شورای شهر مطلع می‌شدند، بلکه به طور همزمان این تبلیغات در جهت آگاه کردن آنان در مورد فرآیند مشارکت هم موثر بود.

به دنبال این کمپین، سطح آگاهی زنان محلی در مورد فرآیند بودجه مشارکتی، تاثیر آن بر زندگی آنها، اهمیت حضور آنها در این فرآیند، و این که آنها چگونه می‌توانند مشارکت کنند افزایش یافت. اطلاعات از طریق آگهی‌ها در مکان‌هایی توزیع شد که زنان معمولاً به آنها مراجعه می‌کردند همانند مهدکودک‌ها، مدارس، پارک‌ها و همچنین برخی تبلیغات خانه به خانه انجام شد. تلویزیون هم تبلیغات را پخش می‌کرد.

یک سازمان جامعه مدنی جلسات مخصوص زنان را قبل از آغاز جلسات شورای شهر و در همان سالن برنامه ریزی می‌کرد. در آن جلسات صلاحیت‌های شهرداری توضیح داده می‌شد و زنان موضوعاتی را که می‌خواستند در جلسات شورای شهر مطرح شود بیان می‌نمودند. در این جلسات مقدماتی، زنان نمایندگان را از میان خود بر می‌گزیدند تا در جلسات اصلی شورای شهر بیان‌کننده نظرات و دیدگاه‌های آنان باشند.

جلسات آموزشی برای تسهیل‌گران جلسات شورای شهر برگزار می‌شد که چگونه زنان و همچنین سایر گروه‌های به حاشیه رانده شده و کمتر فعال تشویق به مشارک بشوند. در طی این جلسات، تمرکز ویژه بر ترویج مشارکت برابر زنان و مردان در کمیسیون مرکزی موقت شورای شهر بود.

دستاوردها و نتایج

به عنوان نتیجه اقدامات بیان شده در بالا، در سال ۲۰۰۹ حدود ۳۰٪ تا ۵۰٪ از شرکت‌کنندگان در بحث‌های درون شورای شهر زنان بودند، در مقایسه با سال‌های گذشته که در آنها تنها در حدود ۱۰٪ تا ۳۰٪ از شرکت‌کنندگان زن بودند. علاوه بر این، کمیسیون مرکزی تعیین شده توسط شهروندان برای تصمیم‌گیری نهایی در مورد پروژه‌هایی که به تامین مالی از بودجه شهرداری نیازمند بود، شاهد یک افزایش قابل ملاحظه از مشارکت زنان بودند. در سال ۲۰۰۸، از ۲۲ عضو این کمیسیون تنها ۳ نفر زن بودند. در سال ۲۰۰۹، ۱۱ زن در میان ۲۲ عضو این کمیسیون حاضر بودند، تا نیازهای زنان را نمایندگی نمایند. تضاد میان برخی از اولویت‌های بیان شده توسط زنان و مردان شرکت‌کننده در جلسات شورای شهر بسیار مشهود بود.

به عنوان مثال، بسیاری از مردان بر اهمیت بهبود جاده‌ها و چراغ‌های خیابان‌ها در مسیرهای مشخص منتهی به مناطق تفریحی شهرداری (مانند استادیوم فوتبال) و جمع‌آوری سطل‌های زباله بزرگ در مرکز شهر و نصب آنها در محلهایی نزدیکتر به مناطق مسکونی (به این دلیل که مردان اغلب مسئول بیرون بردن زباله‌ها هستند) تاکید می‌کردند. در مقابل، زنان بر نیاز به سیستم‌های گرمایشی مناسب در مدارس، ساختن پل عابر پیاده در مقابل مدارس به طوری که ورودی آنها برای عبور دادن کالسکه بچه‌ها مناسب باشد، دور نگه داشتن سطل‌های زباله از مناطق مسکونی و در مجموع اجرای برنامه‌هایی برای حفظ و نگهداری محیط زیست اصرار می‌ورزیدند.

فعالیت‌ها در آلباسان به افزایش آگاهی از امور شهرداری انجامید و این که یک فرایند مشارکت به صورت خودکار پاسخگوی نیازهای جنسیتی نیست. به منظور اطمینان از روندهای بودجه‌بندی مشارکتی پاسخگو به نیازهای زنان، انجام اقدامات خاص برای افزایش اطلاعات در میان زنان و تشویق مشارکت آنان ضروری است.

مطالعه موردی: بودجه‌بندی مشارکتی در چناق قلعه، ترکیه: یک رویکرد رهیافتی برای حل مشکلات

عملی مشارکت

شهر چناق قلعه در پی اجرای ساختارهای مشارکتی در شهرداری‌هاست. در طی بیست سال گذشته، چناق قلعه در اداره کردن شهر در قالب شورای شهر با همکاری و مشارکت شهروندان پیشرو بوده است. شورای شهرستان پذیرای نمایندگان سازمان‌های جامعه مدنی، سازمان‌های حرفه‌ای، ادارات دولتی و شهروندان عادی است و ساختاری را فراهم می‌کند، که در آن افراد و گروه‌های ذینفع مشکلات عمومی در

شهر را مورد بحث قرار می‌دهند و توصیه‌ها و راهنمایی‌های موثری را در این زمینه به شورای شهر ارائه می‌کنند.

شهرداری چناق قلعه یک شهرداری پیشگام در زمینه تقویت مشارکت است، به خصوص برای بهبود خدمات و استفاده از منابع یا آن چه که بودجه نامیده می‌شود. برخی از مشکلات اولیه عبارت بودند از این که هیچ کس دقیقاً نمی‌دانست که عملی بودن مشارکت در تصمیمات بودجه به چه صورت است. فراتر از همه این موارد، به جز کارکنان شهرداری در بخش مالی، افراد زیادی در تصمیمات بودجه به معنای واقعی کلمه درگیر نبوده‌اند. یک بی‌خبری کامل در مورد پروسه‌های بودجه وجود داشت. از همین رو مهمترین گام‌ها برای تغییر عبارت بودند از:

- ارتقاء دانش در مورد بودجه و افزایش آگاهی در مورد اهمیت مشارکت در مورد مسائل بودجه. این کار از طریق ارائه یک سری از سخنرانی‌ها و سمینارها خطاب به اعضای شورای شهر، بزرگان محلات مختلف و شهروندان عادی و با هدف آگاه کردن آنها از چنین فعالیت‌هایی صورت گرفت.
- بیش از ده هزار جزوه تهیه و در چارچوب یک کمپین آگاهی بخش به نام «من بودجه را می‌شناسم و آنها را پاسخگو می‌سازم» توزیع شد. هدف در این جزوه‌ها آن بود، که بودجه‌بندی مشارکتی برای شهروندان توضیح داده شود و از آنها خواسته شود که در جلسات محلات شرکت جسته و صدای خود را در مورد مشکلاتی که محلاتشان دارند، برجسته سازند.
- جلسات محلات مختلف توسط شهرداری برنامه‌ریزی می‌شد که در آنها شهردار و کارکنان شهرداری در کنار شهروندان نشسته و به بحث در مورد مشکلات شهر می‌پرداختند.

- شکل‌های مختلف بودجه‌بندی مشارکتی مانند مدل شهر پورتو آگره در برزیل، کارت‌های سرمایه‌گذاری شهروندان، و اسناد و مدارک شفاف بودجه مورد بحث قرار می‌گرفتند.
- کارت‌های سرمایه‌گذاری شهروندان در میان شرکت‌کنندگان توزیع می‌شدند؛ در جایی که آنها مهمترین زمینه‌های خدمت را بر اساس نیازهای محله‌های مختلف رتبه‌بندی کرده بودند. کارت‌های سرمایه‌گذاری به عنوان «روشی دوستانه» برای شهروندان عمل می‌کردند، که اهمیت اولویت‌بندی مهمترین نیازها را در میان مناطق خدمات مختلف به خوبی تشخیص می‌دادند.
- کانال‌های تلویزیون محلی اقدام به پخش زنده جلسات کرده، در حالی که پوشش روزنامه‌ها هم قابل توجه بوده است.
- در یک سمینار کارکنان شهرداری، بزرگان محله‌ها و اعضای شورای شهر با یکدیگر بر روی آنکه چگونه می‌توان اختلافات و اصولاً جلسه را مدیریت کرد کار می‌کردند.
- تلاش شخصی شهردار که در همه جلسات با رویکردی دوستانه شرکت جسته و همچنین شور و شوق کارکنان حاضر در آن جلسات برای نشان دادن تعهد مدیران شهر در قبال موضوعات مورد بحث قابل توجه بود.
- به عنوان نتیجه‌ای از همه این تلاش‌ها، یک نظرسنجی از شهروندان مدت کوتاهی پس از راه‌اندازی این کمپین انجام شد که روشن ساخت که شهروندان در چنانق قلعه بودجه‌بندی مشارکتی را در جایگاه دومین ابزار مطلوب برای مشارکت و پس از ساختار شورای شهر می‌دانند. با توجه به این که بودجه مشارکتی امری مسبوق به سابقه در شهر نبود و بسیاری از شهروندان برای اولین

بار در طی کمپین اخیر با آن آشنا شده بودند، چنین رتبه‌بندی ای بسیار دلگرم کننده بود. شهرداری به صورت زنده جلسات مربوط به بودجه را در کانال تلویزیونی محلی پخش می‌کرد.

در چناق قلعه، روش‌های مختلفی برای مشارکت در حمایت از یکدیگر و با هدف نهایی تضمین مشارکت در امور شهر، با انگیزه‌های جدید ترکیب شده بودند. تجربه موفق مشارکت شهری در پورتو آگرو (برزیل) الهام بخش این فعالیت‌ها بود. اولین عنصر درگیر در تجربه «رای گیری بودجه» آن بود که از شهروندان خواسته شود، که در مناطق مختلف شهرداری به خدمات ارائه شده رای بدهند. این سیستم به این صورت کار می‌کند:

- شهرداری جلسات محله را اعلام می‌کند.
- جلسات معمولاً در قهوه‌خانه‌های محلی و یا در پارک‌ها و زمین‌های بازی، اگر آب و هوا مناسب باشد، برگزار می‌شود. زمان برگزاری جلسات برای ساعات بعد از شام تنظیم می‌شود که مشارکت بیشتر شهروندان را تضمین نماید.
- تلویزیون محلی به صورت زنده جلسات را پوشش می‌دهد.
- به هر فرد شرکت کننده در جلسات ۱۰ واحد «پول» داده می‌شود، که در واقع ۱۰ تکه از کارت‌های کوچک مشابه پول است. هر کارت دارای لوگوی شهرداری و یک شعار «اولویت من» است.
- شهردار مذاکرات با شهروندان را آغاز کرده و قوانین رای‌گیری را توضیح می‌دهد، که به شرح زیر هستند:

- رای‌دادن هر شرکت‌کننده با توجه به الویت‌های وی از طریق تقسیم‌کردن پول‌ها به ۱۰ بخش در درون جعبه‌های رای‌گیری که هر یک معرف خدمات مختلف شهرداری (مانند فاضلاب، جاده‌ها، آسفالت‌کردن، فضای سبز، مردم محروم و غیره) هستند.
 - بعد از این که رای‌ها دسته‌بندی شدند، صندوق‌های رای‌گیری باز می‌شوند و رای‌های شهروندان شمرده می‌شوند تا معلوم شود که کدام خدمات بیشترین پول [امتیاز] را دریافت کرده‌اند و نتایج هم به صورت هم‌زمان بر روی صفحه نمایش نشان داده می‌شود.
 - پس از اتمام رای‌گیری در تمام محله‌ها، نتایج توسط کارکنان شهرداری جدول‌بندی شده و تبدیل به «ماتریس بودجه» می‌شوند، که در آن الویت‌های شهروندان از محلات مختلف و بر حسب خدمات مختلف تعیین می‌شود.
 - نتایج به دست آمده به منظور بودجه‌بندی کردن هزینه‌ها و سرمایه‌گذاری‌هایی متناسب با الویت‌های شهرداری توسط این نهاد مورد استفاده قرار می‌گیرند.
- عنصر دوم بودجه‌بندی مشارکتی در رویکرد چناق قلعه دربردارنده «رقابت پروژه‌ها» است. با الهام از نمونه‌هایی شکل گرفته از «شهرهای پاکتر، سرسبزتر و امن‌تر» در برخی از مناطق بریتانیا مانند برادفورد و نیوکاسل، چناق قلعه رویکرد زیر را به تصویب رسانید.

شهروندان پروژه‌هایی را برای سرمایه‌گذاری به شهرداری تسلیم می‌کنند. این پروژه‌ها توسط شهروندان در قالب یک رقابت اولویت‌بندی شده‌اند و سپس توسط شهردار و شورای شهر مورد توجه قرار می‌گیرند. به طور خلاصه، رویکرد بودجه‌بندی مشارکتی در چناق قلعه هنوز در مراحل اولیه خود است. با این حال این شهر گام‌های بسیار امیدوارکننده‌ای را برداشته که الهام‌بخش شهروندان بوده و توجه نه تنها رسانه‌های محلی بلکه رسانه‌های ملی را هم جلب نموده است.

پیام‌های اصلی متن

- تغییر فرآیندهای تدوین بودجه و خط‌مشی‌ها، همچنین تصمیم‌گیری و اجرای آن، یک آرزوی بزرگ برای بودجه‌بندی جنسیت محور است. با این حال با توجه به سنت‌های مختلفی که در خصوص مشارکت وجود دارد، عمل می‌تواند بسیار متفاوت باشد. بسیاری از طرح‌های بودجه‌بندی جنسیت محور، به ویژه در میان گروه‌های جامعه مدنی و زنان، به این دست‌آورد رسیده‌اند که مشارکت زنان و مردان در تصمیم‌گیری موضوعی است که توجه زیادی را از طرف تصمیم‌گیران و عموم جامعه دریافت می‌کند. با این حال مشارکت عموم مردم در تصمیم‌گیری بودجه امری حاشیه‌ای باقی مانده است.

با توجه به درجه مشارکت شهروندان در تصمیم‌گیری‌های واقعی، سطوح مختلفی از مشارکت وجود دارد:

- در پایین‌ترین سطح هرم مشارکت در امور بودجه، صرفاً اطلاعاتی در مورد بودجه و مذاکرات مربوط به آن قرار دارد. این موضوع نشان‌دهنده هیچ نوع مشارکتی نبوده و صرفاً موید نقش منفعل دریافت‌کننده اطلاعات است.
- یک شکل کم‌اثر از مشارکت، رایزنی و مشاوره دادن است: عموم مردم برای مشارکت در این موضوع دعوت شده‌اند، هر چند تضمینی برای مورد ملاحظه قرار دادن پیشنهادات ارائه شده توسط آنها وجود ندارد.
- دو شکل از مشارکت فعال وجود دارد:
 ۱. تصمیم‌گیری بر اساس بودجه‌بندی مشارکتی (به عنوان مثال کمیته برنامه‌ریزی سرمایه‌گذاری متشکل از شهروندان و یا سازمان‌های جامعه مدنی)
 ۲. قدرت واگذار شده، که در واقع بخشی از تصمیم‌گیری را به شهروندان واگذار می‌کند (به عنوان مثال تصمیم‌گیری در مورد استفاده از بخشی از بودجه سرمایه‌گذاری شهرداری).
- برخی از درس‌های کلیدی یاد گرفته شده از رویکرد مشارکتی بودجه‌بندی جنسیت محور به قرار زیر هستند:

- متصل کردن بودجه‌بندی جنسیت محور و رویکرد مشارکتی در بودجه امری مفید است، از آن جایی که هر دو این مفاهیم معطوف به اصول مشابهی برای افزایش مشارکت شهروندان در مورد هزینه کردن بودجه هستند.
- مشارکت متوازن زنان و مردان نیاز به توجه ویژه و اقدامات خاص حمایتی دارد.
- مشارکت در یک مسیر معنی دار نیاز به یک رهیافت برای ارائه اطلاعات به مردم جهت تسهیل مشارکت و تصمیم آگاهانه آنها دارد.
- در زمینه بودجه‌بندی جنسیت محور مهم است که فعالیت‌ها در بردارنده اطلاعاتی در مورد اثرات بالقوه اجرای بودجه و تصمیمات حاصل از آن در (گروه‌های مختلف) زنان و مردان باشد.
- ابزارهای بسیاری برای تضمین مشارکت برابر زنان و مردان در روند تدوین بودجه وجود دارد که موفقیت‌آمیز بودن آنها در عمل ثابت شده است.

سرفصل هفتم:

یکپارچه‌سازی بودجه در روند تدوین آن از منظر جنسیت

مقدمه

پیش از آغاز کار بر روی محتوی سرفصل هفتم، وقتی را برای تفکر در موارد زیر اختصاص دهید:

- آیا شما می‌توانید بودجه شهرداری خود را در اینترنت بیابید؟ اگر چنین نیست، آیا می‌توانید راه‌های دیگر را امتحان کنید (به طور مثال از شهرداری با اعضا شورای شهر در این مورد سوال کنید)؟
- اگر بودجه در دسترس است، آن را بررسی کنید. بودجه در چه مواردی صرف می‌شود؟ مهمترین جدول‌های هزینه‌ها کدام‌ها هستند؟

اگر شما واقعا نمی‌دانید که ساختار و ماهیت بودجه چیست، نا امید نشوید. بودجه مقوله‌ای اساسا تکنیکی است و هر فردی که در پی وارد شدن به این عرصه است نیازمند اطلاعات پیش‌زمینه کافی در مورد آن است.

بخشی از روند فهمیدن بودجه شهرداری یافتن افرادی است که می‌توانند به شما در درک جزئیات و به خصوص درک پروژه‌ها و فعالیت‌های عمومی‌ای که قرار است با بودجه تامین مالی شوند، یاری نمایند. در این سرفصل شما با اصول اولیه بودجه آشنا خواهید شد و در مورد روندهای بودجه خواهید آموخت.

به منظور اطمینان از یادگیری عملی از شما خواسته خواهد شد که تمرینی را در مورد ادغام بودجه‌بندی جنسیت‌محور در پروسه بودجه در شهرداری مورد نظرتان به انجام برسانید. این تمرین در پی آن است که به شما انگیزه لازم را برای اطلاع یافتن بیشتر در مورد روند بودجه و افراد درگیر در آن بدهد. علاوه بر این، تمرین مورد نظر شما را تشویق می‌کند که در مورد متحدان بالقوه فکر کنید و ایده‌های خود را در مورد چگونگی پیشبرد دیدگاه‌های جنسیتی در بودجه و روند بودجه در شهرداری مورد نظر خود تقویت کنید.

متون برای مطالعه

این سرفصل بر درک مفاهیم اساسی در مورد بودجه، اسناد و روندهای آن متمرکز است. بر اساس این درک بنیادین، تمرکز اساسی بر چگونگی ارتباط میان بودجه‌بندی جنسیت‌محور و روندهای کلی آن خواهد بود. در این زمینه مهم است که به موارد زیر توجه کرد:

- بودجه‌های عمومی را چگونه ارزیابی کنیم.

- اسناد بودجه و گزارش‌های مربوط به آن از شهرداری مورد نظرتان (شما به طور کامل آن اسناد را که بعضا می‌توانند گنج‌کننده هم باشند، نخواهید خواند، بلکه تنها برای داشتن یک دیدگاه کلی آنها را بررسی خواهید کرد).
- مقدمه‌ای بر روندهای بودجه در ایران (به خصوص صفحه ۷ مورد روند بودجه شهرداری).
- جزوه آموزشی: ادغام بودجه‌ریزی جنسیت محور در سرتاسر روندهای کلی بودجه.

بودجه‌های عمومی را چگونه ارزیابی کنیم.

بودجه شامل هزینه‌های برنامه‌ریزی شده و درآمدهای برآورد شده برای یک سال مالی است. سال مالی در ایران از ۲۱ مارس (اول فروردین) و تا ۲۰ مارس سال بعد (۳۰ یا ۲۹ اسفند) ادامه پیدا می‌کند. هنگامی که بودجه به تصویب رسید، بودجه تبدیل به سندی قانونی خواهد شد که در آن چهارچوب‌های تعیین شده برای هزینه‌ها الزام آور هستند. اسناد بودجه در کشورهای مختلف و در میان سطوح دولت متفاوت هستند. اگر چه اغلب چنین فرض می‌شود که بودجه دیدگاه غیر جنسیتی دارد، چرا که هیچ ارتباط روشنی میان مسائل جنسیتی و اعداد و ارقام وارد شده در اسناد بودجه وجود ندارد. با این حال این موضوع می‌تواند نشان داده شود، که مسیری که دولت پولی را برای هزینه‌های مختلف اختصاص می‌دهد و همچنین مسیری که حکومت دست به جمع‌آوری پول می‌زند به طور مثال از طریق مالیات‌ها و هزینه‌های کاربردی، تاثیرات متفاوتی بر زنان و مردان و گروه‌های خاصی از آنان دارد. بنابراین، بودجه‌ها غیر جنسیتی نیستند، بلکه نسبت به موضوع جنسیت کاملاً بی‌اعتنا می‌باشند. با در نظر نگرفتن مسائل جنسیتی، آنها عمدتاً نابرابری‌های موجود در روابط قدرت را بازتولید می‌کنند.

هزینه‌های و درآمدهای بودجه دارای تأثیرات متفاوتی بر وضعیت زنان و دختران به نسبت مردان و پسران هستند، چرا که وضعیت زنان و مردان و همچنین نقش‌های اجتماعی که زنان و مردان در جامعه بازی می‌کنند، متفاوت هستند. به عنوان مثال، نسبت به تقسیم کار، مسئولیت‌ها و توانایی‌های مختلف، و محدودیت‌های گوناگونی که زنان و مردان با آنها روبرو هستند، دیدگاه جنسیتی وجود دارد. همه این موارد معمولاً زنان را در موقعیتی نابرابر نسبت به مردان در جامعه قرار می‌دهند، با قدرت اقتصادی، اجتماعی و سیاسی کمتر.

راه‌های متفاوت ارائه بودجه

اسناد بودجه و شکل‌های متفاوت بودجه می‌توانند پیچیده و طاقت فرسا باشند. در اینجا برخی از اطلاعات اولیه برای دانستن بهتر چگونه خواندن و تفسیر بودجه ارائه می‌شود. هزینه‌های بودجه در واقع آمار و ارقام موجود در بودجه هستند که به روش‌های مختلف طبقه‌بندی شده‌اند. راه‌های متداول برای طبقه‌بندی هزینه در یک بودجه مشخص عبارتند از: اقتصادی، اداری، کارکردی و طبقه بندی برنامه‌ای. اغلب بودجه در بیش از یک راه ارائه خواهد شد. بنابراین در هنگام خواندن بودجه مهم است که دریابید که بودجه به چه صورتی طبقه‌بندی شده است.

طبقه‌بندی اقتصادی

اساساً طبقه‌بندی اقتصادی بین اینکه بودجه مصرف هزینه‌های جاری یا هزینه‌های سرمایه‌ای می‌شود تمییز قابل می‌گردد.

هزینه‌های جاری هزینه‌هایی هستند، که برای خدمات و محصولات که به احتمال زیاد برای کمتر از یک سال باقی خواهند ماند و از سوی دیگر برای ادامه فعالیت‌های دولت هم ضروری هستند، مصرف می‌شوند. این هزینه‌ها عبارتند از حقوق کارمندان دولت، یارانه به شرکت‌ها، خانواده‌ها و افراد و هزینه‌های لازم برای عملیات و تعمیر و نگهداری. هزینه‌های سرمایه‌ای به هزینه‌هایی اطلاق می‌شوند که برای کالاها و خدماتی به کار می‌آیند که برای بیش از یک سال قابل استفاده خواهند بود. این هزینه‌ها عبارتند از هزینه کمک‌های فنی و آموزشی، هزینه‌های مربوط به زمین، ساختمان، زیرساخت‌ها و محصولات از قبیل کتاب. گاهی اوقات یک طبقه‌بندی سومی وجود دارد، که طبقه‌بندی نقل و انتقالات و یارانه‌ها خوانده می‌شود، در جایی که پرداخت‌های مالی به افراد (انتقال) و به سازمان‌ها (یارانه) به طور جداگانه‌ای مشخص شده است.

طبقه‌بندی اداری

تحت عنوان طبقه‌بندی اداری، هزینه‌ها بر اساس موسسات مسئول برای صرف آنها طبقه‌بندی می‌شوند. به عنوان مثال، بودجه‌های ملی بر اساس وزارت خانه‌های مختلف یا ادارات متفاوت طبقه‌بندی می‌شوند. معمولاً این طبقه‌بندی در ترکیب با دیگر طبقه‌بندی‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرند.

طبقه‌بندی کارکردی

این قسمت مربوط به طبقه‌بندی گروه‌ها بر اساس عملکرد یا هدفی است که بودجه برای آن صرف می‌شود (به طور مثال، سلامتی، آموزش، امنیت، و غیره). این قسمت، یک سبک طبقه‌بندی بین‌المللی را مورد استفاده قرار می‌دهد. این موضوع ممکن است شبیه به طبقه‌بندی اداری به نظر بیاید، اما آنها دقیقاً یکسان نیستند. به عنوان مثال، وزارت دفاع ممکن است پولی را برای خدمات درمانی کارکنان خود صرف کند. این هزینه تحت عنوان بهداشت در طبقه‌بندی کارکردی قرار خواهد گرفت، در حالی که تحت عنوان وزارت دفاع در بخش بودجه اجرایی قرار داده خواهد شد. این سبک از طبقه‌بندی به فهمیدن این که چگونه منابع برای حوزه‌های سیاسی مختلف و اهداف متفاوت صرف می‌شوند، کمک می‌کند.

طبقه‌بندی برنامه‌ای

طبقه‌بندی برنامه‌ای هزینه‌های عمومی را بر حسب برنامه‌ریزی‌های عمومی انجام شده اجرا می‌کند، که مجموعه‌ای از فعالیت‌هایی است که یک حکومت برای دستیابی به یک هدف انجام می‌دهد. این موضوع اغلب با اطلاعات در مورد برنامه‌ریزی، به طور مثال اهداف برنامه‌ریزی، فعالیت‌های مهم و شاخص‌های عملکرد، ترکیب می‌شود.

به طور کلی صرف نظر از اینکه چه طبقه‌بندی مورد استفاده قرار بگیرد، بودجه فی‌النه در بردارنده اطلاعات کافی برای فهمیدن چگونگی موارد مصرف آن با جزییات و چگونگی دستیابی به اهدافش

نیست. بنابراین کسب اطلاعات پیش‌زمینه در مورد بودجه توصیه می‌شود، به طور مثال از مقامات شهرداری که بودجه را آماده می‌کنند. این موضوع به درک بهتر از اهداف بودجه کمک می‌کند.

مقدمه‌ای بر مبادی اولیه تدوین بودجه در ایران (متن موجود به فارسی)

جزوه: ادغام‌کردن بودجه متناسب با موضوع جنسیت در سرتاسر روندهای تدوین بودجه
جزوه پیش رو یک چهارچوب ساده را برای تفکر در مورد این که بودجه‌بندی جنسیت محور چگونه می‌تواند به روند کلی بودجه متصل شود ارائه می‌دهد. در یک شکل ساده شده، روند بودجه مرکب از چهار مرحله است:

۱. آماده‌سازی بودجه
۲. تصویب بودجه (پذیرفتن بودجه)
۳. اجرایی کردن بودجه
۴. کنترل بودجه: حسابرسی و ارزیابی کردن

یک رویکرد مهم برای تبدیل بودجه‌بندی جنسیت محور به یک رهیافت پایدار در جهت برابری جنسیتی، ادغام موضوعات برابری جنسیتی در حداقل یکی از مراحل تدوین بودجه است. در این مسیر یک چشم‌انداز سیستماتیک‌تر و معطوف به اجرای برابری جنسیتی در زمینه بودجه می‌تواند به دست بیاید.

همچنین از منظر خارج از مدیریت عمومی مهم است که روند بودجه به خوبی شناخته شود، چرا که احتمالات بسیاری برای لابی‌گری و کار دفاع در میانه روندهای بودجه وجود دارد.

با استفاده از مدل ساده چهار مرحله مهم روند بودجه می‌توان دامنه امکانات برای تحقق بودجه‌بندی جنسیت محور را نشان داد. در هر یک از چهار مرحله، امکانات متفاوتی برای ادغام بودجه‌بندی جنسیت محور در روند بودجه در دسترس است. آن چه که در پی می‌آید توضیح مختصری از فعالیت‌های مهمی است که در مراحل مختلف روند بودجه انجام می‌شود، و نشانگر همه امکاناتی که بودجه جنسیتی در هر مرحله ممکن است که در اختیار داشته باشد.

لطفا توجه کنید که در مرحله عملی ممکن است که اختلافاتی میان عملکرد شهرداری‌های مختلف وجود داشته باشد. جزییات عمل و مسئولیت‌ها از جمله نکاتی هستند که شما می‌بایستی در محدوده شهرداری خود مورد بررسی قرار دهید. (به تمرین مراجعه کنید)

ادغام بودجه بندی جنسیت محور در مرحله آماده سازی بودجه

در مرحله تدوین بودجه فعالیت‌های مختلفی انجام می‌گیرد که آماده سازی بودجه را در مسیر برنامه‌ریزی قرار می‌دهد. در این مرحله، فرصت‌های مختلفی رخ می‌دهند که ادغام سیستماتیک موضوعات جنسیتی را در تدوین بودجه تضمین نماید. فعالیت‌های مهمی که در مرحله آماده سازی اصولاً انجام می‌شوند، عبارتند از:

- آماده‌سازی بودجه در مطابقت با برنامه پنج ساله توسعه و الویت‌های شهرداری،
- فراخوان‌های شهردار برای بودجه‌بندی،
- تعیین بالاترین سطح اهداف، اصول بنیادین و سیاست‌ها،
- تدوین و توزیع دستورالعمل‌های بودجه در میان بخش‌های مختلف شهرداری،

- آماده کردن سطح مشارکت توسط واحدهای شهرداری،
- تدوین نسخه اولیه بودجه توسط دفتر شهردار،
- تصویب نسخه اولیه بودجه توسط شهردار و ارائه آن به شورای شهر.

همه این فعالیت‌ها زمینه‌های مساعد را برای ادغام بودجه‌بندی جنسیت محور در روند تدوین بودجه فراهم می‌کنند. نکات قابل بحث و برجسته در این مرحله عبارتند از موارد زیر:

- شهردار اهمیت خاصی را به نیازهای زنان و مردان در زمینه تخصیص بودجه برای موضوعات الویت‌دار در نظر می‌گیرد،
- دستورالعمل‌های بودجه شامل ارائه درخواست به واحدهای شهرداری است، برای توجه به موضوعات واجد اهمیت برای زنان و برابری جنسیتی،
- الویت‌ها/اهداف شامل اهداف برابری جنسیتی است،
- اطلاعات در مورد تاثیر جنسیت در برنامه‌های تقدیم شده با بودجه موجود است،
- آماده سازی اعلان بودجه جنسیتی به عنوان بخشی از بودجه شهرداری‌ها.

اگر چه که آماده سازی بودجه اساسا در درون شهرداری‌ها و زیر نظر شهردار و بخش‌های مربوطه صورت می‌پذیرد، امکان مشارکت در این روند برای «مردم خارج از شهرداری‌ها» هم وجود دارد؛ به عنوان مثال برای اعضا شورای شهر، فعالان دانشگاهی و جامعه مدنی که می‌توانند برای تحقق بودجه‌بندی جنسیت محور در سطح آماده‌سازی فعالیت نمایند. اعضا شورای شهر می‌توانند تماس‌های غیر رسمی با شهردار و بخش‌های مختلف شهرداری‌ها داشته باشند که موضوعات واجد اهمیت را برجسته کنند؛ در حالی که محققان می‌توانند تحقیقاتی را در زمینه موضوعات حساس جنسیتی تهیه نمایند که می‌تواند بنیانی

برای اهداف سطح عالی و الویت‌ها باشد. مقطع آماده‌سازی بودجه فرصتی مهم برای لابی‌گری و دفاع از این مقولات در بخش‌های مختلف شهرداری و موسسات وابسته است، که الویت‌ها را از منظر جنسیتی در بودجه لحاظ کنند (همچنین در مرحله برنامه‌ریزی رهیافتی).

ادغام بودجه‌بندی جنسیت محور در مرحله تصویب بودجه

بودجه در شورای شهر به تصویب می‌رسد. این مرحله از روند بودجه معمولاً مورد توجه رسانه‌ها قرار می‌گیرد و بنابراین فرصتی وجود دارد که موضوع بودجه‌بندی جنسیت محور و وضعیت زنان را به کانون توجه افکار عمومی آورد. فعالیت‌هایی که به طور معمول در این مقطع از روند بودجه صورت می‌گیرد، عبارتند از:

- ارائه نسخه اولیه بودجه در شورای شهر،
- مذاکره در کمیته بودجه و برنامه‌ریزی در شورای شهر،
- تصویب بودجه توسط شورا

فعالیت‌ها در این مرحله پتانسیل‌های لازم برای ادغام کردن دیدگاه جنسیتی را دارا می‌باشند. برخی از این پتانسیل‌ها به قرار زیر هستند:

- متوجه کردن شهردار به مسائل خاص زنان و موضوعات برابری جنسیتی،
- ارائه کردن مواد بودجه به شورای شهر که شامل اطلاعات در مورد مسائل مهم زنان و مردان و موضوعات جنسیتی است،

- تصویب سند بودجه‌بندی جنسیت محور،
- برگزاری جلسات در مورد تاثیر بودجه بر برابری جنسیتی در هنگام بررسی بودجه،
- ارتباط برقرار کردن اعضا شورای شهر با سازمان‌های جامعه مدنی در مورد مسائل اولویت دار برای زنان و برابری جنسیتی،
- برگزاری جلسات توضیحی در مورد تاثیرات بودجه جنسیتی و دیگر مباحث مربوط به بحث بودجه توسط نهادهای جامعه مدنی و یا محققان،
- ارائه بودجه‌بندی جنسیت محور جایگزین توسط جامعه مدنی و یا محققان،
- تمرکز بر کار روابط عمومی برای مطلع کردن عموم مردم در مورد اثرات بودجه بر زنان و مردان و همچنین اهمیت بودجه‌بندی جنسیت محور،
- نظارت عمومی و مباحثه در مورد برابری جنسیتی در بودجه،
- همکاری با رسانه‌ها برای ارائه اطلاعات مربوطه و افزایش میزان قدرت گزارش‌دهی آنها در مورد ابعاد جنسیتی بودجه.

فعالان کلیدی در این مرحله اعضای شورای شهر به خصوص اعضای کمیته برنامه و بودجه هستند، هر چند که امکان فعالیت برای جامعه مدنی، رسانه‌ها و محققان هم در این مرحله وجود دارد. در این مرحله توجه عمومی به سمت برجسته تر شدن گرایش دارد و می‌تواند برای برجسته‌سازی مسائل برابری جنسیتی در زمینه سیاست‌های بودجه به کار گرفته شود.

ادغام بودجه‌بندی جنسیت محور در مرحله اجرا

مرحله اجرای بودجه به مقطع پیاده‌سازی سیاست‌ها و فعالیت‌های عمومی‌ای اشاره دارد که در سال مالی قبل از آن تصویب شده‌اند. در این مرحله زمینه مساعدی جهت طرح ادغام بودجه بندی جنسیت محور وجود دارد، چرا که بودجه مصوب سال مالی قبل عملاً به مرحله اجرا درآمده و روشن شده که براساس آن واقعا چه خدماتی ارائه شده و چگونه سرمایه‌گذاری‌ها به مرحله اجرا درآمده‌اند. فعالیت‌های عمده‌ای که معمولاً در این مرحله از فرآیند بودجه انجام می‌شوند، عبارتند از:

- اجرای سیاست‌ها / برنامه‌ها؛ ارائه خدمات، سرمایه‌گذاری‌های انجام شده،
- هزینه‌های نظارت شده و عملکردهای اندازه‌گیری شده،
- پاسخگویی مستند شده.

مرحله اجرای بودجه و سیاست‌ها نیز پتانسیل‌هایی برای ادغام بودجه بندی جنسیت محور ارائه می‌دهند. نقاط احتمالی ورود در این مرحله به شرح زیر هستند:

- تمرکز بر روی نیازهای متفاوت زنان و مردان و موضوع برابری جنسیتی در هنگام اجرای فعالیت‌ها، ارائه خدمات و صرف بودجه،
- اجرای اهداف و شاخص‌های بودجه‌بندی که از نظر جنسیت معقول است،
- فرآیندهای مشارکتی برای تعریف خدمات ارائه شده؛ مشارکت طرف‌های ذینفع در بهبود کیفیت ارائه خدمات،
- توجه به مخاطب قرار دادن گروه‌های هدف، زنان و مردان در میان طرف‌های ذینفع،
- تجزیه و تحلیل جنسیتی به عنوان پایه‌ای برای اجرای سیاست‌ها،

- جمع‌آوری داده‌های مربوط به تفکیک جنسیتی در مورد طرف‌های ذینفع (این که چگونه بسیاری از زنان و مردان خدمات عمومی را دریافت کرده‌اند)،
- گزارش دادن شاخص‌های جنسیتی و اطلاعات در مورد تاثیر سیاست‌ها یا برنامه‌های مربوط به برابری جنسیتی.

قسمت‌های اداری شهرداری‌ها و دیگر سازمان‌های اجرایی فعالان کلیدی در مرحله اجرای بودجه و سیاست هستند، که به موجب آن کارمندان دولت مسئول ارائه خدمات مختلف هستند و در این بین وظایف شهرداری نقش بزرگی را ایفا می‌کنند. بخش خصوصی هم می‌تواند در هنگام ارائه خدمات تعیین شده نقشی را ایفا کند. بخش امور مالی نقش مهمی در آزاد کردن منابع بازی می‌کند. در این مرحله، عمل جامعه مدنی می‌تواند در زمینه ارائه خدمات باشد؛ علاوه بر این فعالان می‌توانند خواهان پاسخگویی مقامات باشند و بر ارائه خدمات نظارت نمایند. به منظور اجرای کامل بودجه بندی جنسیت محور ارائه چشم اندازی از طرف‌های ذینفع بالقوه و بالفعل در خدمات دولتی واجد اهمیت بسیار است.

ادغام بودجه‌بندی جنسیت محور در مرحله حسابرسی بودجه و ارزیابی آن

حسابرسی و ارزیابی بودجه مرحله انتهایی و پس از اجرا کردن بودجه است. فعالیت‌های مختلفی که عموماً در این مرحله انجام می‌شوند، عبارتند از:

- ارزیابی عملکرد مالی،
- حسابرسی رسمی و گزارش به شورای شهر،
- ارزیابی نتایج (دستیابی به نتایج) و گزارش دادن.

غالباً در مورد اینکه در مرحله ارزیابی بتوان بودجه‌بندی جنسیت محور را در مرحله ارزیابی وارد کرد شک وجود دارد. دلیل این امر آن است که تصور محدودی راجع به این که ارزیابی به چه معنی است وجود دارد و اکثراً ارزیابی را تنها گزارش مالی و حسابرسی محسوب می‌شود. به دلیل آن که فعالیت‌ها در این مقطع (مانند گزارش کردن) فراتر از ارزیابی‌های مالی است، زمینه‌های مساعدی برای ادغام برنامه بودجه‌بندی جنسیت محور وجود دارد. نقاط احتمالی ورود به بحث به شرح زیر هستند:

- هزینه‌های صورت گرفته در موارد مهم برای موضوعات زنان و برابری جنسیتی،
 - حسابرسی‌های انجام شده در مورد اجرای بودجه‌بندی جنسیت محور،
 - اطلاعات مربوط به عملکرد در مورد پیشرفت‌های صورت گرفته در وضعیت زنان و مردان و ارزیابی‌های انجام شده در مورد برابری جنسیتی،
 - گزارش‌های ارائه شده در شورای شهر،
 - سازمان‌های جامعه مدنی فعال در امور زنان و شهروندان ذکر شده در ارزیابی عملکردها.
- فعالان کلیدی در مرحله حسابرسی و ارزیابی موسساتی هستند که یا حسابرسی و ارزیابی را انجام می‌دهند و یا گزارش‌ها را دریافت کرده و آنها را مورد بحث قرار می‌دهند. جامعه مدنی می‌تواند نقش فعالی را در این مرحله از طریق نقش نظارتی و درخواست پاسخگویی به انجام برساند.

تمرین

ادغام فعالیت‌های بودجه‌بندی جنسیت محور در چرخه بودجه در روند بودجه سازی در شهرداری شما.

هدف

مشخص کردن فعالیت‌های مرتبط با بودجه‌بندی جنسیت محور در کنار مراحل مختلف چرخه بودجه در شهرداری ای که شما در حوزه استخفاظی آن فعال هستید.

وظیفه

خود را با جزییات فنی موضوع تدوین بودجه در شهرداری آشنا کنید (در ادامه شما برخی سوالات را خواهید یافت، که راهنمایی برای فعالیت‌ها و تلاش‌های شما خواهند بود):

- چه کسی مسئول تهیه نسخه اولیه بودجه در دفتر شهردار است؟
- چه کسی درگیر در مرحله آماده سازی نسخه اولیه بودجه است؟
- نقش بخش‌های مختلف شهرداری در ارتباط با بودجه چیست؟
- چه زمانی دستورالعمل‌هایی برای آماده سازی بودجه صادر می‌شود؟ به وسیله چه کسی؟
- چه کسانی دارای نقش کلیدی در مذاکرات مربوط به بودجه در شورای شهر هستند، و به ویژه در کمیته‌های بودجه و برنامه‌ریزی؟
- چه کسانی برای صحبت در مورد بودجه و به اشتراک گذاشتن اطلاعات مربوطه مستعد و آماده هستند؟
- چه افرادی متمایل هستند که به نیروهای شما ملحق شوند که موضوعات دارای اهمیت خاص برای برابری جنسیتی میان زنان و مردان را در زمینه مذاکرات مربوط به بودجه به پیش ببرند؟

- آیا گروه‌ها و افرادی خارج از حوزه شهرداری‌ها (همانند جامعه مدنی، دانشگاه‌ها) وجود دارند که در ارتباط با دفاع و لابی‌گری در زمینه بودجه واجد تجربه بوده و از بودجه و روند تدوین آن به خوبی مطلع باشد؟

در حالی که این تمرین را انجام می‌دهید، این نکته به صورت خاص مهم است که به موارد زیر فکر کنید: افرادی که می‌توانید از آنها در مورد فهمیدن بهتر بودجه و روندهای تدوین آن راهنمایی بخواهید، همچنین افراد و سازمان‌هایی که می‌توانند به صورت بالقوه متحدان شما در امر استفاده از بودجه برای تشویق ارتقا موقعیت زنان و برابری جنسیتی باشند.

لطفا همه فعالیت‌هایی را که ممکن است در درون شهرداری‌ها به بهبود کار بودجه‌بندی متناسب با موضوع جنسیت در مراحل مختلف تدوین آن بینجامد، مشخص کنید.

لطفا در مورد اهداف سیاسی خود بیان‌دهید و نقش و درگیری خود را در بیشتر جنسیتی کردن بودجه مجسم کنید.

اهداف معنادار و ممکن و فعالیت‌های متناسب با موقعیت و امکانات شما کدام‌ها هستند؟

پیام‌های اصلی سرفصل

- بودجه در بر گیرنده هزینه‌های برنامه‌ریزی شده و درآمد برآورد شده برای یک سال مالی است.
- بودجه پس از تصویب شدن تبدیل به یک سند حقوقی می‌شود و چهارچوب‌های تعیین شده برای هزینه‌ها در آن الزام آور خواهند بود.
- اسناد بودجه در کشورهای مختلف و در بخش‌های مختلف حکومت بسیار متفاوت هستند. از همین رو شما قبل از تقدیم بودجه به شورا در شهرداری می‌بایستی دریابید که بودجه چه ظاهری باید داشته باشد و چه اسنادی لازم است که به آن ضمیمه شوند.
- اسناد بودجه و اشکال آن می‌توانند پیچیده و خسته کننده به نظر برسند. از این رو لازم است، که شما از افراد مطلع در این زمینه مشورت بخواهید که بودجه را چگونه بخوانید و چگونه آن را تفسیر کنید.
- متن بودجه در دورن خود دارای اطلاعات کافی نیست که برای تفسیر جزییات هزینه‌های ذکر شده و اهداف تعیین شده به کار آید. بنابراین اگر شما در بررسی بودجه دچار سردگمی می‌شوید، به یاد داشته باشید که هر کسی برای داشتن درکی کامل از بودجه نیازمند داشتن اطلاعات پیش زمینه و بنیادین است.
- به صورت کلی، روند بودجه دارای چهار مرحله کلی است:
 - آماده‌سازی بودجه،
 - تصویب بودجه،
 - اجرای بودجه،
 - حسابرسی و ارزیابی بودجه.

- فضایی برای ادغام چشم‌انداز جنسیتی (موضوعاتی از قبیل اهمیت مسئولیت زنان و برابری جنسیتی میان زنان و مردان) در مرحله آماده سازی بودجه وجود دارد.
- فهمیدن بودجه اهمیت قابل توجهی دارد: این که چه کسی واجد مسئولیت در چه مرحله‌ای از روند تدوین بودجه در شهرداری شما است.
- بر حسب اهداف تعیین شده، موقعیت و منابع در دسترس، فعالیت‌های بودجه متناسب با موضوع جنسیت می‌تواند در مراحل مختلفی از روند تدوین بودجه به انجام برسد. گرچه که تدوین این نوع بودجه توسط خود شهرداری می‌تواند امر مثبتی تلقی شود، بهتر آن خواهد بود، اگر دیدگاه جنسیتی در تمامی مراحل تدوین بودجه دخیل و ادغام شود.
- اعلان یک بودجه‌بندی جنسیت محور می‌تواند بخش تازه‌ای از مواد بودجه ارایه شده در شورای شهرداری باشد. این امر می‌تواند دستاوردهای شهرداری را برجسته کند و یا برنامه‌های کار در جهت برابری و نشان دادن این امر که زنان و مردان چگونه می‌توانند از بودجه ای به این سبک منتفع شوند.
- قبل از آغاز کردن کار خود در زمینه بودجه و روندهای آن، این امر واجد بیشترین اهمیت است که بدانید در پی چه هستید و سپس بر اساس روند بودجه، رهیافت‌ها و فعالیت‌های خود را برنامه‌ریزی کنید.

سرفصل هشتم:

استفاده از بودجه‌بندی جنسیت‌محور برای تشویق برابری جنسیتی در ایران

مقدمه

هدف از این سرفصل آشنا کردن شما با مسائل کلیدی در مورد برابری بین زنان و مردان در ایران است. تا به این مرحله ما در مورد این که بودجه‌بندی جنسیت‌محور چگونه می‌تواند برابری میان زنان و مردان، حقوق و رفاه زنان را تشویق نماید، صحبت کرده‌ایم. به منظور دانستن این که چگونه می‌توان برابری را تشویق نمود، مهم است که موقعیت حال حاضر و چالش‌های پیش رو را به درستی بشناسید.

کاملاً روشن است که بسیاری از موضوعات الویت‌دار در مقوله برابری جنسیتی و حقوق زنان در ایران به حقوق برابر و حمایت‌های قانونی مربوط هستند. در حالی که این مسائل از اهمیت کلیدی برخوردار بوده و اولویت دستور کار برای برابری جنسیتی هستند، در این سرفصل مد نظر نیستند. دلیل آن است که ابزارها و رهیافت‌های مختلفی برای دستیابی به برابری جنسیتی وجود دارد. اگر چه بودجه‌بندی جنسیت‌محور یک رهیافت قدرتمند است (همانطور که در سرفصل‌های بعدی خواهیم دید)، همزمان یک رهیافت

کلیدی در مبارزه حقوقی نیست. همان گونه که گفته شد، این به معنای انکار اهمیت منابع برای مبارزه حقوقی نیست. بدیهی است که منابع قابل توجهی برای ارائه منابع مالی جهت مبارزه حقوقی لازم است. با این حال، چالش‌هایی که ما در این سرفصل بررسی خواهیم کرد مربوط به وضعیت اجتماعی و اقتصادی زنان در جامعه ایران است. این سرفصل شامل مجموعه‌ای از مطالب خواندنی در مورد ایران است. از این روست که این سرفصل برای تفکر در مورد چگونگی عملیاتی کردن بودجه‌بندی جنسیت محور در قالب کار سیاسی شما بسیار ضروری است. اگر چه که ما از موقعیت زنان در ایران آگاه هستیم، همچنان نیازمند دانستن بیشتر در مورد آنچه که باید تغییر کند می‌باشیم. قبل از شروع این سرفصل، من شما را به تفکر انتقادی در مورد هر آن چه که در مورد وضعیت زنان و مردان در ایران می‌دانید و چالش‌های کلیدی که باید تغییر کنند، دعوت می‌کنم.

متون برای مطالعه

[گزارش شکاف جنسیتی ایران، سال ۲۰۱۵.](#)

تمرین: مشخص کردن الویت‌ها برای انجام تغییرات

بر اساس خواننده‌های این سرفصل - و احتمالاً براساس تجربه‌های قبلی و دانش خودتان - شما دارای یک دیدگاه کلی در مورد وضعیت اجتماعی و اقتصادی زنان و مردان در ایران هستید. در این تمرین:

به عنوان نقطه آغازین از شما خواسته شده که به بررسی یافته‌های کلیدی در مورد وضعیت اجتماعی و اقتصادی زنان و مردان پرداخته و نابرابری‌های کلیدی و چالش‌های اقتصادی و اجتماعی زنان را به عنوان اولویت‌هایی برای تغییر شناسایی کنید. اگر چه که انتخاب این مسائل برحسب اولویت‌های شخصی صورت می‌گیرد، به شما در شناسایی آنچه که فکر می‌کنید مهم‌ترین مسائل هستند، کمک می‌کند. حداکثر سه مشکل واجد اهمیت را شناسایی کنید:

بر اساس سه مشکلی که گمان می‌کنید اصلاح آنها نیازمند برخی تغییرات است، جدول زیر را تکمیل کنید:

- اولین وظیفه آن است، که هدف را برای هر یک از سه مسئله تعریف کنید، که بر اساس آن شما خواهان رسیدن به چه چیزی هستید (مشکل و هدف در ستون اول جدول).
- بعد از آن شما می‌بایستی سیاست‌ها یا فعالیت‌های کلیدی حکومت (حداقل یکی و حداکثر تا شش تا) را که می‌تواند به بهبود موقعیت بیانجامد، شناسایی کنید (ستون دوم). لطفا توجه داشته باشید که تمرکز ما در اینجا بر روی تغییرات قانونی نیست (که البته می‌تواند بخشی از بهبود وضعیت باشد)، اما ما در ارتباط با بودجه عمومی فعالیت می‌کنیم، و در همین راستا من از شما می‌خواهم، که بر روی فعالیت‌های عمومی مانند خدمات عمومی، زیرساخت‌های عمومی مهیا (زیرساخت به سرمایه‌گذاری‌های عمومی در زمینه‌هایی مانند خیابان‌ها، مهد کودک‌ها، مدارس، سالن‌های تئاتر و غیره اشاره دارد) و یا پشتیبانی مالی فراهم شده، تمرکز کنید. لطفا توجه داشته باشید، که لزوما همه فعالیت‌های عمومی جدیدی

که شما پیشنهاد می‌کنید، در همه زمینه‌ها، به تغییر در فعالیت‌های موجود همانند بهبود کیفیت مفهوم برابری و دسترسی برابر به خدمات عمومی ارائه شده، نمی‌انجامد.

- در ستون بعدی (ستون سوم) شما هر موسسه و ساختاری را که مسئول ارائه فعالیت‌های عمومی است، شناسایی خواهید کرد. اگر در این زمینه اطمینان کافی ندارید، جای آن را با یک علامت سوال پر کنید.
- و در نهایت در ستون چهارم، شما تعیین می‌کنید که چه سطحی از حکومت (مرکزی، استانی، شهرداری) مسئول رسیدگی به مشکلات مطرح شده است (احتمالا بیش از یک نهاد وجود مسئول دارد).

در زیر نمونه‌ای را برای این تمرین ملاحظه می‌کنید:

اشاره به موضوعات کلیدی نابرابری و چالش‌های اجتماعی و اقتصادی برای زنان

در چه سطحی شما می‌توانید این مسئله را مورد اشاره قرار دهید (سطح مرکزی، استانی، شهرداری)	موسسه عمومی مسئول ارائه فعالیت‌های مربوطه عمومی (و امور مالی) است	آیا ارائه فهرستی از تغییرات مد نظر در مورد فعالیت‌های عمومی، به عنوان مثال خدمات، سرمایه‌گذاری‌های زیربنایی و یا پشتیبانی مالی می‌تواند به بهبود وضعیت زنان کمک کند؟	موضوعات کلیدی ای که می‌بایستی مورد اشاره قرار بگیرند؛ یا به صورت خاص شما در پی چه هستید (اهداف)
			I.
		۱.	
		۲.	

		۶.	
		۴.	
		۵.	
		۶.	
			II.
		۱.	
		۲.	
		۳.	
		۴.	
		۵.	
		۶.	
			III.
		۱.	
		۲.	
		۳.	
		۴.	
		۵.	
		۶.	

پیام‌های اصلی سرفصل

- اگر شما می‌خواهید که از بودجه‌بندی جنسیت محور به صورتی مناسب استفاده کنید، مهم است که در ابتدا بدانید که خواهان تغییر چه چیزی از رهگذر این سبک از بودجه‌بندی هستید.
- به منظور کسب اطلاعات بیشتر در مورد وضعیت زنان و مردان در منطقه خود، شما می‌بایستی که از منابع بسیاری استفاده کنید. این منابع می‌تواند که شامل آمار رسمی، گزارش‌های بین‌المللی یا ملی و یا در سطح شهرداری‌ها، تحقیقات دانشگاهی، تجربیات شخصی و به اشتراک گذاشتن آنها با زنان در جامعه باشد.
- اگرچه بسیاری از چالش‌ها و مشکلات در کشور وجود دارد، رهیافت برای تغییر نیازمند تمرکز است. بنابراین بسیار مهم است که به تعیین اولویت‌ها برای تغییر بپردازیم.
- هنگامی که بودجه‌بندی جنسیت محور را به عنوان یک رهیافت مهم برای ترویج تغییر در زمینه‌های کلیدی آغاز می‌کنید، مهم است که بدانید که کدام موسسات عمومی برای ارائه خدمات عمومی، سرمایه‌گذاری‌های عمومی و یا ارائه انتقالات مالی مورد نیاز مسئول هستند.
- شفافیت سازی (دانستن این که چه چیزی می‌خواهید و چه کسانی مخاطب شما برای تغییرات مد نظرتان هستند) برای متمرکز ماندن بر دستورات تغییر ضروری است.
- کار در این سرفصل شامل آماده‌سازی بودجه‌بندی جنسیت محور به عنوان اساسی برای دفاع از تغییرات مد نظر و اجرایی‌کردن این سبک از بودجه‌بندی است (به سرفصل‌های بعدی مراجعه کنید).

سرفصل نهم:

تحلیل بودجه جنسیتی به عنوان اساسی برای تبلیغ و دفاع کردن از انجام تغییر

مقدمه

هم اکنون زمان مناسبی برای فکر کردن در مورد این نکته است، که چگونه می‌توانید بودجه‌بندی جنسیت محور را در کار سیاسی خود به کار ببرید. این سرفصل بر این نکته متمرکز است، که چگونه به صورت موفقیت‌آمیزی می‌توانید ایده‌ها و اهداف خود را دنبال کنید. دفاع و لابی‌گری رهیافت‌های مهمی در این زمینه هستند.

در این مقطع به شما توصیه می‌شود که به عقب بازگردید و نتایج حاصل از تمرین سرفصل قبلی را مرور کنید، که در طی آن فعالیت‌های مشخص عمومی‌ای را تعیین کرده بودید که به شما در اشاره کردن به برخی از مشکلات کلیدی در زمینه موضوعات مربوط به برابری کمک خواهد کرد. یکی از فعالیت‌ها را از ستون دوم فهرست انتخاب کنید و آن را هنگام کار کردن بر روی مطالب سرفصل پیش رو به یاد

داشته‌باشید. این موضوع به شما کمک خواهد کرد که بر همه موضوعاتی که در این سرفصل خواهید آموخت، متمرکز باقی بمانید و آنها را در الویت‌های مد نظر خود برای انجام تغییرات اعمال کنید.

رهیافت‌های مربوط به دفاع و تبلیغ از بودجه‌بندی جنسیت محور

دفاع و تبلیغ بخشی اساسی در کار بودجه‌بندی جنسیت محور است. تجربه‌های حاصل از بودجه‌های متفاوتی با دیدگاه‌های جنسیتی نشان داده است که فعالیت‌های دفاعی و تبلیغی محور اصلی موفقیت و پایداری طرح‌های بودجه‌بندی جنسیت محور هستند، به خصوص برای فعالان خارج از شهرداری‌ها. هدف کلی فعالیت‌های دفاعی و تبلیغی در واقع تاثیرگذاری بر تصمیم‌گیرندگان اصلی در روند بودجه‌بندی است. افراد متعهد، سازمان‌های جامعه مدنی و فعالان خارج از شهرداری‌ها نقش مهمی در تبلیغ اهمیت بودجه‌بندی جنسیت محور و لزوم انجام تغییرات در شهرداری‌ها و شوراهای شهر برای داشتن بودجه‌ای پاسخگوتر به نگرانی‌ها و الویت‌های جنسیتی زنان و سایر گروه‌های به حاشیه رانده شده در جامعه دارند. به عنوان یک سیاستمدار و یا فعال جامعه مدنی شما ممکن است که از قبل تجربه‌های فراوانی در مورد فعالیت‌های تبلیغی و ترویجی داشته باشید. سرفصل پیش رو برخی از موضوعات کلیدی را در مورد بودجه‌بندی جنسیت محور مطرح می‌کند. برای شروع مهم است که به یاد داشته باشید که بودجه‌بندی جنسیت محور در پی تغییر دادن روندهای متعارف بودجه و تغییر دادن بودجه است. به این دلیل است که بودجه‌بندی جنسیت محور به عنوان روشی قدرتمند جهت نفوذ در فرایند سیاسی شناخته می‌شود و در این راستا رهیافت‌های مربوط به دفاع و تبلیغ، عناصری مهم در تاثیرگذاری بر تصمیم‌گیرندگان هستند.

از آن جایی که کار تنظیم بودجه امری سیاسی است، عرصه‌ای را برای حضور و رقابت منافع متضاد افراد ذینفع و فعالان ایجاد خواهد کرد. حضور و رقابت افراد فعال که هر یک از آنها درگیر موقعیت‌های متفاوتی هستند، احتمالات گوناگونی را در زمینه تاثیرگذاری بر روند تصمیم‌گیری بودجه مطرح می‌کند. شما از طریق کار تبلیغی و تشویقی خود وارد این عرصه رقابتی شده و می‌بایستی که برای جلب توجه و حمایت تصمیم‌گیرندگان از کار خود به رقابت بپردازید.

کار تبلیغی و تشویقی مربوط به بودجه‌بندی جنسیت محور می‌تواند اهداف مشخص متفاوتی داشته باشد. برخی از فعالیت‌های مربوط به بودجه‌بندی جنسیت محور با افزایش آگاهی در میان تصمیم‌گیرندگان و جمعیت هدف آغاز می‌شود که بودجه‌های عمومی بر برابری بین زنان و مردان و تعهدات دولت برای حرکت به سمت سیاست‌های مربوط به بودجه‌بندی جنسیت محور تاثیرگذار هستند. از جمله آنها، کار تبلیغی و تشویقی مربوط به بودجه‌بندی جنسیت محور می‌تواند معطوف به الویت‌بندی مجدد بودجه‌های اختصاص یافته در جهت فراهم کردن امکانات بیشتر برای فعالیت‌های مثبت در جهت برابری جنسیتی باشد. همچنین کار تبلیغی و تشویقی می‌تواند در پی تغییر دادن برنامه‌ریزی و بودجه و فرآیندهای مربوطه باشد. انجام کارهای تبلیغی و تشویقی هدفمند در مورد بودجه‌بندی جنسیت محور به وسیله فعالان، سیاستمداران و یا سازمان‌های جامعه مدنی گام‌هایی مهم در جهت تحقق این نوع بودجه‌بندی در سطح شهرداری‌ها هستند.

اگر هنوز هیچ فعالیتی در ارتباط با بودجه‌بندی جنسیت محور در شهرداری صورت نگرفته است، کار شما آن خواهد بود، که با هدف تشویق اجرای این سبک از بودجه‌بندی در درون ساختار شهرداری، توجه فعالان تاثیرگذار در بودجه‌بندی و افراد منتفع از آن را در شهرداری جلب کنید. چالش اصلی متقاعد کردن شهردار و مدیریت شهرداری برای شروع این کار است. اگر در شهرداری شما قبلاً برخی کارها در زمینه

بودجه‌بندی جنسیت محور صورت‌گرفته همچنان امکان انجام فعالیت‌های تشویقی بیشتر برای بهبود عملکرد این نوع بودجه‌بندی، نهادینه کردن آن در روند برنامه‌ریزی‌ها و همچنین تمرکز بر روی اولویت‌های خاص زنان و برابری جنسیتی وجود دارد. هدف دیگر کار تشویقی می‌تواند انجام لابی‌گری بیشتر برای حضور زنان در شغل‌های تاثیرگذار در روند تصمیم‌گیری به خصوص در امور مالی بودجه باشد.

به خاطر داشته باشید، زمانی که می‌خواهید بودجه‌بندی جنسیت محور را معرفی کنید برخی از فعالان خارج از شهرداری‌ها مانند سازمان‌های جامعه مدنی می‌توانند ابتکار عمل را به دست گرفته و برخی تجزیه و تحلیل‌ها در مورد بودجه‌بندی جنسیت محور توسط خودشان ارائه نمایند. اما به منظور پیاده‌سازی بودجه‌بندی جنسیت محور و انجام برنامه‌ریزی سیستماتیک شما باید این قضیه را روشن سازید که اجرای این بودجه مسئولیت و وظیفه شهرداری است. نهادهای جامعه مدنی و سایر فعالان می‌توانند در این روند نقشی مهم داشته و نقطه نظرات تاثیرگذاری را در جهت تضمین برقراری یک روند معنی‌دار از تغییرات و حفظ آنها در مسیر درست بیان نمایند، هر چند که در غایت امر اجرای بودجه‌بندی جنسیت محور می‌بایستی که توسط شهرداری به سرانجام برسد. به همین دلیل است که انجام فعالیت‌های دفاع [advocacy] واجد اهمیت به سزا هستند.

مهمترین عناصر و توصیه‌ها برای دفاع و تبلیغ موثر از بودجه‌بندی جنسیت محور

روشن‌بودن هر آن چه که می‌خواهید

در هر کار دفاع اولین و مهم‌ترین گام دانستن آن است که به دنبال چه چیز هستید. به منظور دستیابی به اهداف خود، شما باید این موضوع را برای خودتان کاملا روشن سازید. روشن ساختن هدف شرط لازم ولی نه کافی برای اجرای بودجه‌بندی جنسیت محور است. همان‌گونه که تا به این جا در سرفصل‌های مختلف دیده‌اید، اجرای بودجه‌بندی جنسیت محور می‌تواند در شکل‌های مختلفی انجام شود. بنابراین این موضوع دارای آن حد از اهمیت هست که شما با گروه خود در مورد این که بودجه‌بندی جنسیت محور چگونه می‌تواند به بهترین شکل ممکن برای اشاره به برابری جنسیتی و و حقوق زنان به کار گرفته شود صحبت کنید.

اثبات کردن اهدافتان به شیوه‌ای استدلالی

این مهم است که بدانید چه می‌خواهید. با این حال، به منظور این که اهداف خود را بدل به اهداف مقامات شهرداری کنید، شما نیازمند آن هستید که استدلال‌های قانع کننده‌ای را مطرح کنید و از فهمیده شدن اهداف خود و پذیرش آنها از سوی شهرداری اطمینان یابید. بنابراین یک گام اساسی، جمع‌آوری حقایق و آمار مهم در جهت تشریح اهمیت بودجه‌بندی جنسیت محور برای شهرداری است. اگر از قبل برخی تجزیه و تحلیل‌ها در مورد بودجه‌بندی جنسیت محور انجام شده باشد، می‌توانید آنها را به عنوان بنیانی برای استدلال‌های خود به کار ببرید. مهم است که پیام خود را برای رساندن به گروه هدف به درستی فرموله

کنید، به طور مثال، اگر استدلال‌های شما با آمار و ارقام صحیح و تشریح عملکرد بر اساس زبان و ادبیات مرسوم در بودجه قابل تصدیق باشد، مقامات امور مالی در شهرداری برای شما قابل دسترس خواهند بود.

پیوند دادن اهداف مد نظر با الویت‌های شهرداری

به منظور اطمینان از این که الویت‌های شما توسط شهرداری منطقه‌تان مورد ملاحظه قرار خواهد گرفت، مهم است که نشان دهید که پروژه شما (اجرای بودجه‌بندی جنسیت محور) در جهت ارتقا الویت‌های تعیین شده از طرف شهرداری خواهد بود. بنابراین و بر حسب اولویت‌های شهرداری، شما می‌بایستی که در جهت متصل کردن بودجه‌بندی جنسیت محور با تعدادی از الویت‌های اساسی شهرداری تلاش کنید و در مورد این که چگونه بودجه‌بندی جنسیت محور می‌تواند برای دستیابی به این الویت‌ها کمک کننده باشد، استدلال کنید. برای مثال، اگر حکمرانی خوب یک الویت کلیدی است، شما می‌توانید در این جهت حرکت کنید، که اجرای بودجه‌بندی جنسیت محور در راستای دستیابی به حکمرانی خوب است.

اگر بهبود ارائه خدمات یک اولویت است، روشن است که شما می‌توانید اجرای بودجه‌بندی جنسیتی را به این الویت پیوند دهید، به این صورت که این سبک از بودجه‌بندی باعث افزایش کیفیت خدمات از طریق فراهم کردن زمینه‌های یک رویکرد دقیق‌تر خواهد شد. لطفاً برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد مزایا و منافع حاصل از بودجه‌بندی جنسیت محور به سرفصل ششم مراجعه کنید.

ایجاد شبکه و یافتن متحدان کلیدی که تاثیر و نفوذ کار شما را دوچندان می‌کنند

به عنوان یک فعال و یا یک سیاستمدار، شما هم ممکن است که به منابع محدودی برای کار خود دسترسی داشته باشید. بنابراین مهم است، که به دنبال متحد باشید. متحدان شما می‌توانند در میان سازمان‌های جامعه مدنی، محققان دانشگاهی، برخی از سازمان‌های ملی، برخی از مقامات متعهد در داخل مدیریت عمومی و یا اعضای شورای شهر باشند. ایجاد اتحاد و ارتباط مناسب (شبکه سازی) ممکن است که در قویتر شدن و برجسته‌تر شدن شما موثر باشند. این موضوع همچنین به شما کمک می‌کند، که روش‌های متفاوتی را برای تاثیرگذاری مورد استفاده قرار دهید. اعضای شورای قطعا دسترسی بهتری به همکاران حزبی خود دارند و قطعاً می‌توانند نسبت به شما تاثیر بیشتر بر روی آنها اعمال نمایند. همچنین مقامات بخش عمومی دارای دانشی حیاتی در مورد زمان‌بندی روندهایی هستند، که به شما در مسیر فعالیت‌های تبلیغی و تشویقی‌تان کمک بسیار می‌کنند. همچنین در داخل مجموعه مدیریت عمومی، اطلاعات و آمار بسیاری جمع‌آوری شده است، که می‌تواند برای پیشبرد استدلال شما موثر باشد.

انتخاب کردن مسیرهای متفاوت برای انتقال پیام

تنوع وسیعی از گزینه‌های موجود برای کار تبلیغی و تشویقی وجود دارد، از جمله ملاقات با مقامات کلیدی، حضور در مجامع عمومی مهم، کنفرانس‌های مطبوعاتی و کار با رسانه‌ها، استفاده از شبکه‌ها، تهیه مقالات مستدل مربوط به سیاست‌گذاری، استفاده از جلسات شورای شهر برای مطرح کردن موضوعات مدنظران در دستور کار آنها و موارد دیگری از این دست. استفاده از کانال‌ها و ابزارهای

مختلف سودمند خواهد بود. در ضمن کار تبلیغی و تشویقی خود را نه تنها به عنوان یک ابزار بلکه به شکل هدفی بلند مدت که قادر به استفاده از ابزارهای متفاوت تاثیرگذاری است، در نظر بگیرید.

مخاطب قرار دادن افراد درست در زمانی مناسب و با استفاده از حقایق معتبر

موفقیت کار تبلیغی و تشویقی بستگی به هدف قرار دادن افراد مناسب در زمان مناسب و با استفاده از آمار و ارقام صحیح دارد. بنابراین بسیار مهم است که رهیافت کار تبلیغی خود را از طریق درج کردن برخی از تحقیقات انجام شده در مورد زمان بندی بودجه شهرداری، برنامه ریزی در مورد آن و فعالانی که به روند تصمیم گیری در مورد بودجه ارتباط دارند، استحکام ببخشید. (برای اطلاعات بیشتر به توضیح روند بودجه بندی در سرفصل هفتم نگاه کنید).

چهارچوب بندی کردن پیام های دفاعی به صورتی موثر

برای تدوین پیام خود مناسب خواهد بود که از برخی از اصول بنیادین پیروی کنید. آن چه که در دنباله می آید، فهرستی از همین اصول بنیادین است که می تواند برای تدوین یک پیام روشن و کارآمد به کار گرفته شود (منبع: UNDP 2005):

۱. شناختن مخاطبان،
۲. شناختن محیط سیاسی و موضوعات مهم اخیر، منازعات و موضع های مختلف،
۳. ارائه پیام به صورتی ساده و مختصر،

به ویژه اطمینان حاصل کنید که پیام شما حتی توسط کسی که موضوع را هم نمی‌داند درک خواهد شد. صحبت در مورد جنسیت و برابری ممکن است که برای بسیاری از مردم مفهوم نباشد، بنابراین استفاده از زبانی ساده و به کار بردن مثال بسیار برای تشریح موضوع ضروری است.

۴. استفاده از داستان‌ها و حکایت‌های زندگی واقعی،

۵. استفاده از زبانی دقیق و قدرتمند و به کار بستن افعال فعال،

۶. استفاده از حقایق روشن و ارقام به صورتی خلاقانه،

کار دفاعی و تشویقی می‌تواند مبتنی بر برخی از تجزیه و تحلیل‌هایی باشد، که شما قبل از این در مورد بودجه و سیاست‌های مربوط به آن انجام داده‌اید. شما می‌توانید آمار و ارقام را از آن پژوهش‌ها استخراج کنید، اما مهم است که اقدام به استفاده بیش از حد از آنها نکنید، چرا که در غیر این صورت پیام اصلی شما برای عموم مردم در میان انبوه اطلاعات گم خواهد شد. در برابر مخاطب متخصص استفاده از شواهد و مدارک در پشتیبانی از استدلال‌هایتان و برای تشریح عمیق‌تر موضوعات پیچیده مناسب خواهد بود.

۷. انطباق دادن هر پیام به کانال ارتباطی خاص آن،

۸. اجازه دادن به مخاطبان برای این که به نتیجه‌گیری‌های خاص خودشان برسند،

اگر افراد بتوانند بر اساس موضوعات مطرح شده توسط شما به نتیجه‌گیری‌های خود برسند موفقیت بیشتر تضمین خواهد شد، از آنجا که حس می‌کنند این نتیجه‌گیری‌ها را خودشان انجام داده‌اند.

۹. تشویق مخاطبان برای فعالیت کردن،

۱۰. ارائه یک راه حل محتمل.

این مهم است که نه تنها نکات مهم را در مورد شرایط کنونی مطرح سازید، بلکه همه راه‌های برون‌رفت ممکن را هم برجسته بسازید. بسیار مهم است که شما راهی را برای حل مشکلات مطرح کنید. با این حال، همان گونه که پیش از این گفته شد، بایستی عرصه کافی برای مخاطبان وجود داشته باشد که پیشنهادهای خود را مطرح سازند.

پیام‌های اصلی سرفصل

- هر کاری در ارتباط با بودجه‌بندی جنسیت محور می‌تواند دستخوش تغییر باشد، مانند تغییر دادن سیاست‌ها، خدمات و یا سایر فعالیت‌های عمومی؛ تغییر دادن هزینه‌های بودجه و یا تغییر دادن فرآیندهای بودجه، تغییرات برای افزودن تعداد زنان در فرآیندهای تصمیم‌گیری و غیره.
- دانستن این که چگونه می‌توان بر تصمیم‌گیران تاثیر گذاشت، امری حیاتی و تعیین‌کننده است. به همین دلیل دانستن اصول اساسی برای دفاع از تغییرات، امری ضروری در کار بودجه‌بندی جنسیت محور است.
- هدف کلی از فعالیت‌ها برای دفاع از بودجه‌بندی جنسیت محور، تاثیرگذاری بر تصمیم‌گیرندگان است.

- اهداف کلی فعالیت ها برای دفاع از بودجه‌بندی جنسیت محور عبارتند از: جلب‌کردن توجه سیاست‌گذاران، تاثیر گذاشتن بر تصمیم‌گیرندگان و کسب حمایت آنها در جهت مد نظر.
- عناصر کلیدی در دفاع و طرفداری موثر از بودجه‌بندی جنسیت محور عبارتند از:
 - روشن‌بودن هر آن چه که می‌خواهید،
 - اثبات‌کردن درستی اهداف به شیوه‌ای استدلالی،
 - پیوند دادن اهداف مدنظر با الویت‌های شهرداری،
 - ایجاد شبکه و یافتن متحدان کلیدی و بانفوذ،
 - انتخاب‌کردن مسیرهای متفاوت برای انتقال پیام،
 - هدف قرار دادن افراد مناسب در زمان مناسب و با بیان حقایق مربوطه.

سرفصل دهم:

عملی کردن بودجه‌بندی جنسیت‌محور

مقدمه

تبریک فراوان به شما که نه سرفصل قبل را با موفقیت به اتمام رساندید و مطالب بسیاری را تا به اینجا فرا گرفته اید!

اهداف سرفصل

اکنون زمان مناسبی است که بیشتر عملی بیاندیشید و دانش به دست آورده خود را در مسیر استفاده از بودجه‌بندی جنسیت‌محور به کار ببندید. این شما هستید که بودجه‌بندی جنسیت‌محور را به مرحله اجرا در می‌آورید. آخرین سرفصل برخی اطلاعات را برای ادامه مسیرتان به شما نشان خواهد داد؛ برای آن که این سبک از بودجه‌بندی عمومی را به مرحله عمل در آورید، لازم است که آن را به عنوان رهیافت‌تان برای تشویق بهبود حقوق زنان و برابری جنسیتی به کار ببرید، و هم زمان آن را به سایر اهداف و بلندپروازی‌های سیاسی خود متصل کنید. از همین رو تمرین آماده شدن برای سرفصل دهم بررسی مجدد پیام اصلی سرفصل‌های قبلی است تا حافظه خود را در مورد هر آن چه که تا کنون آموخته‌اید، تقویت کنید.

متون برای مطالعه

۱. برنامه‌ریزی برای اجرایی‌کردن بودجه‌بندی جنسیت‌محور در عمل.
۲. گام‌های آغازین برای بررسی امکانات برای بودجه‌بندی جنسیت‌محور.

برنامه‌ریزی برای اجرایی‌کردن بودجه‌بندی جنسیت‌محور در عمل

همان‌گونه که در طول این دوره آموزشی آشکار بوده است، راه‌های متفاوت و امکانات متنوعی برای آغازکردن بودجه‌بندی جنسیت‌محور وجود دارد. خلاصه‌ای از گزینه‌های مختلف برای روند یک بودجه‌بندی جنسیت‌محور در دنباله می‌آید:

از منظر یک بودجه‌بندی گروهی (برای مثال، خط‌مشی بودجه‌بندی جنسیت‌محور، گروه بودجه‌زنان). چنین گروهی می‌تواند معطوف به ساختن یک اتحاد گسترده و ادغام کردن افراد متفاوت به طور مثال گروه‌های مختلف جامعه مدنی، شورای شهر، مجمع زنان، گروه‌های مذهبی زنان، گروه‌های آکادمیک، نمایندگان اتحادیه‌ها و غیره باشد. این امر می‌تواند نقطه‌کانونی برای فعالیت‌هایی غیر حکومتی برای تحقق بودجه‌بندی جنسیت‌محور باشد.

دفاع‌کردن و لابی‌گری در جهت اطمینان از این که فعالیت شهرداری‌ها در جهت تحقق بودجه‌بندی جنسیت‌محور است.

به عنوان یک هدف آغازین می‌توان بر دفاع از اتخاذ بودجه‌بندی جنسیت محور در شهرداری‌ها و یا یک برنامه آزمایشی بودجه‌بندی جنسیت محور که در زمینه حقوق برابر زنان و مردان موثر باشد، تمرکز نمود.

انجام تحلیل از طرح آزمایشی بودجه‌بندی جنسیت محور.

چنین تحلیلی از طرح آزمایشی می‌تواند در زمینه‌ای انجام شود که دارای اهمیت ویژه‌ای برای زنان و برابری جنسیتی است، و نتایج آن می‌تواند به عنوان بنیانی برای دفاع و لابی‌گری در جهت سیاست بودجه‌بندی جنسیت محور مورد استفاده قرار گیرد. برای فعالین، سازمان‌های جامعه مدنی و فعالان خارج از شهرداری‌ها مهم است که بر روی اهداف و نه خود بودجه‌بندی جنسیت محور به عنوان هدف بودجه متمرکز شوند. اگر دیدگاه روشنی در مورد تغییرات لازم برای برابری جنسیتی وجود داشته‌باشد، مسیری که بودجه‌بندی جنسیت محور می‌تواند در جهت دستیابی به اهداف مدنظر استفاده شود هم بزودی روشن خواهد شد.

برنامه‌ریزی آموزش در جهت حمایت از توسعه بودجه‌بندی جنسیت محور.

انجام فعالیت‌های آموزشی در مورد بودجه‌بندی جنسیت محور.

اغلب اوقات بودجه‌بندی و خط‌مشی‌های اقتصادی به عنوان اموری تکنیکی و پیچیده در نظر گرفته می‌شوند و شهروندان به خصوص زنان فاقد اعتماد به نفس لازم هستند که در این روندها مشارکت کنند.

بنابراین، حساسیت‌زایی و آموزش عموم مردم در زمینه امور مربوط به بودجه و سیاست‌های اقتصادی معطوف به رفاه زنان و مردان برای برابری جنسیتی حائز بالاترین اهمیت است. چنین فعالیت‌های آموزشی‌ای می‌تواند بنیانی برای تقویت مشارکت بیشتری در بودجه‌بندی شهرداری‌ها شود.

همکاری با اعضا شورای شهر برای تاثیرگذاری بر اختصاص بودجه‌بندی جنسیت‌محور و سیاست‌ها.

لطفاً دقت کنید که امکانات بسیار بیشتری وجود دارند. شما می‌توانید از این فهرست کوچک به صورت مدخلی برای سازماندهی بحث‌ها در میان اعضای سازمان خودتان یا گروهی از متحدان استفاده کنید. مشخصاً بحث و تبادل نظر میان اعضا سازمان خودتان و دیگر افراد ذینفع شما را به سوی یک رویکرد ویژه سوق می‌دهد که مختص وضع شهرداری شما، منابع موجود و چالش‌های کلیدی ویژه در شرایط مخصوص شما است.

گام‌های آغازین برای بررسی امکانات اجرای بودجه‌بندی جنسیت‌محور

جدا از یک رویکرد ویژه، چند جنبه عمومی وجود دارد که در برنامه‌ریزی فعالیت‌های شما موثر خواهند بود که در این فصل بررسی خواهند شد. نکات زیر فعالان، سیاستمداران، بازیگران جامعه مدنی و دیگر افراد خارج از شهرداری‌ها را که می‌خواهند فعالیت‌های مربوط به تدوین بودجه جنسیت‌محور را آغاز نمایند، مورد اشاره قرار می‌دهد. هدف از این نکات این است که راهنمایی باشد برای گام‌های اول برنامه‌ریزی. لطفاً این نکته را مد نظر داشته باشید، که هر تغییری از گام اولیه آغاز می‌شود، حتی اگر سنگین و خسته‌کننده به نظر برسد، شما می‌توانید از گام اولیه کوچک شروع کنید.

روشن کردن اهداف و انگیزه‌ها چه ضرورتی دارد؟

به عنوان یک گام اولیه ضروری است که مشخص کنید که چه انگیزه‌ها و منافعی در بودجه‌بندی جنسیت محور وجود دارد و از این میان، چه اهدافی می‌بایست از رهگذر بودجه‌بندی جنسیت محور متحقق شود. برای مثال، آیا هدف اصلی استفاده از بودجه‌بندی جنسیت محور به عنوان یک رهیافت در جهت تشویق برابری جنسیتی در سازمان شما است؟ آیا حساسیت‌زایی در مورد جنبه‌های مشخص بودجه‌بندی است؟ یا هدف این است که شهرداری برنامه‌ریزی و بودجه‌بندی که پذیرای مطالبات جنسیتی است در پیش بگیرد؟

برای حمایت از اقدامات ابتکاری در مورد بودجه با چه کسانی مشارکت می‌کنید و متحد می‌شوید؟

این نکته ارزش بررسی دارد، که چه فرد دیگری ممکن است که علاقه‌مند به تقویت و تشویق برابری جنسیتی باشد. دخیل‌کردن گسترده دیگر اعضا جامعه مدنی یا محققان، در مقیاسی بزرگتر و با تنوعی بیشتر که صلاحیت و مهارت‌های بیشتری را نمایندگی کنند، برای پیشبرد کار بودجه‌بندی جنسیت‌محور بسیار می‌تواند موثر باشد. همچنین این نکته می‌تواند حائز اهمیت باشد، که آیا متحدان بالقوه‌ای در داخل ساختار مدیریت شهرداری‌ها و شورای شهر وجود دارد، و این که آیا این افراد علاقه‌مند به تقویت و تشویق برابری جنسیتی و حمایت از اقدامات ابتکاری شما برای بودجه‌بندی جنسیت محور هستند یا نه؟ این افراد می‌توانند در فراهم‌کردن اطلاعات و داده‌ها سودمند باشند، همچنین در فراهم‌کردن حمایت برای دفاع و لابی‌کردن برای فعالیت‌های شما. به علاوه ایجاد اتحاد با سازمان‌ها در دیگر شهرداری‌هایی که قبل از شما

اقدام به اجرای بودجه‌بندی جنسیت محور یا اعمال نظارت بر بودجه کرده‌اند، و یا سازمان‌های فعال در سطح مرکزی، می‌تواند برای شما مفید باشد.

تولید دانش در مورد بودجه‌بندی و روندهای برنامه‌ریزی

برای آغاز کردن کار بودجه، در ابتدا لازم است که دانش و مهارت کافی در مورد بودجه و مراحل مختلف آن به دست آورید. بنابراین توصیه می‌شود که رهیافت‌های لازم برای کسب دانش را تدوین کنید. برای این منظور می‌توانید از یک کارشناس امور تدوین بودجه از شهرداری دعوت کنید، یا این که برنامه تخصصی آموزشی در این زمینه ترتیب دهید. شما به زودی تشخیص خواهید داد که اگر چه برخی تلاش‌ها لازم است، اطلاعات مربوط به بودجه بسیار مرتبط به کار شما و قابل دسترس خواهد بود. برقراری روابط خوب با کارمندان مسئول امور بودجه در شهرداری‌ها و حفظ کردن این روابط به شما کمک خواهد کرد که به اطلاعات لازم دست یابید. با تحصیل این دانش، شما اعتبار لازم برای مشارکت بهتر در امور بودجه و مباحثات در این زمینه را به دست خواهید آورد.

از سوی دیگر فراهم آوردن چنین دانشی روشن می‌سازد که منابع متفاوتی از اطلاعات وجود دارد که مورد نیاز شما خواهد بود. بودجه دربردارنده بسیاری از موارد است، اما نه همه آن چیزی که شما نیاز دارید. از همین رو شما باید بدانید که کدام منابع دیگر مربوط به کار شما موجود است که بتوانید تحلیل درستی از ارقام بودجه انجام دهید. برخی از اموری که شما ممکن است در پی دانستن آنها باشید، عبارتند از:

جزئیات روند تدوین بودجه در شهرداری چگونه سازماندهی می‌شود؟ چه کسی بر تدوین متن‌های بودجه تاثیرگذار است؟ چه کسی بر دوره مشورتی می‌تواند موثر باشد؟ چه کسی حقیقتاً در مقاطع مختلف تصمیم‌می‌گیرد؟ زنان و مردان چگونه در این روند مشارکت می‌کنند و هر کدام چه منفعی را نمایندگی می‌کنند؟ اطلاعات چگونه منتشر می‌شوند؟ شما چه اطلاعاتی نیاز دارید و چگونه می‌توانید به آن اطلاعات دست یابید؟ چه اطلاعاتی در بودجه گنجانده می‌شود؟ چه اطلاعاتی در بودجه گنجانده نمی‌شود؟ بودجه چگونه خوانده می‌شوند؟ شما چگونه می‌توانید اطلاعات مشخص را در مورد هزینه‌های مشخص و یا خدمات ویژه به دست بیاورید؟ برنامه‌های رهیافتی و بودجه‌های سالانه چگونه با هم ارتباط دارند؟ چه اسناد دیگری مورد نیاز است که برای فهم بودجه واقعی مورد مشورت قرار بگیرد؟

این تنها یک فهرست اولیه از سوالات مختلف است و بهترین رویکرد برای شما آن است که ذهن بازی برای سوالات بیشتر داشته باشید. فراموش نکنید که هیچ سوالی احمقانه نیست. شما ممکن است که بعدها دریابید که حتی کارشناسان هم همه پاسخ‌ها را نمی‌دانند.

روشن‌کردن بنیان‌های سازمانی در ابتکار عمل بودجه

بنیان سازمانی ابتکار شما چیست؟ آیا ابتکار شما بر اساس فعالیت یکی از موسسه‌های موجود است، یا شما در صدد هستتید موسسه یا شبکه جدیدی را تاسیس کنید؟

آیا شما می‌خواهید که پایه‌ای برای بودجه‌بندی جنسیت محور فراهم کنید، یا یک گروه همکاری برای بودجه زنان، یا این که می‌خواهید که کاری کمتر گروهی را به پیش ببرید؟ توصیه می‌شود که پاسخ این سوالات را در ابتدای امر برای خود روشن کنید، هر چند که این موارد ممکن است که بعدها برای شما تغییر کند،

چرا که این مورد در میان سایر موارد، دارای پی‌آمدهایی در قبال رهبری، منابع، وجهه‌عمومی و هم‌ذات‌پنداری با ابتکار جدید شماس است.

چگونه رهیافت‌های مهم خود را برای بودجه‌بندی جنسیت محور تشریح می‌کنید؟

نقش‌های مهم بسیاری برای بازیگران خارج از شهرداری‌ها یا فعالان جامعه مدنی وجود دارد. و مرتبط با این بازیگران، همچنین طیفی از رهیافت‌های گوناگون موجود است که ابتکار بودجه‌بندی جنسیت‌محور می‌تواند یکی از رهیافت‌ها را به عنوان کانون اصلی خود بپذیرد. اما در بسیاری از موارد ترکیبی از رهیافت‌های مختلف است که به کار می‌آید.

به عنوان یادآوری رهیافت‌های مهم عبارتند از:

- دفاع و لابی‌گری برای بودجه‌بندی جنسیت‌محور،
- تحقیق و تحلیل،
- نظارت‌کردن،
- افزایش آگاهی و فعالیت‌های آموزشی،
- افزایش آگاهی اقتصادی،
- انتشار یک بودجه جایگزین.

رهیافت‌ها به صورت مشخص به اهداف و منابع موجود وابسته هستند، نه تنها در ارتباط با امکانات مالی، بلکه همچنین در ارتباط با افرادی که آنز به پیش می‌برند و دانشی که می‌بایست مورد استفاده قرار گیرد.

چه فعالیت‌های مهمی و دستاوردهای کلیدی باید برنامه‌ریزی شود؟

هنگامی که اقدامات ابتکاری خود را برنامه‌ریزی می‌کنید باید به صراحت و روشنی مشخص کنید که دستاوردهای شما چه مواردی خواهند بود. آیا شما می‌خواهید که کارهای تحقیقی انجام داده و محصول نهایی را در قالب توصیه‌نامه ارائه دهید؟ یا این که صرفاً یک اثر تحقیقی خواهد بود یا توصیه‌های سیاسی یا جایگزینی برای بودجه جامعه مدنی؟ آیا شما می‌خواهید که توصیه‌هایی را برای بودجه شهرداری مطرح کنید، یا این که اطلاعات متمرکز را برای کار دفاع و لابی‌گری خود فراهم کنید؟ این فهرست از سوالات حتی می‌تواند طولانی‌تر باشد. وابسته به اهداف کلیدی و فعالیت‌های کلیدی، شما تعیین خواهید کرد که چه شکل‌هایی از محصولات فکری ذکر شده را در کارتان مورد استفاده قرار خواهید داد؟ آیا شما گزارش‌هایتان تبلیغ می‌کند و آنها به صورت گسترده منتشر می‌کنید؟

چه زمانی برای کار شما مناسب است؟

همان طوری که در سرفصل هفتم توضیح داده شد، روند تدوین بودجه در مراحل مختلفی در طول سال سازمان‌دهی شده است. جدول زمانی معمولاً تا حدی پیشگویانه است. از این رو می‌بایستی مراحل را که در طی روندهای بودجه قصد تمرکز بر فعالیت‌هایتان را دارید، روشن کنید. آیا این زمان‌بندی در مرحله آماده‌سازی بودجه خواهد بود، یا در مرحله پذیرش بودجه در شورای شهر است یا این در مقطع اجرای بودجه است؟ روندهای موجود و فعالیت‌های رایج در شهرداری‌ها کدام‌ها هستند و شما چگونه می‌توانید میان آنها و فعالیت‌های خودتان ارتباط برقرار کنید؟ برای مثال، آیا فرصت‌هایی برای مشارکت در روند بودجه وجود دارد؟ اگر چنین است، شما می‌توانید آن را برای برجسته‌کردن موضوعات جنسیتی به کار

ببرید. یا سازمان‌های جامعه مدنی در این عرصه وجود دارد، که در روند تدوین بودجه فعالیت کند؟ بر اساس تصمیم اتخاذ شده درباره مراحل یا روندها، شما به عنوان یک نقطه شروع می‌توانید برنامه زمانی فعالیت‌های خود را پیرامون آنها تدوین کنید.

چقدر می‌دانید و چگونه برای منابع خود برنامه‌ریزی می‌کنید؟

هنگامی که شروع به ابتکار عمل می‌کنید بسیار ضروری است که منابع در دسترس خود را مورد ملاحظه جدی قرار دهید (در مورد پول، مردم، زمان، دانش از امور جنسیتی، در بودجه، در سیاست‌های بخش ویژه، شبکه‌ها و همکاران و غیره). اگر برخی از این منابع کمیاب باشند، برنامه‌ریزی دقیق جهت کاهش فعالیت‌ها و یا پیدا کردن منابع تازه امری ضروری است.

www.yaldanetwork.com

www.facebook.com/yaldanetwork

www.aparat.com/yaldanetwork

telegram.me/yaldanetwork

© 2016 Yalda Network

تمامی حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به شبکه یلدا است.